Digitized by srujanika@gmail.com

ନଷ୍ଟଘଲି

(ଡିଟେକ୍ଟିଭ୍ ଉପନ୍ୟାସ)

ତୃତୀୟ ଭାଗ

ଲେଖକ—ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ଦାସ

ପ୍ରକାଶକ—ଶ୍ରୀ ଅରକ୍ଷିତ ଦାସ

ନୂତନ ମୁଦ୍ରଣ, ୧୯୭୦

ପ୍ରକାଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସର୍ବସ୍ୱତ୍ୱ ସଂରକ୍ଷିତ

ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ

ଦାଶରଥି ପୁସ୍ତକାଳୟ

ବାଲୁବଜାର, କଟକ-୨

[redacted] [redacted]

ମୂଲ୍ୟ ତାରଙ୍କା [redacted]

Digitized by srujanika@gmail.com

ନରବଳି

ଖରାଦିନ । ତିନିଟା ବାଜିବା ଉପରେ । କଟକ ଜେଲଖାନାର ଜେଲର ରାମହରିବାବୁ ବିଶ୍ରାମ ନେଇସାରି ଜେଲ ଅଫିସକୁ ଯିବାକୁ ପୋଷାକପତ୍ର ପିନ୍ଧୁ ପିନ୍ଧୁ ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀ ସହିତ ଏଣୁତେଣୁ ଗପସପ ହେଉଛନ୍ତି । ଜଣେ ଚାକର ଆସି ଖବର ଦେଲା—ଆଜ୍ଞା, ଜଣେ କିଏ ବଡ଼ବାବୁ ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ିରେ ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବାକୁ ଆସିଛନ୍ତି ।

ରାମହରିବାବୁ ବିହାରୀ ହେଲେ ବି ସାଧାସିଧା, ବଡ଼ ଭଦ୍ରଲୋକ । ବୟସ ଅଠଚାଳିଶ ଭିତରେ । ଓଡ଼ିଶାରେ ତାଙ୍କର ଅନେକ ଦିନ କଟି-ଗଲାଣି । ଚାକରଠାରୁ କିଏ ଜଣେ ବାବୁ ସାକ୍ଷାତ କରିବା କଥା ଶୁଣି କହିଲେ—ବାବୁଙ୍କୁ ବସିବାକୁ କହି କୋଠା ଖୋଲି ଦେ । ଦଶମିନିଟ ପରେ ଯାଉଛି ବୋଲି କହ । ସିଗାରେଟ ନେଇ ଦେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଗୃକରନ୍ତି ସିଗାରେଟ ପାକେଟ୍‌ଟି ଧରି ସିଧା ଦାଣ୍ଡମେଲ୍‌କୁ ଆସି ଅତି ସମ୍ମାନରେ ଆସିଥିବା ବାବୁଙ୍କୁ ବସାଇ ପଙ୍ଖା ଖୋଲିଦେଇ ସିଗାରେଟ ଦେଲା ଏବଂ ବାବୁ ଦଶମିନଟ ଗ୍ଭିତ ଆସୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଜଣାଇଦେଲା ।

ଦଶମିନଟ ନ ପୂରୁଣୁ ଜେଲରବାବୁ ପୋଷାକପତ୍ର ପିନ୍ଧି ଦାଣ୍ଡ-ମେଲ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲାକ୍ଷଣି ଆଗନ୍ତୁକ ଭଦ୍ରଲୋକ ଭଦ୍ରତାରେ ସଡ଼ବଡ଼ ହୋଇ ହସି ହସି ନମସ୍କାର ଜଣାଇଲେ । ଜେଲରବାବୁ ସେହିପରି ପ୍ରତି ନମସ୍କାର ଜଣାଇ ବଡ଼ ଆଦରରେ ଚେୟାରରେ ବସିବାକୁ କହି ବଡ଼ ନରମ ଗଳାରେ ପଗ୍ଭରିଲେ—ଚିହ୍ନି ନ ପାରିବାରୁ କ୍ଷମା କରିବେ । ଆପଣଙ୍କ ପରିଚୟ ଆଜ୍ଞା ?

ଆଗନ୍ତୁକ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ହସି ହସି ଉତ୍ତର ଦେଲେ—ଆଜ୍ଞା, ମୋ ନାମ ବିପ୍ରଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ । ସରକାର ୧୯୩୮ ମସିହାରୁ ଏ ନାଁ ସହିତ ରାୟ ସାହେବଟା ବି ଯୋଡ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି ।

ଜେଲରବାବୁ ଏ ରସିକତାରେ ନ ହସି ରହିପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ଆଗନ୍ତୁକ କହି ଗ୍ଭଲିଲେ-ମୁଁ ବାମଣ୍ଡା ଷ୍ଟେଟର ଶିଳ୍ପ ବିଭାଗୀୟ ଡିରେକ୍ଟର । ସେଠିକା ଜେଲର ବିରାଟ ଶିଳ୍ପ ବିଭାଗ ବି ମୋହରି ବିଭାଗ ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ । ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ସହିତ ଷ୍ଟେଟର କେତେକ କାର୍ଯ୍ୟ ନେଇ ସାତଦିନ ହେଲା ସସ୍ତ୍ରୀକ ଏଠିକୁ ଆସିଛି । ସବୁ କାମ ପ୍ରାୟ ଶେଷ ହେଲାଣି । ତା ଛଡ଼ା କଟକର ସମସ୍ତ ପ୍ରଧାନ ସ୍ଥାନ ବି ବୁଲା ସରିଲାଣି । ଆମ ଗୃହିଣୀଙ୍କର ସେଠିକା ଜେଲ୍ ମାସକୁ ଛ'ଥର ଦେଖିଯାଉଥିଲେ ବି, ସେ ଟିକିଏ ଏ ଜେଲ ଦେଖିବାକୁ ଗ୍ଭହୁଁଛନ୍ତି । ତା ଛଡ଼ା ଆପଣଙ୍କ ଜେଲ ଶିଳ୍ପଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦି ମୋହରି ବି ଟିକିଏ ଦେଖିବାର ଇଚ୍ଛା । ଆପଣଙ୍କ ଅନୁମତି ପାଇବା ପାଇଁ ସାକ୍ଷାତ କରି ଆସିଥିଲି ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଜେଲରବାବୁ ଆନନ୍ଦରେ ହସି ହସି ଉତ୍ତର ଦେଲେ—ବେଶ୍ କଥା । ଆପଣଙ୍କର ଅନୁମତିପତ୍ର ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ । ମୁଁ ନିଜେ ସଙ୍ଗରେ ନେଇ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଘୂରିଆଡ଼ ବୁଲାଇ ଦେଖାଇବି । ତେବେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଟିକିଏ ଅସୁବିଧା । ଖିଆବେଳେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବିଶ୍ରାମ ପାଇଁ ଛୁଡ଼ି ଦିଆ ହୁଏ । ପାଞ୍ଚଟାବେଳକୁ ଆସିଲେ ଖୁବ୍ ସୁବିଧା ହୁଅନ୍ତା ?

ଆଗନ୍ତୁକ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି କୃତଜ୍ଞତା ଭଙ୍ଗୀରେ କହିଲେ—ଆପଣଙ୍କର ଦୟା ପାଇଁ ଧନ୍ୟବାଦ ! ମୋର ବି ଷ୍ଟେଟ୍‌କୁ ଗୋଟାଏ ଜରୁରୀ ଟେଲିଗ୍ରାମ କରିବା ପାଇଁ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ଟେଲିଗ୍ରାଫ ଅଫିସକୁ ଯିବାକୁ ହେବ । ମୁଁ ଆସୁଛି ଆଜ୍ଞା ?

ଜେଲରବାବୁ ବାରଣ କରି କହିଲେ—ନା ଆଜ୍ଞା, ଆଉ ଦୁଇମିନିଟ ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତୁ । ସରବତ୍ ପାଇଁ ଲୋକ ଯାଇଛି ।

ସରବତ୍ ଖିଆ ସରିଲା ପରେ ଆଗନ୍ତୁକ ଠିଆ ହୋଇ କହିଲେ, ଆପଣଙ୍କର ଆଦର ସମ୍ଭାଷଣ ଜୀବନରେ ଭୁଲିବାର ନୁହେଁ । ଆଜି-କାଲିକା ଟୋକାଏ ଏ ଭଦ୍ରତାର ବାହାରେ । ଅଚ୍ଛା, ମୁଁ ଆସେ ।

ସେ ଠିଆ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜେଲରବାବୁ ତାଙ୍କୁ ବିଦାଇ ଦେବାକୁ ବାରଣ୍ଡାଯାଏ ଉଠି ଆସି କହିଲେ—ମୁଁ ଫାଟକ ପହରିବାଲାକୁ କହି ଦେଉଛି—ଆପଣ ଆସି ଫାଟକ ପାଖରେ ଖବର ଦେଲେ ମୁଁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସବୁ ସୁବିଧା କରିଦେବି ।

ଆଗନ୍ତୁକ ଅଚ୍ଛା ଅଚ୍ଛା କହି ନମସ୍କାର ଜଣାଇ ଗାଡ଼ିକୁ ଆସିଲେ । ଜେଲରବାବୁ ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲେ । ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି ଆଗକୁ ଚାଲିଲା ।

× × ×

Digitized by srujanika@gmail.com

ପାଞ୍ଚଟା ସମୟ । ଆଗନ୍ତୁକ ବିପ୍ରଚରଣବାବୁ ଜେଲ ଆଗରେ ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି ଅଟକାଇ ଦୁଇଜଣ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇଲେ । କୁଞ୍ଚିତ ଶାନ୍ତିପୁରୀ ଧୋତିର ଅଗ୍ରଭାଗ ବାମପାଖ ପଞ୍ଜାବୀର ପାକେଟରେ ଖୋସି ହାତବାଡ଼ି ଖଣ୍ଡିକ ହଲାଇ ହଲାଇ ଜେଲ ଫାଟକ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲାକ୍ଷଣି, ପହରିବାଲା ସଲାମ ପକାଇ କହିଲା, 'ଜେଲରବାବୁ, ଆପଣ ଆସିଲେ ଖବର ଦେବାକୁ କହି ଯାଇଛନ୍ତି । ଟିକିଏ ଅଜ୍ଞା ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ।'

ବିପ୍ରଚରଣବାବୁ କହିଲେ—ଆଚ୍ଛା, ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ ହେବାର କାରଣ ନାହିଁ । ତମେ ଖବର ଦିଅ ।

ପହରିବାଲା ଅନ୍ୟ ଜଣେ ସିପାହୀଦ୍ୱାରା ଜେଲରବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଖବର ପଠାଇ ଦେଲା ।

ବିପ୍ରଚରଣବାବୁଙ୍କ ସହିତ ଆସିଥିବା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ସତର ଅଠର ବର୍ଷିୟା ସୁନ୍ଦରୀ ଆଧୁନିକା ବାଳିକା, ଅନ୍ୟଜଣକ ତିରିଶ ବର୍ଷ ଭିତରେ । ଡଙ୍ଗ ସାବନା, ରୂପ ବେଶ୍ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଡାଉଳ, ସୁନା ଗହଣାରେ ଦେହ ଗ୍ଲୁରି ହୋଇଛି ।

ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚ ଛ'ମିନଟ ପରେ ସିପାହୀ ଫେରି ଆସି ଲୌହଫାଟକ ଫିଟାଇ ଦେଇ କହିଲା—ଭିତରକୁ ଆସନ୍ତୁ ଅଜ୍ଞା ? ଜେଲରବାବୁ ଆପଣଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛନ୍ତି ।

ଫାଟକ ଖୋଲିଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବିପ୍ରଚରଣବାବୁ ଆଗେ ଆଗେ ଏବଂ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ଦୁଇଟି ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଚାଲିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ବିପ୍ରଚରଣବାବୁ ଅଫିସ ଦୁଆର ମୁହଁରେ ପହଞ୍ଚିଲାକ୍ଷଣି, ଜେଲର ବାବୁ ଚୌକିରୁ ଉଠିଆସିଲେ । ବିପ୍ରଚରଣବାବୁ, ଜେଲରବାବୁଙ୍କୁ

Digitized by srujanika@gmail.com

ଦେଖିଲାକ୍ଷଣି ବାଳିକାଟି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହିଲେ—ଜେଲରବାବୁଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କର କଲ୍ୟାଣି ! ଜେଲରବାବୁ ଆମ ପାଇଁ ବହୁତ କଷ୍ଟ ସହିଲେଣି ।

କଲ୍ୟାଣୀ, ଜେଲର ବାବୁଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କଲାକ୍ଷଣି ଜେଲରବାବୁ ହସି ହସି ଆଶୀର୍ବାଦ କଲେ ଏବଂ ସତ୍ୟଚରଣବାବୁଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ— ଏ ଆପଣଙ୍କର କନ୍ୟା ପରା ? ବେଶ୍ ।

ତା ପରେ ଜେଲରବାବୁ, ସତ୍ୟଚରଣବାବୁଙ୍କ ସହିତ ଗପସପ ହେଉ ହେଉ ଜେଲରେ ଥିବା ଡାକ୍ତରଖାନା, ଶିଳ୍ପ କାରଖାନା, ରାଜନୈତିକ ବନ୍ଦୀ ଓ ସାଧାରଣ କଏଦୀମାନଙ୍କ ରହିବା ଘର ଦେଖାଇ ଦେଖାଇ ଚାଲିଲେ । କଲ୍ୟାଣୀ ବି ଜେଲରବାବୁଙ୍କୁ ପଚାରି କେତେ କଥା ବୁଝୁଥାଏ । ଜେଲ ଭିତରେ ଚୋର ସବୁ କଏ ସତରଞ୍ଜି ବୁଣିବାରେ, କଏ ତେଲଘଣା ପେଳିବା ଇତ୍ୟାଦି କାମରେ ଲାଗିଯାଇଛନ୍ତି ।

ଦେଖି ଦେଖି ଚାଲିବା ବାଟରେ ସାଧାରଣ କଏଦୀମାନଙ୍କ କୋଠରୀଗୁଡ଼ିକ ଶେଷ ହେବାକୁ ଆଉ ଅଳ୍ପ କେତୋଟି କୋଠରୀ ଅଛି, କଲ୍ୟାଣୀ ପଚାରିଲା ଏଇ ଛ' ସାତ ମାସ ତଳେ 'ସମାଜ'ରେ ଯେଉଁ ଭୀଷଣ ଡକାୟତ ଦଳ ଖଣ୍ଡଗିରି ପାହାଡ଼ରୁ ଧରା ପଡ଼ିଲେ ବୋଲି ଆମେ ପଢ଼ିଥିଲୁ—ସେମାନେ ସବୁ ଏଇଠି ଅଛନ୍ତି ନା ଅନ୍ୟ କେଉଁ ଜେଲରେ ଅଛନ୍ତି ? ଆମେ ଯେ ସମୟରେ ସେହି ଡକାୟତମାନଙ୍କର କୌଶଳ ଏବଂ ଧରାପଡ଼ିବା ଖବର ପଢ଼ି ପଢ଼ି ରାତିରେ ବଡ଼ ଭୟ ପାଉଥିଲୁ ।

ଜେଲରବାବୁ ପଛକୁ ଫେରି ପଡ଼ି କହିଲେ—ହଁ ମା, ସେମାନେ ସେହିଭଳି ଭୀଷଣ କାଣ୍ଡମାନ କରୁଥିଲେ । ସେମାନେ ଏଇ ଜେଲରେ ଅଛନ୍ତି । ଆଗରେ ଯେଉଁ କୋଠା ଦେଖୁଛ, ସେଇଠି ସମସ୍ତ ବନ୍ଦ-

Digitized by srujanika@gmail.com

ଜୁନକ ବନ୍ଦୀମାନଙ୍କୁ ବଡ଼ ସତର୍କତାର ସହିତ ରଖାଯାଏ । ଯେଉଁ ଡକାୟତଦଳ କଥା କହୁଛ—ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୬ ଜଣଙ୍କୁ ଯାବତ୍-ଜୀବନ ଦ୍ୱୀପାନ୍ତର ଦଣ୍ଡ ହୋଇଛି, କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଦ୍ଧ ହେତୁ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଏଇଠି ରହୁଛନ୍ତି ।

କଥା କହୁ କହୁ ଜେଲରବାବୁ ସେହି କୋଠରି ଗୁଡ଼ିକର ବାରଣ୍ଡା ତଳ ରାସ୍ତା ଦେଇ ଚାଲିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଅନ୍ୟମାନେ । ଜେଲରବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖି ସେହି କୋଠରିଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦ ଭାବେ ଜଗି ରହିଥିବା ସଙ୍ଗିନ୍‌ଧାରୀ ସିପାହି ସଲାମ ବଜାଇ ଠିଆ ହେଲା । ଜେଲରବାବୁ ଗୋଟିଏ କୋଠରିର ଲୌହଦରଜା ଆଡ଼େ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରି କହିଲେ—ଏଇ ଯେଉଁ କୋଠରିରେ କେତେ ଜଣ ବନ୍ଦୀ ଅଛନ୍ତି ଏମାନେ ସେହି ଦଳର ସର୍ଦ୍ଦାର । ଏମାନଙ୍କୁ ଦିନରେ କେବଳ ଅଳ୍ପ ସମୟ ପାଇଁ ବାହାରକୁ ବାହାର କରାଯାଇ ସେହି କୋଠରି ଭିତରେ ରଖାଯାଏ । ଖାଇବା ପିଇବା ସେମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ତା'ରି ଭିତରେ । ବଡ଼ ବିପଜ୍ଜନକ ବନ୍ଦୀ କିନା !

ଜେଲ ବୁଲା ଶେଷ ହେଲା । ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ବିପ୍ରଚରଣବାବୁ ହାତବୁଣା କେଇଖଣ୍ଡି ଗାଲିଚା ଆସନ କିଣି ଆଣିଲେ । ଜେଲରବାବୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଫାଟକ ଯାଏ ବଳାଇଦେବାକୁ ଆସିଲାରୁ ବିପ୍ରଚରଣବାବୁ କହିଲେ—ଆମପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ କଷ୍ଟ ସହିଲେଣି । ଭଗବାନ ଇଚ୍ଛା କଲେ ପୁଣି କେବେ ଦେଖା ହେବ । ମୁଁ ଆସୁଛି ଆଜ୍ଞା ।

ଦୁହେଁ ଦୁହିଙ୍କୁ ନମସ୍କାର ଜଣାଇ ବିଦାୟ ନେଲେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ହଠାତ୍ ଦିନେ ସକାଳୁ କଟକ ସହରରେ ଚାଞ୍ଚଲ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା—ଯେଉଁ ଡକାୟତମାନେ ଖଣ୍ଡଗିରିରୁ ଧରା ହୋଇଥିଲେ, ସେମାନେ ଜେଲରୁ କୌଣସି ଉପାୟରେ ଖସିପଳାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ବିଚରା ଗୋଟିଏ ବନ୍ଧାଘା ଜେଲ ଓ୍ୟାର୍ଡରର ବେକ କଟା ହୋଇଛି । ଯିଏ ଏ କଥା ଶୁଣିଲା, ସିଏ ଏ ଲୋମହର୍ଷଣକାରୀ ଘଟଣାରେ ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବିସ୍ମିତ ବି ହେଲା ।

ପ୍ରାୟ ଦିନ ବାରଟା ସରିକି ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ବେଗରେ ସହର ସାରା ଏ ଖବର ଖେଳିଗଲା । ଗାଧୂଆ ଘାଟ, କଚେରୀ, ବଜାର, ଦୋକାନ ସବୁଠି କେବଳ ସେହିକଥା । ଜେଲ ଭିତରୁ ଡକାୟତଦଳ ଖସି-ପଳାଇଲେ କିମିତି ! କିଏ କହିଲା—ସେମାନେ ଖସି ପଳାଇଯିବାର କୌଣସି ଉପାୟ ନାହିଁ, ସେହି ଦଳର ଗୁପ୍ତ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ରରେ ଏସବୁ ଘଟଣା ଘଟିଛି । କିଏ କହିଲା—ଚୋର ପଳାଇଯିବା ଭିତରେ ବିଚରା ଓ୍ୟାର୍ଡରଟିର ଯାହା ପ୍ରାଣ ଗଲା !

ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଜେଲ ଓ ପୋଲିସ ବିଭାଗରେ ଏ ଘଟଣା ବଡ଼ ଚାଞ୍ଚଲ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା । ପୋଲିସକୁ ପାହାନ୍ତିଆବେଳୁ ଏ ଖବର ଜଣାଇ ଦିଆ ହୋଇଥିଲେ ବି ପୋଲିସ ବିଭାଗ ସାରା ଦିନ ଅକ୍ଲାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ କରି ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାର ସବୁ ଜିଲା ଓ ସମସ୍ତ ଥାନାକୁ ଖବର ପଠାଇଲେ ବି ସନ୍ଧ୍ୟା ସୁଦ୍ଧା କୌଣସିଠାରୁ କିଛି ଖବର ବା ପତ୍ତା ମିଳିଲା ନାହିଁ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ରାତି ଆଠଟା ବାଜିଲା । ପୋଲିସ ସାହେବ ଗଗନବାବୁ ବଡ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ମନରେ ନିଜ ଅଫିସ ଘରେ ବସି ମୁହୁର୍ମୁହୁ ଟେଲିଫୋନ ସାହାଯ୍ୟରେ ଥାନା ଓ ଗୋଇନ୍ଦା ବିଭାଗଠାରୁ କୌଣସି ଖବର ଆସିଲା କି ନାହିଁ ବୋଲି ବୁଝୁଥିଲେ କିନ୍ତୁ ସବୁ ଥର ସେ ପାଉଥିଲେ ହତାଶିଆ ଉତ୍ତର । ରାତି ଦଶଟା ବାଜିଲା, ତଥାପି କୌଣସି ଖବର ଆସିଲା ନାହିଁ । ଗଗନବାବୁ ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବି ଅଫିସ ଘରେ ଚିନ୍ତାକୁଳ ହୋଇ ଆଉ ନୂଆ ଉପାୟ ଉଦ୍ଭାବନରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲେ ।

ସାଢ଼େ ଏଗାରଟା ବାଜିବାକୁ ଦଶମିନିଟ ବାକି । ହଠାତ୍ ଟେଲିଫୋନ ଘଣ୍ଟା ଝଣ ଝଣ ହୋଇ ବାଜି ଉଠିଲା । ଗଗନବାବୁ କୌଣସି ଶୁଭ ଉତ୍ତର ପାଇବା ଆଶାରେ ଟେଲିଫୋନଟାକୁ କାନ ପାଖରେ ଧରିପକାଇ ଶୁଣିଲେ ଟାଉନ ଥାନା ଇନ୍‌ସପେକ୍‌ଟର ଶ୍ରୀବତ୍ସ-ବାବୁ ଡାକୁଛନ୍ତି । ଗଗନବାବୁ ବଡ ଆଗ୍ରହରେ ପଚାରିଲେ, କୌଣସି ସନ୍ଧାନ ମିଳିଲା—ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ?

ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ କହିଲେ—ନା, ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣ ଖବର ମିଳି ନାହିଁ । କାଳେ କେଉଠୁ କିଛି ଖବର ଆସିପାରେ ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ବି ଅପେକ୍ଷା କରି ବସି ରହିଛି । ତେବେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ ଖବର ସଂଗୃହୀତ ହେଲା ଯେ, ସକାଳେ ଜେଲ ବାହାରେ ଯେଉଁ ଲଙ୍ଗଳଦଉଡ଼ି ଏବଂ କାନ୍ଥକଣା ହେବାର ଯନ୍ତ୍ରଟା ମିଳିଥିଲା, ସେଥିରୁ ସେ ଦଉଡ଼ି ଦି'ଟା କାଲି ରାତି ସାଢ଼େ ଦଶଟାବେଳେ ଜଣେ କେହି ଭଦ୍ରଲୋକ ଚୌଧୁରୀବଜାର ଦଉଡ଼ି ଦୋକାନରୁ କିଣିଥିଲା । ସେ ଦଉଡ଼ିକୁ ଦେଖି ଦୋକାନୀ ତାର ଦଉଡ଼ି ବୋଲି ଚିହ୍ନିଛି । ସେ ଲୋକର ଚିହ୍ନଟ ଦେବା ତା' ପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ ବୋଲି କହୁଛି । ମୁଁ ଭାବୁଛି, ସେ ଦୋକାନୀକୁ ଅଟକାଇ ଧମକ ଚମକ ଦେଇ ଆଉ କିଛି ପଚାରନ୍ତି ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଗଗନବାବୁ ଉତ୍ତର ଦେଲେ—କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ । ଆପଣ ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ବାହାର କରନ୍ତୁ ।

ରାତି ଦୁଇଟା ବାଜିଲା । ତଥାପି କୌଣସି ପତ୍ତା ମିଳିଲା ନାହିଁ । ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବି ଟେଲିଗ୍ରାଫରେ ଖୋଜାଖୋଜି ସନ୍ଧାନ ନେବାରେ ଧୂମ୍ ଚାଲିଥିଲା । ଗଗନବାବୁ ଶେଷଥର ପାଇଁ ଯାଇଥାଇ ଗଣ୍ଡାଏ ଖାଇ ଶୋଇବାକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଟେଲିଫୋନ ଦ୍ୱାରା ଥାନାକୁ ଜଣାଇଦେଲେ, ଯେତେ ରାତି ହେଉନା କାହିଁକି ଯଦି କିଛି ଖବର ଆସେ— ତାହାହେଲେ ତାଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ ଯେପରି ଖବର ଦିଆହୁଏ ।

ତେଣିକି ଦିନ "ସମାଜ"ରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା ।

କଟକ ଜେଲରେ କରୁଣ ଓ ଶୃଙ୍ଖଳାକର ଘଟଣା

"ଆମ ନିଜ ସମ୍ବାଦଦାତା ଦାୟିତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପୋଲିସ ଅଫିସରଙ୍କ ଠାରୁ ଖବର ନେଇ ଜାଣି ପାରିଛନ୍ତି ଯେ କାଲି ଅମାବାସ୍ୟା ରାତିର ସୁବିଧା ନେଇ ଗଲା ସାତମାସ ତଳେ ଖଣ୍ଡଗିରିରୁ ଧରା ଯାଇ ଜେଲ ହୋଇଥିବା ଚେରଜଣ ବିପଦଜନକ ଡକାଏତଙ୍କୁ କିଏ ଜେଲରୁ ଅପସାରିତ କରିନେଇଛି ଏବଂ ଜଣେ ବନ୍ଦୀଙ୍କ ଓ୍ୟାଡରର ଚୋଟି ବଡ଼ ନୃଶଂସ ଭାବରେ କାଟି ଦିଆଯାଇଛି । ଅନ୍ୟ ଜଣେ ପହରାବାଲାର ଅବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ସାଙ୍ଘାତିକ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମ୍ବାଦରୁ ପ୍ରକାଶ— ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଜଣାପଡ଼ୁଛି ଯେ, ସେହି ଦଳର କେତେ ଜଣ କୌଶଳୀ ଡକାୟତ ଏ ଘଟଣା ଘଟାଇଛନ୍ତି । ଯେଉଁ କୋଠରୀରେ କଏଦୀମାନେ ଆବଦ୍ଧ ଥିଲେ ସେହି କୋଠରୀର ଲୌହ ଦରଜା ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ ରହିଥିଲେ ମୁଦ୍ଧା, ତାଲ୍ଣ

Digitized by srujanika@gmail.com

କାନ୍ଥଳେଠା ଅସ୍ଥ ସାଂଧାଯ୍ୟରେ ସେହି କୋଠରୀର ଏକ ଆଡୁଆଳ ସ୍ଥାନରେ କାନ୍ଥ ଫୁଟା ହୋଇଛି । ସେହି ବାଟ ଦେଇ ଡକାୟତମାନେ ଚମ୍ପଟ କରିଛନ୍ତି । ପୋଲିସ ଦିନ ତମାମ ଧମାଧମ୍ ଇନ୍‌କ୍ୱାରୀ ଚଳାଇ-ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର କୌଣସି ପତ୍ତା ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିନାହିଁ । ଏ ଘଟଣା ନେଇ ସହରରେ ବଡ ଗୃଞ୍ଜଳୀ ଖେଳି ଯାଇଛି ।”

“ଦିନ ପରେ ଦିନ ବିତିଲା । ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଦେଶର ସମୁଦାୟ ପୋଲିସ ଓ ଗୋଇନ୍ଦା ବିଭାଗ ଏ ବିଷୟରେ ବିଶେଷଭାବେ ସତର୍କ ଥିଲେ ହେଁ କୌଣସି ଆଉ କିଛି ଖବର ମିଳିଲା ନାହିଁ ।”

ଦିନ ଗଡ଼ିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପୋଲିସ ସାହେବ ଗଗନବାବୁ ବଡ଼ ବିଚଳିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସମୁଦାୟ ପୋଲିସ ଆଖିରେ ଧୂଳି ପକାଇ ଡକାୟତ ଦଳ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହେବା କଥା ତାଙ୍କ ମନରେ ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ ସୃଷ୍ଟି କଲା । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଫିସକାମ ଭିତରେ ଏବଂ ଶୋଇବା ବେଳେ ବି କପରି ସେମାନେ ଜେଲରୁ ପଳାଇଲେ—କିଏ ବା କେଉଁ ଉପାୟରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କଲା ଏବଂ ସେମାନେ କେଉଁଆଡେ ଯେ ଛପି ଗଲେ; ସେହି କଥାହିଁ ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତାଙ୍କର ଏକ-ମାତ୍ର ଧ୍ୟାନ ରହିଲା—ସେମାନେ ପୁନର୍ବାର କପରି ଧରା ପଡ଼ିବେ ।

ଆଠଦିନ ବିତିଗଲା, ଏହି ସମୟ ଭିତରେ କୌଣସି ଆଉ କିଛି ଖବର ନ ମିଳିବାରୁ ସର୍କାର ତରଫରୁ ଖବରକାଗଜ ଜରିଆରେ ମଧ୍ୟ ଘୋଷଣା କରାହେଲା—ଯିଏ ଏହି ଡକାୟତ ଦଳର ସନ୍ଧାନ ଠିକ ଭାବରେ ପୋଲିସକୁ ଦେଇ ଧରାଇ ଦେବ, ତାକୁ ପାଞ୍ଚହଜାର ଟଙ୍କା ପୁରସ୍କାର ଦିଆଯିବ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଏହି ଘୋଷଣା ପ୍ରକାଶ ପାଇବା ପରେ ଅବଶ୍ୟ କ ସରକାରୀ, ବେ-ସରକାରୀ ଲୋକେ ପାଞ୍ଚହଜାର ଟଙ୍କା ପାଇବା ଲୋଭରେ ଯଥାସାଧ୍ୟ ସତର୍କତାର ସହିତ ସନ୍ଧାନ ପାଇବାପାଇଁ ଅଖି ଧୁରାଇଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଚେଷ୍ଟା ବିଫଳ ହୋଇଛି ।

ସେଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳେ ଗଗନବାବୁ ନିଜ କୋଠିର ବଗିଚା ଭିତରେ ଏକ ଆରାମଚେୟାରରେ ବସି ଜ୍ୟୋସ୍ନାଜଡ଼ିତ ଆକାଶଆଡ଼େ ଚାହିଁ ସେହି ଡକାୟତ ଦଳର କଥା ଭାବୁ ଭାବୁ ଚପରାଶିକୁ ଡାକି କହିଲେ—ଫୋନରେ ଟାଉନଥାନାକୁ ଡାକି ଇନସପେକ୍‌ଟର ବାବୁଙ୍କୁ ଆସିବା ପାଇଁ ଖବର ଦେବାକୁ କହ । ଆଉ ଦୁଇଟା ଚେୟାର ଆଣି ଏଇଠି ପକାଇଦେବାକୁ ଚାକରକୁ ଡାକ ।

ପୋଲିସ ସାହେବ ହିସାବରେ ଗଗନବାବୁ ବଡ଼ କଡ଼ା ହେଲେ ବି, ଘରୋଇ ଭାବରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବଡ଼ ସମସ୍ତ ପୋଲିସ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସହିତ ଭାଇ ବନ୍ଧୁ ଭଳି ଚଳୁଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ଭଲ ଲୋକ ହିସାବରେ ତାଙ୍କର ପୋଲିସ ମହଲରେ ବେଶ ସୁନାମ ଥିଲା ଏବଂ ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ଭକ୍ତି ଓ ସ୍ନେହ କରୁଥିଲେ ।

ପ୍ରାୟ ଅଧଘଣ୍ଟା ପରେ ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ଗଗନବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖି ଗଗନବାବୁ ବସିବାପାଇଁ ଏକ ଚୌକି ଦେଖାଇ ଦେଇ ଘରଆଡ଼ୁ ପାନ ଆଣିବାପାଇଁ ଚପରାଶିକୁ ପଠାଇ ଦେଲେ ।

ତାପରେ ଗଗନବାବୁ ବଡ଼ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ଆରମ୍ଭ କଲେ, ଡକାୟତଦଳ ପଳାଇଯିବାର ଦୁଇ ସପ୍ତାହ ହୋଇଯାଇଥିଲେ ବି କିଛି ସନ୍ଧାନ ମିଳିଲା ନାହିଁ । କେତେ କେତେ ବଡ଼ ଅଫିସର, ଆମ

Digitized by srujanika@gmail.com

ପୋଲିସ ବିଭାଗର ଅପାରଗତା ବୋଲି କହୁଥିବାର ମୁଁ ପ୍ରକାରାନ୍ତରେ ଶୁଣି ପାରୁଛି । ଆପଣ ଏଥିର କୌଣସି ପ୍ରତିକାର ଭାବି ଠିକ୍ କଲେ !

ଶ୍ରୀବସ୍ତ୍ରବାବୁ କହିଲେ—ମୋର ଯେତେ ଯାହା ଉପାୟ କରିବାର କଥା ତାହା ଶେଷ ହେଲାଣି । ତଥାପି ମୁଁ ମୋର ଚେଷ୍ଟାରୁ ବିରତ ହୋଇ ନାହିଁ ।

ଗଗନବାବୁ ଖଣ୍ଡେ ସିଗାରେଟ ଟାଣୁ ଟାଣୁ କହିଲେ—ମୁଁ ଭାବୁଛି, ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କୁ ଏ ବିଷୟରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଚଳାଇବାପାଇଁ ପୁରୀରୁ କିଛିଦିନ ସକାଶେ ଆଣିବାକୁ । କାରଣ ତାଙ୍କର ଦୁଃସାହସିକ ଚେଷ୍ଟା ଯୋଗୁ ଏ ଡକାୟତଦଳ ଧରା ପଡ଼ିଥିଲେ । ସେ ଏ ବିଷୟରେ କିଛି କରିବେ ବୋଲି ମୋର ଆଶା । ତା ଛଡ଼ା ବାଲେଶ୍ୱରର ଶ୍ରୀକାନ୍ତବାବୁ ଓ ପ୍ରିୟବାବୁଙ୍କୁ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଏ ଡକାୟତଦଳର ଅନୁସନ୍ଧାନ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ବଦଳି କରି ଆଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ମୁଁ ବାଲେଶ୍ୱରରେ ଥିବାବେଳେ ଏହିଭଳି ବଡ଼ ଧରଣର ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ବଡ଼ ଘଟଣା ଶ୍ରୀକାନ୍ତବାବୁ ଓ ପ୍ରିୟବାବୁ ଛଦ୍ମବେଶରେ ରହି ଧରି ପାରିଥିଲେ । ସେ ଦୁଇଜଣଯାକ ଯୁବକ, ଏ ସବୁ ଘଟଣା ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାପାଇଁ ଦୁହିଁଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ଉତ୍ସାହ ଅଛି ।

ବସ୍ତ୍ରବାବୁ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ କହିଲେ—ଶ୍ରୀକାନ୍ତବାବୁ ଓ ପ୍ରିୟବାବୁଙ୍କୁ ବି ମୁଁ ଭଲକରି ଜାଣେ । ଏହି ଅଳ୍ପ ବୟସରେ ମଧ୍ୟ ଗୋଇନ୍ଦା ବିଭାଗରେ ତାଙ୍କର ସୁନାମ ଅଛି, କିନ୍ତୁ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ବିଷୟରେହିଁ ମୁଁ ଭାବୁଛି । ସେ ଏଥର ଏ ଘଟଣା ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ପାଇଁ ରାଜି ହେବେ କି ନାହିଁ ତାହାହିଁ ବଡ଼କଥା ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଗଗନବାବୁ ଆଗକୁ ଟିକଏ ଝୁଙ୍କି ପଡ଼ି କହିଲେ—କାହିଁକି ? ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ଉତ୍ତର ଦେଲେ—ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ଦୁଃସାହସିକ ଯୋଗୁ ସେହି ଡକାୟତଦଳର ସର୍ବନାଶ ହୋଇଛି । ସେହି ଦଳର ଅବଶିଷ୍ଟ ଯେଉଁମାନେ ସାରା ଜୀବନ ପାଇଁ ଜେଲ ଯାଇଥିଲେ, ସେମାନେ ଯେତେବେଳେ ଜେଲରୁ ଖସି ପଳାଇଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କର ସମସ୍ତଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ବେଶି ବିପଦ ବୋଲି ମୁଁ ଭାବୁଛି । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଯେ ଏ ଘଟଣା ଶୁଣି ନିଶ୍ଚୟ ଭୟ କରୁଥିବେ ଏଥିରେ ତିଳେମାତ୍ର ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ବଦମାସ ଡକାୟତଦଳ ତାଙ୍କ ଉପରେ ରାଗ ରଖି ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାକୁ ଯେ ଭାବି ନ ଥିବେ, ଏହାର କେଉଁ ଠିକଣା ଅଛି ?

ଗଗନବାବୁ କଥା ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ କହିଲେ—ତାହା ଠିକ୍ କଥା, କିନ୍ତୁ ଗୋଇନ୍ଦା ବିଭାଗରେ ରହି ଯିଏ ଜୀବନରେ ଥରେ ଏହିଭଳି ଡକାୟତଦଳ କିମ୍ବା ଗୁପ୍ତ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ରକାରୀ ରାଜନୈତିକ ଦଳର ସନ୍ଧାନ ପାଇବାରେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଛି, ସେଥିରେ ସେ ଯେତେ ଆନନ୍ଦ ପାଏ, ତା' ପକ୍ଷରେ ମରଣ ବି ଅତି ତୁଚ୍ଛ । ତାଙ୍କୁ ଆଣିବାକୁ ହେବ, ସେ ଅନ୍ତତଃ ପ୍ରାଥମିକ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରନ୍ତୁ ।

ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ କହିଲେ—ଆଚ୍ଛା, ତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାରେ ମୁଁ ତିଳେହେଲେ ହେଳା କରିବି ନାହିଁ ।

ରାତି ପ୍ରାୟ ଦଶଟା ବାଜି ଯାଇଥିଲା । ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ଗଗନ-ବାବୁଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଥାନାକୁ ଫେରି ଆସିଲେ ।

× × ×

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କୁ ପୁରୀରୁ ଏ ଘଟଣା ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ମାସକ ପାଇଁ ଅଣା ହୋଇଛନ୍ତି । ତା'ଛଡ଼ା ବାଲେଶ୍ୱରରୁ ଶ୍ରୀକାନ୍ତବାବୁ

Digitized by srujanika@gmail.com

ଓ ପ୍ରିୟବାବୁ ମଧ୍ୟ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ପାଇଁ ଗୋଇନ୍ଦା ବିଭାଗକୁ ବଦଳି ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି ।

ଦୁଇଦିନ ପରେ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ କଟକରେ ପହଞ୍ଚି ପୋଲିସ ସାହେବଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କଲେ । ଗଗନବାବୁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲାକ୍ଷଣି ତାଙ୍କ ସହିତ କରମର୍ଦ୍ଦନ କରି ଏ ଘଟଣା ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାରେ ବିଜୟୀ ହୁଅନ୍ତୁ ବୋଲି ଆଶୀର୍ବାଦ କଲେ । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ପୋଲିସ ସାହେବ ଗଗନବାବୁଙ୍କ ବସାରୁ ଫେରିଲାବେଳେ ଖୋଦ ପୋଲିସ ସାହେବଙ୍କଠାରୁ ତାଙ୍କର ପ୍ରଶଂସା ଓ ଉତ୍ସାହବାଣୀ ଶୁଣି ଏତେ ଆତ୍ମହରା ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ଯେ, ଏ ଘଟଣା ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାପାଇଁ ତାଙ୍କର ଜୀବନ ଗଲେ ବି, ସେହି ଦୁଃସାହସିକ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସେ ନିଜ ହାତକୁ ନେବେ, ଏ କଥା ମନେ ମନେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରିନେଲେ ।

ଦି’ପହରେ ପୋଲିସ କ୍ଲବରେ ଖାଇ ପିଇ ଏ ଉକ୍ତ ଯୁବଦଳ ଜେଲରୁ ପଳାୟନ ବିଷୟରେ କେତେକ ଖବର ଜାଣିବା ପାଇଁ ଥାନାକୁ ଗଲେ । ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ତାଙ୍କର ଆନନ୍ଦର ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ । ସେ ଅତି ଆଦର ସମ୍ଭାଷଣରେ ତାଙ୍କର ଖାସ କୋଠରୀରେ ବସାଇ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଖୋଜୁଥିବା ସମସ୍ତ ଖବର ଯୋଗାଇ ଦେଲେ । ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁଙ୍କ ଅନୁରୋଧରେ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ସେଇଠି ଟିକେ ଜଳଖିଆ ଖାଇ ଫେରିଲା ବେଳକୁ ଛଅଟା ବାଜି ଯାଇଥିଲା ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ଘଟଣା ସ୍ଥଳରେ ଟିକିଏ ଆଖି ପକାଇବାକୁ ଶ୍ରୀକାନ୍ତବାବୁ ଓ ପ୍ରିୟବାବୁଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ନେଇ ବାହାରି ଗଲେ ଜେଲ୍ ଆଡ଼େ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଜେଲରବାବୁ, ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଓ ଗୋଇନ୍ଦା ବିଭାଗର ଅନ୍ୟ ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ନେଇ ଘଟଣାସ୍ଥଳ ତନ୍ନ ତନ୍ନ କରି ଦେଖାଇଦେଲେ । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଘଟଣାସ୍ଥଳ ପରୀକ୍ଷା କରୁ କରୁ କେତେକ ଦରକାରୀ ପ୍ରଶ୍ନ ଜେଲରବାବୁଙ୍କୁ ପଚାରି ଦୁଇଜଣ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ସହ ପୋଲିସ କ୍ଲବକୁ ଫେରି ଆସିଲେ ।

ରାତି ଦଶଟା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହ ଖାଇ ପିଇ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ିଲେ, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଆଖିକୁ ଆଉ ନିଦ ଆସିଲା ନାହିଁ । ଅନେକ ରାତି ଯାଏ ଧୀରସ୍ଥିର ମନରେ କେତେକ ମୂଲ୍ୟବାନ ପ୍ରଶ୍ନ କାଲି ଜେଲରବାବୁଙ୍କୁ ପଚାରିବା ପାଇଁ ଠିକ୍ କରିନେଲେ ।

ତହିଁଆର ଦିନ ସମୟ ସକାଳ ସାଢ଼େ ନ'ଟା । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ସକାଳ ଗାଧୋଇ ଜଳଖିଆ ଖାଇ ଏକୁଟିଆ ଜେଲ ଆଡ଼େ ବାହାରି-ଗଲେ । ସେତେବେଳକୁ ଜେଲରବାବୁ ଜେଲ ଭିତରେ ତାଙ୍କ ଅଫିସ ଘରେ ବସି କାମ କରୁଥାନ୍ତି । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖି ଜେଲରବାବୁ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କରି ଚେୟାରରେ ବସାଇଲେ ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ କିଛି କହିବା ଆଗରୁ ଜେଲରବାବୁ ଅଫିସ କାମ ବନ୍ଦ କରି ଆଗ କରି ପଚାରିଲେ, କିଛି ଭାବି ଠିକ୍ କଲେ ମହେନ୍ଦ୍ର-ବାବୁ ? ଆପଣ ତ ସେ ବିଷୟରେ ଧୁରନ୍ଧର । ମୋ ଅମଳରେ ଏଭଳି ଏକ ବଦନାମି ଘଟଣା ଘଟିବ ବୋଲି ମୁଁ କେବେ ହେଲେ ଭାବି ନ ଥିଲି । ବାସ୍ତବିକ୍ ଏ ଘଟଣା ନେଇ ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖିତ ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ କହିଲେ— ଆପଣତ; ଦୁଃଖିତ ହେବାର କଥା କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଭୟ କରିବାର ଯଥେଷ୍ଟ

Digitized by srujanika@gmail.com

କାରଣ ମଧ୍ୟ ଅଛି । ଏଥର ସେମାନେ ଧରା ପଡ଼ିବେ ବୋଲି ମୋର ଆଦୌ ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ । ପୋଲିସ କୁହନ୍ତୁ ବା ଗୋଇନ୍ଦା ବିଭାଗ କୁହନ୍ତୁ, ସେମାନେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଖୁବ୍ ଚତୁର । ଆଉଥରେ ସେମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ଯେ କିଭଳି କୌଶଳରେ ଜୀବନକୁ ପାଣି ଛଡ଼ାଇ ଧରିଥିଲି, ତାହା ମନେ ପଡ଼ିଲେ ଦେହ ମୋର ଶୀତେଇ ଉଠେ ।

ଜେଲରବାବୁ, ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ହାତକୁ ଖଣ୍ଡେ ସିଗାରେଟ୍ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ଦେଇ କହିଲେ--ସେତେବେଳେ ସେ କଥା ଯିଏ ଶୁଣିଛି, ସିଏ ଆପଣଙ୍କୁ ପ୍ରଶଂସା ନ କରି ରହିପାରି ନାହିଁ ! ସେଥିପାଇଁ ଆପଣ ବାସ୍ତବିକ୍ ଧନ୍ୟବାଦର ପାତ୍ର ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ସିଗାରେଟ୍ ଟାଣୁ ଟାଣୁ କହିଲେ—ମୁଁ ଆସି ଆପଣଙ୍କର ବହୁତ ସମୟ ନଷ୍ଟ କଲିଣି । ଆଚ୍ଛା, ଆପଣ ଯଦି ମୋ ପାଇଁ ଦୟା କରି ଅଧଘଣ୍ଟା ସମୟ ଦେଇପାରନ୍ତେ—ତାହାହେଲେ କେତୋଟି ଦରକାରୀ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରି ମୁଁ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି ।

ଜେଲରବାବୁ ଆଗ୍ରହାନ୍ୱିତ ହୋଇ କହିଲେ, ଅଧଘଣ୍ଟା କ'ଣ ଆପଣ ଇଚ୍ଛା କଲେ ଘଣ୍ଟାଏ ସମୟ ଦେଇପାରେ । ଆପଣଙ୍କ ଦର-କାରରେ ଆସିଲିଭଳି ଯେତିକି ଯାହା ପ୍ରଶ୍ନ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦରେ ପଚାରିପାରନ୍ତି ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଟିପାଖାତା ଖଣ୍ଡିଏ ଆଗରେ ଥୋଇ ପେନ୍‌ସିଲଟି ଧରି ପଚାରିଲେ—ଆଚ୍ଛା, ସେହି ଡକାୟତଦଳ ଯେଉଁ କୋଠରୀରେ ରହୁଥିଲେ, ଏକଥା ଆପଣଙ୍କ ଜାଣିବାରେ କେହି ବାହାରର ଲୋକ କେବେ ଜାଣିବାର କିଛି ସୁବିଧା ପାଇଥିଲେକି ?

ଜେଲରବାବୁ ଟିକିଏ ଚିନ୍ତା କରିବା ଭଙ୍ଗୀରେ କହିଲେ—ଜେଲ ବିଭାଗର କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କୁ କିଏ କେଉଁଠି ରହେ, ଏକଥା ପ୍ରାୟ

Digitized by srujanika@gmail.com

କାହାରିକୁ ଅଛପା ନାହିଁ । ତେବେ ମୋ ଜାଣିବାରେ ବାହାରର ବାଳେ ଲୋକ କାର୍ଯ୍ୟ କ ବା କିଏ କେଉଁଠି ଅଛି ବୋଲି ଜାଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ ! ତେବେ ମାସକ ତଳେ ଜଣେ ବିଶିଷ୍ଟ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କୁ ମୁଁ ନିଜ ସଙ୍ଗରେ ନେଇ ଜେଲର ଶିଳ୍ପ କାରଖାନା ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖାଉ ଦେଖାଉ ତାଙ୍କର କନ୍ୟା ସେହି ଉତ୍କାପୂତ ଦଳ ଏଠି ରହୁଛନ୍ତି କି କୁଆଡ଼େ ଗଲେଣି ବୋଲି ପଚାରିଲ । ମୁଁ କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସେମାନେ ସେହି ଘରେ ରହୁଛନ୍ତି ବୋଲି କହିଥିଲି ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଏ କଥା ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ତାଙ୍କର ମୁଖଭଙ୍ଗୀ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବଦଳିଗଲା । ସେ ଟିକିଏ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ପଚାରିଲେ—ଆଚ୍ଛା, ଭଦ୍ରଲୋକ ଜଣକ କିଏ, ତାଙ୍କର ନାମ ଆପଣ ମନେ ରଖିଛନ୍ତି ?

ଜେଲରବାବୁ କହିଲେ—ନିଶ୍ଚୟ, ସେ ଜଣେ ବିଶିଷ୍ଟ ଭଦ୍ରଲୋକ । ତାଙ୍କର ପୂରା ନାମ ମନେ ନ ଥିଲେ ବି ସେ ହେଉଛନ୍ତି ବାମଣ୍ଡା ଷ୍ଟେଟର ଶିଳ୍ପବିଭାଗର ଡିରେକ୍ଟର । ନାମ ସିଏ ସାହେବ ବିପ୍ରଚରଣ । ତାଙ୍କର ପୂରାନାମ ଠିକ୍ ମନେ ପଡ଼ୁନାହିଁ । ସେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ସହିତ ଷ୍ଟେଟର କେତେକ ଜରୁରୀ କାମ ନେଇ ଆସିଥିଲେ ବୋଲି କହୁଥିଲେ । ମୋ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ କରି ଏ ଜେଲର ଶିଳ୍ପ ବିଭାଗ ଦେଖିବାକୁ ଚାହିଁବାରୁ ଷ୍ଟେଟର ବିଶିଷ୍ଟ ଶିଳ୍ପବିଭାଗର ଡିରେକ୍ଟର ହିସାବରେ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ନେଇ ଜେଲର କେତେକ ସ୍ଥାନ ଦେଖାଇଥିଲି ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ କହିଲେ—ଆଚ୍ଛା ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ତାଙ୍କର ଏକା କନ୍ୟା ଥିଲା ନା ଆଉ କିଏ ଥିଲେ ?

ଜେଲରବାବୁ କହିଲେ ନା, ସେ ସସ୍ତ୍ରୀକ ଆସିଥିଲେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ପଚାରିଲେ—ତାଙ୍କ କନ୍ୟାଙ୍କର ବୟସ କେତେ ହେବ ?

ଜେଲରବାବୁ କହିଲେ—ପ୍ରାୟ ସତର ଅଠର ବର୍ଷରୁ କମ୍ ହେବ ନାହିଁ ; କିନ୍ତୁ ସେ ଭଦ୍ରଲୋକ ବଡ଼ ରସିକ ବୋଲି ମୋର ମନେହେଲା । କାରଣ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ବୟସ ମୋଟେ ତିରିଶ ଭିତରେ । ତାଙ୍କର ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଦ୍ୱିତୀୟପକ୍ଷ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଗୋଟିଏ ଖିଆଲରେ କହିଗଲେ ଦେହ ହାତ ବଳାଇଲା ପରି, ରଙ୍ଗ ସାବନା ହୋଇଥିବ, ନୁହେଁ ?

ଜେଲରବାବୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲାପରି କହିଲେ—ଠିକ୍ ସେମିତି ! ଆପଣ ତାହାହେଲେ ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିଛନ୍ତି, ନୁହେଁ ?

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ନିଜେ ଏ କଥା କହୁ କହୁ ତାଙ୍କ ମୁଖଭଙ୍ଗୀରୁ ଭୟ ବିସ୍ମୟର ସ୍ପଷ୍ଟ ଆଭାସ ମିଳୁଥିଲା ।

ଜେଲରବାବୁ ତାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଦେଇ ଚମକିଲା ପରି ପଚାରିଲେ—ଆପଣ ଏତେ ବିସ୍ମିତ ହେଲେ କାହିଁକି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ?

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ କ୍ଷଣକାଳ ନୀରବ ରହି ଉତ୍ତର ଦେଲେ—ସର୍ବନାଶ ହୋଇଛି । ମୋର ଅନୁମାନ ଯଦି ଠିକ୍ ହୁଏ, ତାହାହେଲେ ଅବସ୍ଥା ଅତି ସାଂଘାତିକ ହୋଇ ପଡ଼ିବ । ବିଶେଷତଃ ବିପଦ ସମସ୍ତଙ୍କଠୁଁ ମୋର ବେଶି ।

ଜେଲରବାବୁ ଆବାକାବା ହୋଇ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ଆଡ଼େ ଅନାଇଁ ରହି କହିଲେ—କ'ଣ ଆପଣ କହୁଛନ୍ତି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ? ମୁଁ ତ କିଛି ବୁଝିପାରୁନାହିଁ । ତାହାହେଲେ କ'ଣ ସେହି ଭଦ୍ର-ଲୋକ କାହାକୁ ଖବର ଯୋଗାଉଛନ୍ତି !

Digitized by srujanika@gmail.com

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ରହି ରହି କହିଲେ—ଆପଣ ବର୍ତ୍ତମାନ ମାରବ ରହନ୍ତୁ । ମୁଁ ସେ ବିଷୟରେ ସଠିକ୍ ଅନୁସନ୍ଧାନ ନ କରି କିଛି କହି-ପାରିବି ନାହିଁ । ତେବେ ଆପଣ ଏ ସବୁ ବିଷୟରେ କାହା ଆଗରେ କିଛି କହିବାରେ ଯେତେ ମାରବ ରହନ୍ତୁ—ସେତେ ମଙ୍ଗଳ ।

ଜେଲରବାବୁ, ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ କଥାରେ ସମ୍ମତି ଜଣାଇ କହିଲେ—ନିଶ୍ଚୟ ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଆଉ କିଛି ନ ପଚାରି ଉଠି ଠିଆହେଲେ ।

ଜେଲରବାବୁ ପଚାରିଲେ—ତାହାହେଲେ କ'ଣ ଆପଣଙ୍କର ଆଉ କିଛି ପଚାରିବାର ନାହିଁ ?

—ନା, ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଉ କିଛି ପଚାରିବାର ନାହିଁ । ଯଦି ମୋର ଅନୁମାନ ଠିକ୍ ହୁଏ, ତାହାହେଲେ ଜେଲରୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ କୌଶଳରେ ନେଇଯିବା ବା କାହାକୁ ହତ୍ୟା କରିବା ସେହି ଦଳ ପକ୍ଷରେ କାଞ୍ଚିତ୍ ମାତ୍ର ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଜେଲରୁ ଫେରି ଆସି ସିଧା ପୋଲିସ କ୍ଲବକୁ ଗଲେ । ସେଠି ଖାଇ ପିଇ ସାମାନ୍ୟ ଟିକିଏ ମାତ୍ର ବିଶ୍ରାମ ନେଇ ସିଧା ଗଲେ ପୋଲିସ ସାହେବଙ୍କ କୋଠିକୁ ।

ପୋଲିସ ସାହେବ ଗଗନବାବୁ, ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖି ହସି ହସି ପଚାରିଲେ—ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ଶୁଭ ଖବର ଆପଣ ଆଣିଛନ୍ତି । ମୁଁ ଜାଣେ, ଆପଣଙ୍କ ଛଡ଼ା ଏ ଘଟଣାର ଅନ୍ୟ କେହି ସନ୍ଧାନ ପାଇବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବେ ନାହିଁ ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ନିଜ ପ୍ରଶଂସାରେ ମନେ ମନେ ଆତ୍ମହରା ହୋଇ ବଡ଼ ନରମ ଗଳାରେ କହିଲେ—ମୋର ଅନୁସନ୍ଧାନ ଫଳ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ତିନ ଚାରିଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଦେବି । କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କୁ ବର୍ତ୍ତମାନ

Digitized by srujanika@gmail.com

ଏକ ସାଧାରଣ ମଟରର ଗାଡ଼ି ଯୋଗାଇଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । କାରଣ, ମୋତେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଶ୍ରୀକାନ୍ତବାବୁ ଓ ପ୍ରିୟବାବୁଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧ ବାମଣ୍ଡା ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସେଠୁ ଫେରି ଆସିଲେ, ମୋର ଖୁବ୍ ଆଶା—ମୁଁ ଯାହା ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିଛି,ତାହା ବୋଧହୁଏ ଠିକ୍ ହେବ ଏବଂ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ପାଖରେ ମୋର ସଠିକ୍ ଅନୁସନ୍ଧାନ ପତ୍ର ଦାଖଲ କରିବି ।

ଗଗନବାବୁ ଉତ୍ସାହରେ କହି ଉଠିଲେ--ଆପଣ ଯିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଅନ୍ତୁ । ମୁଁ ଏଇ ଅଧଘଣ୍ଟା ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରୀବସନ୍ତବାବୁଙ୍କୁ ଡାକି ସମସ୍ତ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରି ଦେଉଛି ।

ଦିନ ଗୁରିଟା ସୁଦ୍ଧା ମଟରର ଚକଟା ଘାଟ ପାରିହୋଇ ବିଜୁଳି ବେଗରେ ଛୁଟି ଗୁଲିଲା ।

× × ×

ପରଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା । ଶ୍ରୀବସନ୍ତବାବୁ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ତାଙ୍କ ବସା-ଘର ସାମନାରେ କେତୋଟି ଚେୟାର ପକାଇ ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ ଗପସପ କରୁଛନ୍ତି । ଜଣେ ବୁଢ଼ା କାଖରେ କାଗଜପତ୍ର ବୁଜୁଳା ଜାକି ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଟିକିଏ ଦୂରେଇ ଠିଆ ହୋଇ କହିଲା—ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟରବାବୁଙ୍କୁ ଖୋଜୁଛି, ଏଇ ତାଙ୍କ ବସା ନା ?

ଶ୍ରୀବସନ୍ତବାବୁ କଥା ବନ୍ଦ କରି ପଚାରିଲେ—କ'ଣ ଦରକାର, କେଉଁଠୁ ଆସିଛ ?

ବୁଢ଼ା ଜଣକ ସେହି ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟରବାବୁ ବୋଲି ଜାଣିପାରି ନମସ୍କାର କରି ଜଣାଇଲା—ଆଜ୍ଞା, ମୁଁ ଉତ୍ତରପାଶୁଁ ମଠର ମୋହରିର । ହାଇକୋର୍ଟରେ ମକଦ୍ଦମା ଥିବାରୁ କାଗଜପତ୍ର ନେଇ କାଲଠୁଁ

Digitized by srujanika@gmail.com

ଆସିଛୁ । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ବସାର ଅଳ୍ପଦୂରରେ ମୋ ବସା । ଏକା ଗାଁର ଲୋକ । ମୁଁ କଟକ ଆସିବା ଶୁଣି ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଚିଠି ଖଣ୍ଡେ ଦେଇଛନ୍ତି । ଥାନାରେ ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟରବାବୁଙ୍କ ପାଖରୁ ଖବର ନେଲେ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଦେଖା ମିଳିବ ବୋଲି ସେ କହିଥିଲେ । ମୁଁ ବୁଢ଼ା ଲୋକ, ଦିନଯାକ କଟକରେ ଏପାଖ ସେପାଖ ହୋଇ ହୋଇ ଥକିଲିଣି । ବାବୁ କେଉଁଠି ଅଛନ୍ତି—ଆଜ୍ଞା ?

ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁଙ୍କ ମନରେ ସନ୍ଦେହ ହେବାର କୌଣସି କାରଣ ନ ଥିଲା । ସେ କହିଲେ—ତାଙ୍କର ଦେଖା ବର୍ତ୍ତମାନ ମିଳିବ ନାହିଁ । ଦି'ତିନି ଦିନ ପରେ ମିଳିବ । ଯଦି ତୁମେ କଟକରେ ରହୁଥାଅ, ତାହାହେଲେ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଦେଖା ହେବ । ନୋହିଲେ ଚିଠିଟା ଦେଇ ଯାଇପାର ।

ବୁଢ଼ା ମୋହରିର ଜଣକ ଟିକିଏ ସଙ୍କୁଚିତ ହୋଇ କହିଲେ—ମୁଁ ରହିପାରୁଛି କେଉଁଠି ଅଜ୍ଞା ? ତାଙ୍କ ଘରୋଇ ଚିଠି ବୋଲି···!

ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ କହିଲେ—ସେଥିରେ ଯାଏ ଆସେ ନାହିଁ । କିଏ କାହିଁକି ଖୋଲିବ ? ତୁମେ ଦେଇଯାଇ ପାର ।

ବୁଢ଼ା ମୋହରିର ତାଙ୍କ ହାତକୁ ଚିଠି ଖଣ୍ଡି ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ନମସ୍କାର କରି ବିଦାୟ ନେଇ ଆସିଲେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ପୂର୍ଣ୍ଣ ନରେଶଙ୍କର ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ଲଗାଲଗି ହୋଇ କେତେକ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବସା ଘର । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ବସାରେ ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ, ବିଧବା ପିଉସୀ, ଜଣେ ଚାକର ଓ ପୁଝାରୀ ଟୋକାଟିଏ । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କୌଣସି କାମରେ ବାହାରକୁ ଗଲେ, ଜଣେ ସିପାହୀ ବରାବର ତାଙ୍କ ବସା ଜଗି ରହେ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ହଠାତ୍ ମଫସଲ ପାଇଁ କଟକ ଆସୁଥିବାରୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବସା ବଦଳାଇବାର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ସେ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ବସାରେ ସମସ୍ତ ସୁବିଧା କରାଇ ଦେଇ ଏବଂ ଥାନାରୁ ଜଣେ ସିପାହୀ ଯେପରି ବରାବର ତାଙ୍କ ଫେରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବସା ଜଗି ରହେ ତାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିଦେଇ ଆସିଥିଲେ । ତା'ଛଡ଼ା ତାଙ୍କ ବସା ପାଖକୁ ଲାଗି ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ ପେସ୍କାର ରାମବାବୁଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ବସା ଆଡ଼େ ଟିକିଏ ନଜର ଦେବାକୁ କହି ଆସିଥିଲେ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କଟକ ଆସିବାର ଆଜକୁ ପାଞ୍ଚଦିନ ହୋଇଗଲାଣି । ଅନୁସନ୍ଧାନରେ ବାମଣ୍ଡା ଯିବାଦିନ ବସାକୁ ଖବର ପଠାଇବାକୁ କହିଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ସମୟ ଅଭାବରୁ ବାମଣ୍ଡାରୁ ଫେରିଲେ ଚିଠି ଦେବେ ବୋଲି ଠିକ୍ କରି ମଟର ନେଇ ବାହାରିଗଲେ ।

× × ×

Digitized by srujanika@gmail.com

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ବସା ଛାଡ଼ିବା ପରଠୁଁ ତାଙ୍କ ବସାରେ କାମଦାମ ଅନେକ ପରିମାଣରେ କମିଯାଇଛି । ବସାରେ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରାଣଧନ-ବାବୁଙ୍କ ସାନ ଝିଅ ଟୁନି, ଟୁକିର ଓ ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବର ଜଣେ ବିଧବା ପିଉସୀ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କେହି ନାହାନ୍ତି । ଠିକା ଚାକରାଣୀଟା ସକାଳ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ବାସନକୁସନ ମଜା, ମସଲା ବଟା ଇତ୍ୟାଦି କାମ ସାରିଦେଇ ଚାଲିଯାଏ । ରାତି ନ'ଟା ସୁଦ୍ଧା ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ବରାଦ ଅନୁସାରେ ଥାନାର ଜଣେ କନେଷ୍ଟବଳ ଦାଣ୍ଡ ମେଲାରେ ଆସି ଶୁଏ ।

ଘରର ଧନ୍ଦା ଅନେକ ପରିମାଣରେ କମିଯିବାରୁ ଟୁନି ଖାଇ-ପିଇ ଖଟ ଉପରେ ବିଶ୍ରାମ ନିଏ । କେଉଁଦିନ ବେଳାବେଳି କାମ ସାରିଦେଇ ସାଇପଡ଼ିଶାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବାବୁମାନଙ୍କ ଘରକୁ ବୁଲିଯାଏ । ଅନେକ ସମୟରେ ଅନ୍ୟ ଭଦ୍ରପରିବାରର ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଆସି ଖରାବେଳେ ତାଙ୍କ ଘରେ ଗହଳି ଲଗାନ୍ତି । ହସ ଖୁସିରେ ଘର ଉଚ୍ଛୁଳି ପଡ଼େ ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ପୁରୀ ଛାଡ଼ିବାର ଠିକ୍ ନ'ଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଜଣେ ଦରବୁଢ଼ା ହାତରେ ଖଣ୍ଡିଏ ବାଡ଼ି ଧରି ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଡାକିଲା—ବାବୁ, ଘରେ କିଏ ଅଛ ? ଖବର ଟିକିଏ ଶୁଣି ଯାଆନ୍ତୁ ! କଟକରୁ ବାବୁ ଖବର ପଠାଇଛନ୍ତି ।

ଜହ୍ନ ରାତି । ଟୁନି ସେତେବେଳକୁ ପୁରୀର ଅନ୍ୟ ଏକ ସାହିର ଜଣେ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଘରକୁ ବୁଲିଯିବାକୁ ଚାକରକୁ ଗାଡ଼ି ଡାକିବା ପାଇଁ ପଠାଇ ଲୁଗା ପିନ୍ଧୁଥିଲା । କଟକରୁ ବାବୁ କ'ଣ ଖବର ପଠାଇଛନ୍ତି ବୋଲି ଶୁଣି ତରତର ହୋଇ ନିଜ ଶୋଇବା ଘରୁ ଆସି ଦାଣ୍ଡମେଲା ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ କହିଲା—ବାବୁ କ'ଣ ଖବର ଦେଇଛନ୍ତି ?

Digitized by srujanika@gmail.com

ବୁଢାଟି ବାଣ୍ଡମେଲର ଉପର ପାହାଚ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଠି ଯାଇ ବଡ଼ ନରମ ଗଳାରେ କହିଲା—ମା', ଚିହ୍ନି ପାରିବ ନାହିଁ । ବାବୁଙ୍କ ସହିତ ନିତି କଚେରୀରେ ଦେଖା ହୁଏ । ଉତ୍ତମ ଲୋକ । ହରିଚଣ୍ଡୀ ସାଇରେ ତମ ବସା । ପୁରୀରେ ମୋହରିର ଗିରି କରେ । ବଡ଼ ବଡ଼ ମକଦ୍ଦମା ନେଇ ମୁଁ ଅନେକ ଥର କଟକ ତମ ବାପାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇଛି । ତୁମେ ସେତେବେଳକୁ ଏତିକି ଟିମାନ ହୋଇଥାଅ । ବୁଢ଼ା ଟିକଏ ମୁରବିଆନାଗିରି ରେ ହସିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ତା'ପରେ ବୁଢ଼ା କହି ଗଲିଲା—କାଲି କଟକରେ ଅଦାଲତ କଚେରୀରେ ବାବୁଙ୍କ ସହିତ ଦେଖା ହେଲା । ଉତ୍ତରପାର୍ଶ୍ୱ ମଠ ମକଦ୍ଦମାରେ କଟକ ଯାଇଥିଲି । ବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖି ନମସ୍କାର କଲାରୁ ବାବୁ କହିଲେ—କେବେ ଯିବ ? କହିଲି ଏଇ ଦ'ପହର ଗାଡ଼ିରେ ଯିବି । ସେ ତାଙ୍କର ହୋଲ ଖଣ୍ଡେ କାଗଜ ପେନ୍ସିଲ ଆଣି ଲେଖି-ଦେଲେ । ତାଗିଦ କରି କହିଲେ, ଚିଠିଟା ଜରୁରୀ । ସନ୍ଧ୍ୟା ସୁଦ୍ଧା ଯେପରି ବସାରେ ପହଞ୍ଚେ । ଏ କଥା କହୁ କହୁ ବୁଢ଼ା ଧରିଥିବା ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇଦେଲା ।

ଟୁନି ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ଧରି ନରମ ଗଳାରେ ପଚାରିଲା—ବାବୁ କେବେ ଆସିବାକୁ କହୁଥିଲେ ?

ବୁଢ଼ା କହିଲା ନା ମା' ମୁଁ କିଛି ପଚାରି ନାହିଁ । ସେ ଭାରି ତରତର ହେଉଥିଲେ । ଭାରି କାମ ଲାଗି ପଡ଼ିଛି । ହଁ ମା, ଏଇ ସୁନା ଜିନିଷ କ'ଣ କି ଅ । ବାବୁ କହିଛନ୍ତି, କାଢ଼ି ବାହାଦରକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଯିବ, ଟଙ୍କ ବଦଳା ଦେବ । ମୁଁ ଯାଉଛି ମା', ବେଳ ଭଲ ନାହିଁ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ବୁଢ଼ା ବାଟେ ବାଟେ ଫେରିଗଲା । ଟୁନି ତରତରରେ ଉଠି, ସୁନାମୁଦିଟି ଧରି ଶୋଇଲା ଘରକୁ ଯାଇଁ ଖୋଲି ପଢ଼ିଲା ।

ପେନ୍‌ସିଲରେ ଚଉବରିଆ ଲେଖା ହୋଇଛି ।

ଟିକିଏ ସମୟ ନ ଥିବାରୁ ଉଠି ଦେଇ ପାରି ନାହିଁ । ଆଜି ହଠାତ୍ ବାହାଘର କଥା ମନେ ପଡ଼ିବାରୁ ନୋଟ ପଠାଉଥିଲି । କିନ୍ତୁ କଚେରିରେ ମଦନ ମେହେରଙ୍କ ଦେଖା ହେବାରୁ ସେ ଦି'ପହର ଗାଡ଼ିରେ ଯାଉଛନ୍ତି ଶୁଣି ଉଠି, ସୁନାମୁଦିଟି ପଠାଇଲି ।

ସ୍ୱରଗୋଷ୍ଠୀର ସାହୁ ଅମୂଲ୍ୟବାବୁଙ୍କ ସାନଝିଅ ଲତାର ଆଜି ବାହାଘର । ଲତାର ଭାଇ ମୋର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ । ସେମାନେ ବଙ୍ଗାଳି ହେଲେବି ଖୁବ୍ ମେଳାପି । ଆଜି ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ତୁମକୁ ନେବା ପାଇଁ ମଟର ପଠାଇବେ ବୋଲି ଅମୂଲ୍ୟବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ମୋତେ ବାରମ୍ବାର କହିଥିଲେ । ଲତାକୁ ଦେଖି, ପଠାଇଥିବା ମୁଦିଟି ତାକୁ ପିନ୍ଧାଇ ଦେବ । ମୁଦିଟି କିଣିବାକୁ ଟ ୪୫ ଙ୍କା ପଡ଼ିଲା । ମୁ ଜାଣେ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ମଟର ପଠାଇବେ । ଗୁଜରକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଯିବ । ରହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କଲେ ଏକୁଟିଆ ଘର ବୋଲି କହି ଫେରି ଆସିବ । ମୁଁ ପ୍ରାୟ ଚାରି ପାଞ୍ଚଦିନ ପରେ ଫେରି ଆସିବି ।

ଟୁନି ଉଠିକି ପଢ଼ି ସାରି ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଲତାକୁ ଉପହାର ଦେବା ପାଇଁ ପଠାଇଥିବା ସୁନ୍ଦର ସୁନାମୁଦିଟି ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଗୁଜର ରିକ୍ସା ଆଣି ପହଞ୍ଚିଲା । ଦାଣ୍ଡରେ ରିକ୍ସା ରହିବା ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଟୁନି ତାର ଶୋଇବା ଘରୁ ଗୁଜରକୁ ଡାକି କହିଲା—ରିକ୍ସାକୁ ଫେରାଇ ଦେ । ବୁଲିଯିବା ମୋର ବନ୍ଦ ହେଲା ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ରେକ୍ସାବାଲା ପୋଲିସ ବାବୁଙ୍କ ଘର ଜାଣିଥିଲେ ବି ଟିକିଏ ପାଟି କରି କହିଲା—ମା' ମୁଁ ଅନେକ ବାଟରୁ ଆସିଛି। ଅନ୍ୟ ଗରାଖ ଜୁଟିଥିଲେ, ଖାଲି ବାବୁଙ୍କ ନା ଶୁଣି ଆସିଲି। ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳଟାରେ ବଉନି ବି ଗୋଟାଏ ପଇସା ହୋଇନାହିଁ।

ଚୁନି ଘରୁ ଶୁଣାଇ କହିଲା—ଚାରିଟା ପଇସା ଦେଲି, ଯା। ରେକ୍ସାବାଲା ଘଣ୍ଟି ଠନ୍ ଠନ୍ କରି ରାସ୍ତା ଉପର ଦେଇ ଚାଲିଗଲା। ଚୁନି ଆଉ ଖଣ୍ଡିଏ ଭଲ ଶାଢ଼ୀ ଟ୍ରଙ୍କରୁ ଫିଟେଇ ଖଟ ଉପରେ ଥୋଇଲା। ଦୁ' ସରିଆ ଚୁନାହାରଟି ବେକରେ ନାଇ ଚାକରକୁ କହିଲା—ପାନ ଆଠ ଦଶ ଖଣ୍ଡ ଭାଙ୍ଗି ଦେ। ଟିକେ ଲୁଗା ପିନ୍ଧିଥା। ମଟର ଆସିଲେ ଅମୂଲ୍ୟବାବୁଙ୍କ ବାହାଘରକୁ ଏଇକ୍ଷଣି ଯିବାକୁ ହେବ।

ଚାକରଟି ଖୁସି ହୋଇ ପାନ ଭାଙ୍ଗି ବସିଲା।

ପ୍ରାୟ ପଇଁଚାଳିଶ ମିନିଟ ପରେ ନାଲି ରଙ୍ଗର ଏକ ମଟରଗାଡ଼ି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ଦୁଆର ଆଗରେ ଆସି ଅଟକିଲା। ମଟର ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଚୁନି ତରତର କରି ଶାଢ଼ୀଟି ବଦଳି ପକାଇ ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆର ମୁହଁରେ ପହଞ୍ଚିଲାକ୍ଷଣି ଜଣେ ଯୁବକ ଦାଣ୍ଡ ଦେଇ ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇ ହସି ହସି ଚୁନିକୁ ନମସ୍କାର କରି କହିଲେ—ମା' ଅନେକବେଳୁ ତମକୁ ନେଇଯିବା ପାଇଁ ଲଗାଇଲେଣି। ଡ୍ରାଇଭର ମଟର ନେଇ ଅନ୍ୟଆଡ଼େ ଯାଇଥିବାରୁ ଡେରି ହେଲା। ଆସନ୍ତୁ—

ଚୁନି ସେହି ଯୁବକର ସୁନ୍ଦର ରୂପ, ଆଧୁନିକ ରୁଚିର ସୁନା ଗହଣା ଆଡ଼େ ଆଖି ପକାଇ ପକାଇ ହସି ହସି କହିଲା—ଭିତରକୁ ଆସ, ଯିବା ତ।

ଦୁହେଁ ଆଗପଛ ହୋଇ ଚୁନି ଶୋଇବା ଘରକୁ ଗଲେ। ଚୁନି, ଆସିଥିବା ଯୁବକକୁ ଆଦର କରି ଖଟ ଉପରେ ବସାଇଲା।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଦୁହେଁ ଯାକ ଗପସପ ହେଉ ହେଉ ଆସିଥିବା ଯୁବତୀଟି କହିଲେ—ଲତାର ବାହାଘର ହେବ ବୋଲି ମୁଁ ଏଇ ଆଠଦିନ ହେଲା ମୋଟେ ଶୁଣିଲି । ଧର୍ମକୋଟ ଷ୍ଟେଟରେ ଆମର ଏ ବାବୁ ଘରୋଇ ମାନେଜର । ଛୁଟି ଆଣିବା ମହା ମୁସ୍କିଲ । ବହୁତ କଷ୍ଟରେ ରାଜା ଆଠଦିନ ଛୁଟି ଦେଇଛନ୍ତି । ମୁଁ ତ ଗଲା ପରଶୁଦିନ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି । ତମ ବାବୁ ଏଠିକୁ ଆସିବା ଆଗରୁ ମୋର ବାହାଘର ହୋଇଥିଲା । ମୁଁ ଲତାର ବଡ଼ ଭଉଣୀ, ମୋ ନାଁ ଆଲତି । ମୁଁ ଆସିବାର ଏତ ଦି'ଦିନ ଭିତରେ ଭାଇଙ୍କ ସହିତ ତମ ବାବୁଙ୍କର ଯେ କି ଭାବ ତାହା ମୁଁ ସବୁ ଶୁଣିଛି । ଆସ ଯିବା, ମଠରେ ପୁଣି ଅନ୍ୟଆଡ଼େ ଯିବ ।

ଟୁନି ଆରତି ହାତକୁ ପାନ ଗୁଡ଼ିଖଣ୍ଡ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ମୁରୁକି ହସି କହିଲା—ଆସ, ମୋତେ ଯେପରି ଘଣ୍ଟାକ ଭିତରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଯିବ ! ତମ ଘରକୁ ଯିବା କଥା ଆଜି ମୁଁ ଜାଣିଲି । ବାବୁଙ୍କର ବାହାଘର କଥା ମୋଟେ ମନେ ନ ଥିଲା । ଆଜି କଟକରୁ ଜଣେ ଲୋକ ପଠାଇ ତମ ଘରକୁ ଯିବା କଥା ଲେଖିଛନ୍ତି ।

ଆରତି ପାନ ଗୁଡ଼ିଖଣ୍ଡ ଅଣ୍ଟାରେ ଖୋସି ଖଟ ଉପରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଲା ।

ଟୁନି କହିଲା—ପାନ ଖାଇଲ ନାହିଁ ?

ଆରତି ହସିଦେଇ କହିଲା—ମୁଁ ପିଲାଦିନୁ ପାନ ଖାଏ ନାହିଁ ।

ଟୁନି, ଆଲତି ଦୁହେଁ ଯାକ ବାରଣ୍ଡାକୁ ଆସିଲେ । ଟୁନି କହିଲା, ମଠରକୁ ଚାଲ, ମୁଁ ପିଉସୀଙ୍କୁ କବାଟ ଦେଇଯିବା ପାଇଁ ଠାକୁର ଘରେ କହିଦେଇ ଆସୁଛି ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ପ୍ରାୟ ଦୁଇମିନଟ ପରେ ଗଳିର ସନ୍ଧିରୁ ଟୁନା ଆସି ମଟର ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲାକ୍ଷଣି ଆରତି କହିଲା—ତମେ ଏଇଠିକୁ ଆସ । ସେ ପିଲାଟି ଆଗରେ ବସୁ ।

ଟୁନା ମଟରରେ ବସିବାକ୍ଷଣି ଡ୍ରାଇଭର ସହରର ଲୋକଗହଳି ବାଟ ନ ଦେଇ ସମୁଦ୍ର କୂଳେ କୂଳେ ନରେନ୍ଦ୍ରା ରାସ୍ତା ଦେଇ ଆଗକୁ ଛୁଟାଇ ଦେଲା । ଆରତି କହିଲା, ଏଇବାଟ ଦେଇ ସୁନାର ଗୌରାଙ୍ଗ ପାଖରେ ଜଣେ ଓକିଲ ବାବୁଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ଝିଅଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ନେଇଯିବା । ଠାକୁର ଦର୍ଶନ ବି ହେବ ।

ଟୁନା କହିଲା, ହେଉ ।

କିଛି ବାଟ ଗଲା ପରେ ଆରତି ପଚାରିଲା—ତମ ପାଖରେ ଲବଙ୍ଗ ଅଛି ?

ଟୁନା କହିଲା—ନା, ବସାରେ ଥିଲା । ମନେ ପକାଇଥିଲେ ନେଇ ଆସିଥାନ୍ତି ।

ଆରତି କହିଲା—ଆଚ୍ଛା, ଆଗରେ ଯେଉଁ ଆଲୁଅ ଦିଶୁଛି, ସେଇଠୁ କିଣି ନେବା ।

ମଟର ଅଳ୍ପବାଟ ଗଲା ପରେ ଆଲୁଅଟି ନିକଟ ହେବାରୁ ଆରତି ଡ୍ରାଇଭରକୁ କହିଲା—ଟିକିଏ ମଟର ଅଟକାଇ ଦିଅ ! ଟୁନା ଦେଖଙ୍କ ଟୋକାଟି ଚାରି ପଇସାର ଲବଙ୍ଗ ନେଇ ଆସୁ ! ଆରତି ଚାରି ପଇସା ସେ ପିଲାଟି ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲା ।

ପିଲାଟି ମଟରରୁ ଓହ୍ଲାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଡ୍ରାଇଭର କହିଲା—ତୁ ଲବଙ୍ଗ ନେଇ ଏଇଠି ଠିଆହୋଇ ଥା । ଜହ୍ଲରଚି । ଡ଼ର କ'ଣ,

Digitized by srujanika@gmail.com

ଲୋକେ ସମୁଦ୍ର କୂଳରେ ବୁଲାଚଲା କରୁଛନ୍ତି । ଆମେ ଏଇ ସୁନାର ଗୌରାଙ୍ଗ ପାଖରୁ ଓକିଲବାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ନେଇ ଫେରି ଆସୁଛୁ ।

ଗୃହର ଚୌକାଟି ରହି ରହି କହିଲା—ହଜୁ ।

ଡ୍ରାଇଭର ଆଉ କିଛି ନ କହି ମଟରର ଫୁଲ୍ ଜୋରରେ ଛୁଟାଇ ଦେଲା ।

ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚମିନିଟ ପରେ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଜ୍ଜନିଆ ଜାଗାରେ ମଟର ଯାଇଁ ଅଟକିଲା । ଆଗରେ କେତେଟା ବରଗଛ । ସେ ଗଛ ଆଗରେ ଗୋଟିଏ ବେ ମରାମତି ଭାବରେ ପଡ଼ି ରହିଥିବା ଏକମହଲା କୋଠା ।

ମଟର ଅଟକିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆରତି କହିଲା—ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଡାକି ଆଣୁଛି, ତମେ ବସ ।

ଚନ୍ଦ୍ର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇପରି କହିଲା— ଏ ଭଙ୍ଗା ଘରେ କ'ଣ ଓକିଲବାବୁ ରହନ୍ତି ନା କଣ ?

ଆରତି ହସିଦେଇ କହିଲା—ଏ ଭଡ଼ା ଘର । କଲିକତାର ଜଣେ ବଙ୍ଗାଳି ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କର । ଯା ଭିତରେ ଭଲ ଘର ଅଛି । ଦାଣ୍ଡପାଖଟା କେବଳ ମରାମତି ନ ହୋଇ ଏପରି ପଡ଼ିଛି ।

ଆରତି ସେହି କୋଠାର ଦରଜା ଦେଇ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା । ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ତିନି ମିନିଟ ପରେ ଆରତି ସହିତ ଆଉ ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଫାଟକ ପାଖକୁ ଆସି ହସ ହସ ଗଳାରେ ଡାକି କହିଲା—ତମ ବାବୁଙ୍କୁ ଆମ ଘରେ ସମସ୍ତେ ଭଲକରି ଚିହ୍ନନ୍ତି । ଭିତରକୁ ଆସ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଓକିଲବାବୁଙ୍କ ବୋହୂ, ଆପଣଙ୍କୁ ପାଛୋଟି ନେବାପାଇଁ ଆସିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଲୁଗାପଟା ପିନ୍ଧୁଛନ୍ତି, ଟିକଏ ଡେରି ହେବ ।

ଟୁନି ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁ ନ ଥିଲେ ବି ଭଦ୍ରତା ଖାତିରରେ ମଟରରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଫାଟକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଲା ।

ଆରତି ସଂଗରେ ଆସିଥିବା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ଟୁନିକୁ ଆଦର କରି ଆସ ଆସ କହି ବାଟ କଢ଼େଇ ନେବାକୁ ଲଣ୍ଠନ ଆଣିବାପାଇଁ ଆଗେ ଆଗେ ଚାଲିଗଲା । ଆରତି, ଟୁନି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହୋଇ ହୋଇ ଭିତରକୁ ଚାଲିଲେ ।

ଟୁନି, ଆରତି ସଙ୍ଗରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଥିଲେ ବି ଅନ୍ଧାରୁଆ ଅରମା ଜାଗା ଭଙ୍ଗା କୋଠାବାଡ଼ି ଦେଖି କୌଣସି କଥାରେ ଅବିଶ୍ୱାସ କରିବାର କିଛି କାରଣ ନ ଥିଲେ ବି ତା' ଜୀବନରେ ଖଣ୍ଡଗିରି ପାହାଡ଼ ତଳେ ଭୀଷଣ ଦୃଶ୍ୟ କଥା ମନେପଡ଼ି ଭୟରେ ଗୁଡ଼ି ଥରି ଉଠୁଥାଏ ।

କିଛିସମୟ ପରେ ପିଲାଟିଏ ତରବର ହୋଇ ଲଣ୍ଠନ ନେଇ ବାଟ ଦେଖାଇବାକୁ ଆଗେଇ ଆସିଲା । ସେହି ଲଣ୍ଠନ ଆଲୁଅରେ ଦୁହେଁ ଅଧମିନିଟ ବାଟ ଆଗେଇ ଗଲେ; ପରେ ପିଣ୍ଡା ପାହାଚ ଉପରକୁ ଉଠିଲାକ୍ଷଣି ଚାକର ଟୋକାଟି ଆଉଜା ହୋଇଥିବା ଦରଜାଟି ଖୋଲି ଦେଇ କହିଲା—ଭିତରକୁ ଆସ ।

ଟୁନି ଘର ଭିତରକୁ ପଶିପାରି ଦେଖିଲା—ସେ କୋଠରୀଟି ସେମିତି ଅରମା ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ସେଠି ଯେ ମଣିଷ, ବିଶେଷତଃ ଜଣେ ଓକିଲବାବୁ ରହନ୍ତି, ଏ କଥା କେହି ଭାବି ପାରିବ ନାହିଁ । ଟୁନିର ଲୋମମୂଳ ଟାଙ୍କୁରି ଉଠିଲା ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ସେହି କୋଠରୀ ପରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ କୋଠରୀ । ସେ କୋଠରୀର ଭଙ୍ଗା କବାଟ ବି ଆଉଜା ହୋଇଛି । ଗୃହର ଚୌକାଠି ସେ ଦରଜା ପାଖରେ ହେଲାବେଳକୁ ଟୁନର ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା, ପଚାରନ୍ତା, ଏଇ କ'ଣ ଓକିଲବାବୁଙ୍କ ଘର ? ଏତେ ଭିତରେ ଇମିତି ଭୂତଙ୍କର ଜାଗାରେ କମିତି ସେମାନେ ଏଠି ଅଛନ୍ତି ? କିନ୍ତୁ ଏ ନିର୍ଜନ ଯାଗାରେ ପୁଣି ଏ ଭଙ୍ଗାଘର ଭିତରେ କିଛି ପଚାରିବାକୁ କାହିଁକି ଟୁନର ସାହସ ହେଲା ନାହିଁ । ସେତେବେଳକୁ ଗୋଟାଏ ଅଜଣା ଭୟରେ ତାର ଛାତି ଉଠୁଥିଲା ପଡ଼ୁଥିଲା । ଆରତି ବି ନୀରବ । ଟୁନର ଗୋଡ଼ ଥରୁଥିଲା ।

ପିଲାଟି ପୁନର୍ବାର ଅନ୍ୟ କୋଠରୀର ଦରଜା ଖୋଲିଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଟୁନ ପଛରେ ଆରତି ରହି ହସି ହସି କହିଲା—ଚାଲ ଟୁନଦେଈ ଭିତରକୁ ଚାଲ । ଯାର ଭିତରେ ବାହାଘର ହେଉଛି ।

ଟୁନର ବୁଝିବାରେ ଆଉ କିଛି ବାକି ନ ଥିଲା । ଆରତିଠାରୁ ପରିହାସ କଥା ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ତା ଦେହରୁ ଝାଳ ବୋହି ଗୋଡ଼ ଥରୁଥିଲା, ସତେ ଯେମିତି ଏଇକ୍ଷଣି ତାର ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିଯିବ ।

ଟୁନ ଦରଜା ଏ ପାଖରେ ନିର୍ବାକ୍ ହୋଇ ଛିଡ଼ା ହୋଇଯିବାରୁ ଆରତି ପଛପଟରୁ ଏକରକମ ଠେଲିଲା ପରି ଟୁନକୁ ଆରପଟକୁ ନେଇଗଲା ।

ସେହି କୋଠରୀ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଲଣ୍ଠନ ଆଲୁଅ ମଝିରେ ବସି ଚାରିଜଣ ଗୁଣ୍ଡା ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକ ମଦ ପିଇବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ପାଖରେ ଚାରିପାଞ୍ଚଟା ହାତେ ହାତେ ଲମ୍ବର ଛୁରୀ ପଡ଼ି ଚକ୍‌ଚକ୍ ମାରୁଛି ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଉପ୍ୟୁରେ ଟୁନର ଶରୀର ଅବଶ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା, ଏ ବୀଭତ୍ସ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ଗୋଟାଏ କୋହ୍‌ରେ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲା।

ମଦ ପିଇ ମାତାଲ ହୋଇଥିବା ଜଣେ ଲୋକ ବନ୍ଧୁ ପରେ ହସି ଉଠିଲା। ତା' ଭିତରୁ ଦି'ଜଣ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଦୁଇଟା ଛୁରୀ ଯେନ ଟୁନ ପାଖକୁ ଛୁଟି ଆସି ତାର ମୁଁହ ପାଖରେ ନଶମୋଡ଼ି ମୁହଁ ହଲାଇ କହିଲେ—ଏଇ ଟୁନ ନା ? ଯା'ର ଗେରସ୍ତ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଆମର ସର୍ବନାଶ କରିଛି। ତା' ପରେ ଜଣେ ଛୁରୀଟାକୁ ଟୁନ ଗୁଣ୍ଡି ପାଖରେ ଲହ ଲହ କରି କହିଲା—ଆଉ ଯଦି ପାଟି କରୁ, ତାହା-ହେଲେ ଏଇ ହାତେ ଲମ୍ବର ଛୁରୀ ଗୁଣ୍ଡି ଭିତରକୁ ସମୁଦାୟ ଗଳିଯିବ।

ଟୁନର ଆଉ ଠିଆ ହେବାର କ୍ଷମତା ଆଉ କିଛି ଦେଖିବାର କି ଶୁଣିବାର ଶକ୍ତି ନ ଥିଲା। ସେ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ନଥ କରି ତଳେ ବସିପଡ଼ିଲା। ଟୁନ ଅଚେତନ ହୋଇ ପଡ଼ିବାର କେତେ ସମୟ ବିତିଯାଇଛି। ଜଣେ କେହି ଟୁନ ମୁହଁରେ ପାଣି ମାରି ଡାକିଲା—ଟୁନ ଦେଈ, ଉଠ ଘରକୁ ଯିବ ପରା।

ପ୍ରାୟ ଦୁଇମିନିଟ ପରେ କାହାର ଚିହ୍ନା ସ୍ୱର ଶୁଣି ଟୁନ ଗୋଟାଏ ହୋସରେ ଆଖିମେଲି ଅନାଇଲା। ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ତା' ପାଖରେ ବସି ତାକୁ ଉଠିବାକୁ ଡାକୁଛି।

ଟୁନ ବୋ ବୋ ଚିହ୍ନା ହୋଇ ତା'ର ମୁହଁ ଆଡ଼େ କରୁଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁରହିଲା।

ସେହି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି କିଛିସମୟ ହସ ହସ ମୁହଁରେ ଟୁନ ମୁହଁ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ରହି କହିଲା—ଚିହ୍ନି ପାରୁନା ଟୁନ ଦେଈ ? ମୁଁ ପରୀ ମାଲତୀ। ତମ ସ୍ୱାମୀ ଅନେକ ଲୋକଙ୍କୁ ମରାଇଛନ୍ତି। ମୋତେ ମାରି ପାରି ନାହାନ୍ତି, ମୁଁ ବଞ୍ଚିଛି।

Digitized by srujanika@gmail.com

ମାଳତୀ ! ଯିଏ ତାଙ୍କୁ ଦିନେ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ରରେ ନେଇ କାଳୀ ଆଗରେ ବଳି ଦେବାପାଇଁ ଅରଣ୍ୟରେ ତାର ଦେବକକୁ ପୂରାଇଥିଲା ! ସେହି ମାଳତୀ । ଟୁନି ଆହୁରି ଜୋରରେ ଥରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ମାଳତୀ, ଟୁନିକୁ ଏପରି ଦେଖି ହସି ହସି କହିଲା— ଇମିତି ହେଲେ ଆଉ କ'ଣ ହେବ ? ଏଇକ୍ଷଣି ତମର ଆଉ କୌଣସି ବିପଦ ନାହିଁ । ଦେଖୁନା, କମିତି ସମସ୍ତେ ମଉଜ ମଜଲିସ୍ କରୁଛନ୍ତି ।

ଟୁନି ଅନେକକ୍ଷଣ ନିର୍ଜୀବ ଭଳି ପଡ଼ି ରହିବା ପରେ ତାର ଖିଆଲ ହେଲା, ଗଲା କେତେକ୍ଷଣ ଆଗରୁ ଯେଉଁ ମାତାଲମାନେ ଏ ଘରେ ଥିଲେ ସେମାନେ ଆଉ ନାହାନ୍ତି । ଟୁନି କନ ଜନ ହୋଇ ଘରର ଚାରିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଲାକ୍ଷଣି ଦେଖିଲା—ସେହି ମାତାଲଙ୍କ ମଝିରେ ଆରତି ବସିଛି, ସେଥିଭିତରୁ ଜଣେ ମାତାଲ ଢଳି ଢଳି ନିଜ ହାତରେ ଆରତିକୁ ମଦ ପିଆଇ ଦେଉଛି ! ଟୁନି ଉପରେ ଆଖି ଫେରାଇ ଆଣିଲା ।

ଟୁନି ଆଖି ଫେରାଇ ଆଣିବାରୁ ମାଳତୀ ହସି ଦେଇ କହିଲା, ଦେଖୁଛ ଟୁନି ଦେଈ । କପରି ମଉଜ ମଜଲିସ୍ । ତମେ ମହେନ୍ଦ୍ର-ବାବୁଙ୍କୁ ଭୁଲିଯାଅ । ଏଇକ୍ଷଣି ଆମେ ଅନ୍ୟ ଆଡ଼େ ଯିବା । ଯଦି ଷୋକ କରୁଛ, କଛି ଖାଇ ନିଅ ।

ଟୁନି ଆଗପଛ ଭୁଲି କେବଳ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲା । ମାଳତୀ ଟୁନି ସାଙ୍ଗରେ କଥା କହୁଥିବାରୁ ସେ ମତାଲଙ୍କ ଭିତରୁ ଆରତି ଉଠି ଆସି ନଳିନୀଙ୍କ ପରି କହିଲା—ଟୁନି ଦେଈ, ତମ ସ୍ୱାମୀ ହରି ସିଆଣିଆ ବୋଲି ଆମ ଦଳକୁ ଧରିବାକୁ ଯାଇଛନ୍ତି । ଏଣେ ନଜର

ମାଇପ ଗ୍ରେଫ୍ ହୋଇ ଚଳିଣି । ଭାରି ମଜାକଥା । ତା ପରେ ମନକୁ ମନ ବେଦମ ହୋଇ ହସିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଚନ୍ଦ୍ରର ମନ ତା ପ୍ରତି ରାଗ ଘୃଣାରେ ଜଳି ଯାଉଥିଲେ ବି ଆଉ ଉପାୟ କ'ଣ ? କେବଳ ଆଖିର ଲୁହ ଢ଼'ଳି ମଲ୍ଲଙ୍କ ପରି ପଡ଼ିରହିଲା ।

ହଠାତ୍ ବାହାର ଦରଜାରେ ଖଟ୍ ଖଟ୍ ଫୁସ୍ ଫୁସ୍ କଥା ଶୁଣି ସେହି ମାତାଲଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ ଯାଇ କବାଟ ଫିଟାଇ ଦେଲା । ସେ ଆଉ କେହି ନୁହେଁ, ସେହି ଦଳର ମଟର ଡ୍ରାଇଭର । ସିଧା ଦରଜା ପରେ ଦରଜା ଦେଇ ସମସ୍ତେ ଥିବା କୋଠରୀକୁ ପଶିଆସି ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଦେଖି ଚକାଇ କହିଲା—ଠିକ୍ ହୋଇଛି । ଖାଲି ବାକିରହିଲା, ସେହି ବଦମାସ ଗୋଇନ୍ଦା ପୋଲିସ ମହେନ୍ଦ୍ର ! ତାକୁ ଯେଉଁଦିନ ଅଣା ହେବ, ସେଦିନ ଯାଇ ମୋ ମନରେ ଶାନ୍ତି । ମୋର ନିଜ ହାତରେ କାଳୀ ଆଗରେ ତା ବେକକୁ ମୁଁ ଛିଣ୍ଡାଇ ଦେବ ।

ଚନ୍ଦ୍ରର ଅନ୍ତର ଏହି ନିଷ୍ଠୁର କଥାରେ ଶିହରି ଉଠିଲା ସତ, କିନ୍ତୁ ଆଉ କିଛି ଭାବିବାର ଭାବନା ଶକ୍ତି ତାର ଲୋପ ହୋଇ-ଯାଇଥିଲା ଯେପରି ।

ତା'ପରେ ସେହି ଡ୍ରାଇଭର କହିବାକୁ ଲାଗିଲା—ଡ଼େର କାହିଁକି ? ସମୁଦ୍ରକୂଳ ନିର୍ଜନ ହୋଇ ଆସିଲାଣି । ମୁଁ ମଟର ନେଇ ସମୁଦ୍ର ପାଖ ରାସ୍ତାରେ ରଖିଛି । ବେଶି ଡେରି ହେଲେ ପହରାବାଲା ପୋଲିସ କିଛି ସନ୍ଦେହ କରିପାରେ । ଚଞ୍ଚଳ ଯିବାକୁ ଠିକ୍ ହୁଅ । ଆମ ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ ଯାହା କରିବାକୁ କହିଥିଲେ ତାହା ଠିକ୍ ଠିକ୍ ହୋଇ ଯାଇଛି ତ ?

Digitized by srujanika@gmail.com

ସେହି ଦଳର ଜଣେ ମ ଡାଲ, ଡ୍ରାଇଭର ହାତ ଧରି ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ କୋଠରୀକୁ ଟାଣିନେଇ କହିଲା—ଦେଖ, ସେ କାମ କ'ଣ ବାକି ଅଛି ? ଢ'ସ୍ତରରେ ସବୁ ଠିକ୍ ଠିକ୍ ହୋଇ ଯାଇଛି, କେବଳ ଏଇ ଝୁନକୁ ଅଚେତନ କରିଦେଲେ, ଅନ୍ୟ ବାକି କାମତକ ଶେଷ ହୋଇଯିବ । ତା'ପରେ ସମସ୍ତେ ଗୁଳିଯିବା । ରାତି ଏଗାରଟା ସୁଦ୍ଧା ଠିକଣାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ହେଲା । ତମର ଖାଇବା ଜିନିଷ ସେଠି ରଖାଯାଇଛି, ଆଗେ ଖାଇ ଦିଅ ।

ସେହି ଦଳର ଡ୍ରାଇଭର ଜଣକ ବି ସେହି କୋଠରୀର ଭୟାବହ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ପ୍ରଥମେ ଚମକି ଉଠିଲା । ତା'ପରେ ଖୁସି ହୋଇ କହିଲା—ପୋଲିସର ସାଧ ନାହିଁ ଏକଥା ବୁଝିବାକୁ । ଠିକ୍ ହୋଇଛି ।

ଡ୍ରାଇଭର ଖାଇ ସାରି କହିଲା—ଆଜି ଡେରି କରି ହେବ ନାହିଁ । ଆମ ପିଲାଟିକୁ ମଠରେ ବସାଇ ଦେଇ ଆସିଛି । କିଏ ପଚାରିଲେ କ'ଣ ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ହେବ ତାହା ମଧ୍ୟ ବତାଇ ଦେଇ ଆସିଛି । ଏଥର କାମ ସାର ।

ତା'ପରେ ଆରିଜ ହାତକୁ ଡ୍ରାଇଭର ଗୋଟିଏ ଗ୍ଲେଟିଆ ବୋତଲ ଓ କିଛି ତୁଳା ବଢ଼ାଇ ଦେଲା । ଆରିଜ ଅଣ୍ଟାରେ ଖୋସିଥିବା ସୁବାସିତ ରୁମାଲଟି କାଢ଼ି ତା' ଉପରେ ତୁଳାତକ ରଖି ସେହି ତୁଳାରେ ସେହି ଗ୍ଲେଟ ବୋତଲରୁ ପ୍ରାୟ ତିରିଶ ବୁନ୍ଦା ଘୋର ଅଚେତନକାରୀ ଔଷଧ ପକାଇ ଦେଇ କହିଲା—ଏଥର ଠିକ୍ ଅଛି, ଚାଲ ।

ଆରିଜ ମୁହଁରୁ କଥା ଶେଷ ହେଲାକ୍ଷଣି ମାଳଣ୍ଡ ଯାଇଁ ଝୁନ ପାଖରେ ଠିଆ ହେଲା । ଝୁନ ସେମିତି ଆଖି ବୁଜି ତଳେ ପଡ଼ି-

Digitized by srujanika@gmail.com

ଯାଇଥାଏ । ତାର ଦାମିକା ଜରି ଧଡ଼ିଆ ମାଲଶାଢ଼ୀଟି ଧୂଳିରେ ଲୋଟିଥାଏ ଅଯତ୍ନ ଭାବରେ ।

ଆରତି ଟୁନି ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲାକ୍ଷଣି, ହଠାତ୍ ମାଳତୀ ଟୁନିର ହାତ ଦୁଇଟାକୁ ଜୋରରେ ମାଡ଼ି ବସିଲା । ଆରତି ଟୁନି ମୁହଁରେ ଲୁଗା ପକାଇ ଦେଇ ତୁଳାରେ ଔଷଧ ପଡ଼ିଥିବା ରୁମାଲଟି ତାର ନାକ ପାଖରେ ବାରମ୍ବାର ଦେବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଟୁନିକୁ ହଠାତ୍ ଏପରି ଭାବରେ କିଏ ମାଡ଼ି ବସିବାରୁ ଏବଂ ତାର ନାକ ପାଖରେ ଏମିତି କଟୁ ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ କ'ଣ ଔଷଧ ଦିଆଯାଉ ଥିବାରୁ ସେ ଛଟିପିଟି ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ତାର ଏ ଛଟିପିଟି ହେବା ଦେଖି ସମସ୍ତେ ହସି ଉଠିଲେ । ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚମିନିଟ ଯାଏ ଟୁନି କେବଳ ଛଳଛଳେଇ ଉଠୁଥାଏ, ତା'ପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଚେତ ।

× × ×

ଲବଙ୍ଗ ପାଇଁ ଯାଇଥିବା ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ଘରର ଟୋକାଟି ଲବଙ୍ଗ ଗୁଡ଼ି ଧରିସାରି ଆଣି ଡ୍ରାଇଭର କହିଯାଇଥିବା ସ୍ଥାନରେ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲା । ସେଠି ବାଟ ଦେଇ ଅନେକ ପରେ ଗୋଟିଏ ମଟର ଆସିଲା, କିନ୍ତୁ ପାଖକୁ ଆସିବାରୁ ଜଣାଗଲା, ସେ ମଟରଟି ନାଲି ରଙ୍ଗର ନୁହେଁ, ଠିଆ ହୁଅନ୍ତା ବା କାହିଁକି ?

ଘଣ୍ଟାଏ ଗଲା, ଦୁଇଘଣ୍ଟା ଗଲା । ସମୁଦ୍ରକୂଳ ନିର୍ଜନ ହୋଇ ଲହଡ଼ିର ଗର୍ଜନରେ ସମୁଦାୟ କୂଳ ଭୟଙ୍କର ହୋଇ ଉଠିଲା ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ତଥାପି କୌଣସି ମଟର ଫେରିଲା ନାହିଁ । ଟୋକାଟି ହତାଶ ହୋଇ ଭାବିଲା, ବୋଧହୁଏ ସେମାନେ ତାକୁ ନ ନେଇ ଚାଲିଗଲେ । ସେ ଆଉ ବୃଥାରେ କାହିଁକି ଅପେକ୍ଷା କରି ବସି ରହିବ ? ବସାକୁ ଫେରିଯିବ ।

ଚାକର ଟୋକାଟି ବସାରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ କଚେରୀ ଘଣ୍ଟାରେ ସାଢ଼େ ବାରଟା ବାଜିଲା । ହନାକୁ ଏକୁଟିଆ ଦେଖି ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ପିଉସୀ ପଚାରିଲେ—କିରେ, ତୁ ଏକୁଟିଆ ପଳେଇ ଆସିଲୁ କାହିଁକି ? ମା' ସଙ୍ଗରେ ଆସିବାକୁ ରହିଲୁକି ? ଗୋଟାଏ ଆସି ବାଜିବ, ମା' ଆସିବାକୁ ଆଉ କେତେ ଡେରି ହେବ ?

ହନା କେମିତିକା ଉପ୍ତମିଶା ଗଳାରେ କହିଲା—ସମୁଦ୍ରକୂଳରେ ମା'ଙ୍କୁ ଯେଉଁ ବାବୁଆଣୀ ନେବାକୁ ଆସିଥିଲେ —ସେ ଲବଙ୍ଗ ଚାରି ପଇସାର ଆଣିବାକୁ ପାଖ ଦୋକାନକୁ ପଠାଇଲେ । ମୁଁ ମଟରରୁ ଓହ୍ଲାଇଲାକ୍ଷଣି ଡ୍ରାଇଭର କହିଲା—ତୁ ଲବଙ୍ଗ ନେଇ ଏଇଠି ଆସି ଠିଆ ହୋଇଥିବୁ, ଆମେ ଆଗରୁ ଜଣେ ଓକିଲ ବାବୁଙ୍କ ଘରୁ ତାଙ୍କ ପିଲାପିଲିଙ୍କୁ ନେଇ ଆସୁଛୁ । ମୁଁ ଲବଙ୍ଗ କିଣି ସେଇଠି ବସିଛି । ଦୁଇଘଣ୍ଟା ବିତିଗଲାଣି, ସେ ମଟର ଆସିଲା ନାହିଁ । ସମୁଦ୍ରକୂଳରେ କେହି ଗୋଟିଏ ହେଲେ ମଣିଷ ନାହାନ୍ତି । ଏକୁଟିଆ ବସି ବସି ବଡ଼ ଡର ଲାଗିବାରୁ ଚାଲି ଆସିଲି । ସେମାନେ ମୋତେ ଭୁଲି ଅନ୍ୟ ବାଟେ ଚାଲିଗଲେ କି କ'ଣ ? କ'ଣ ଅଛି ମୋତେ ଖାଇବାକୁ ଦିଅ ମା ! ବାହାଘର ଖିରି ପିଠା ଖାଇବ ବେଳ ଆଗାଜରି ଧ୍ୟାନରେ ପେଟ ମୋର ହାଉ ହାଉ ହେଲାଣି ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ପିଉସୀ ଏ କଥା ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ବିସ୍ମିତ ହୋଇଥିଲେ ବି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଚିଠି, ସୁନାମୁହ ପଠାଇ ବାହାଘରକୁ ଯିବାକୁ ବାରମ୍ବାର ଲେଖିଥିବାରୁ ପରମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସନ୍ଦେହର କୌଣସି କାରଣ ରହିଲା ନାହିଁ । ତେବେ ଟିକି ଜୀବରେ ଚଢ଼ଚଢ଼ ହୋଇ ମନକୁମନ କହିହେଲେ—ଯେ କମିତିକଆ ଲୋକ କଜାଣି, ଏକୁଟିଆ ନୂଆଜାଗ କୁ ଯିବାକୁ ଟିକିଏ ଡରିଲେ ଶଙ୍କା ନାହିଁ । ସେମାନେ ବି କପର ଲୋକ, ଜଣକୁ ବାଟରେ ଠିଆ କରାଇ ଦେଇ ମଟର ନେଇ ଚମ୍ପଟ । କେତେବେଳେ ଆଣି ଛାଡ଼ିଦେଇ ଯାଉଛନ୍ତି, ଦେଖାଯାଉ ।

ଗୃହର ଟୋକାଟି ଖାଇସାରି ଦାଣ୍ଡମେଲାକୁ ଶୋଇବାକୁ ଆସିଲା । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ପିଉସୀ ତାଙ୍କ କୋଠରୀକୁ ଶୋଇବାକୁ ଗଲାବେଳେ ଡାକ କହିଲେ—ତେଇଁ ଶୋଇବୁ ଧନା ! ମୁଁ ବି ତେଇଁ ଶୋଇଛି ! ମଟର ଆସିଲାକ୍ଷଣି କବାଟ ଫିଟାଇଦେବୁ ।

ଧନା କହିଲା—ହଉ ମା’, ମୁଁ ତେଇଁ ଶୋଇଛି । ଶୋଇଥିଲେ ମଧ ମଟର ପେଁ ପେଁ ଶବ୍ଦରେ ମୋ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଯିବ । ପୁଲିସବାଲା ବେଞ୍ଚ ଉପରେ ଶୋଇଛି । ତାଙ୍କ ନିଦ ତ ଆହୁରି ପତଳା ।

ଧନା ମେଲାରେ ତା’ ବିଛଣା ଖଣ୍ଡିକ ପାରିଲାବେଳକୁ ଜଗି ଶୋଇଥିବା କନେଷ୍ଟବଲ ଗୋପାଳ ସିଂହ ନିଦରେ ଗରଗର ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା ଜାଣିପିବ କୁ ଉଠି ବସି କହିଲା—କରେ ଧନା ! ବାହାଘର ଭାତ ଖାଇ ଏତେକ୍ଷଣି ଫେରିଲୁ ନା କ’ଣ ? ନିଦଟା ଆଜ ବେଶ ହୋଇଗଲା । ତମେ ସବୁ କେତେବେଳୁ ଆସିଲଣି, ମୁଁ ଜାଣିନାହିଁ ।

ଧନା ହସିଦେଇ କହିଲା—ବାହାଘର ଖିଆ ପିଠା କଥା ଆଉ କ’ଣ କହିବ ? ହୋଇଛି ଏତେକ୍ଷଣି ଏମ୍ବୁଲକୁ ଟେଲ ବସି ବସି ଗୁଡ଼ିପଖାଳ

Digitized by srujanika@gmail.com

ଧନା ପିଉସୀ ମା'ଙ୍କୁ ମାଗି ଖାଉଛୁ । ମା' କ'ଣ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଫେରିଲେଣି ।

ଗୋପାଳ ସିଂହ ଦାଣ୍ଡ କବାଟ ଫିଟାଇ ବାହାରକୁ ଯାଉଁ ଯାଉଁ କହିଲା—କରେ ତୁଇଁ ପଖାଳ କ'ଣ ? ରହ ରହ, ବାହାରୁ ଆସେ, କଥା କ'ଣ ଶୁଣିବା ।

ଗୋପାଳ ସିଂହ ବାହାରୁ ଫେରି ଆସିଲାବେଳକୁ ତାର ନିଦ ପୂରା ଛୁଡ଼ିଯାଇଥିଲା । ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସି ଭିତରୁ କବାଟ ଦେଉ ଦେଉ କହିଲା—କ'ଣ କିରେ ଧନା ! ବାହାଘରେ ତୁ ନ ଖାଇ ଉପାସରେ ଆସି ଏଠି ପଖାଳ ଖାଇଲୁ କାହିଁକି ?

ଧନା କହିଲା—ଗୋପାଳ ଭାଇ ତମେ ବସ, ମୁଁ ସବୁ କହୁଛି ।

ଗୋପାଳସିଂହ ତା ବିଛଣାରେ ବସିଲାକ୍ଷଣି ଧନା ପାନ ଖଣ୍ଡେ ପାଟିରେ ଯାକି ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ସବୁ ଘଟଣା କହିଗଲା ।

ଗୋପାଳ ସିଂହ ବେଶ୍ ଚତୁର ଲୋକ । ଗୁରୁଟ୍ରେଡ଼ ପାଠପଢ଼ି-ଥିଲେ କେତେ ସବ୍-ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟର ତା ବୁଦ୍ଧିକୁ ସରି ହୁଅନ୍ତେ ନାହିଁ । ସେ ସବୁକଥା ଶୁଣି ଶୁଣି ଟିକିଏ ବିସ୍ମିତ ହୋଇଥିଲେ ବି ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଯେତେବେଳେ ସୁନା ମୁଦି ପଠାଇ ଦିବାକୁ କହିଛନ୍ତି, ସେଥିରେ ତାର ବିଶେଷ କିଛି ସନ୍ଦେହ ରହିଲା ନାହିଁ । ଧନ କଥା ବନ୍ଦ କଲାରୁ ଗୋପାଳ ସିଂହ କହିଲା —ଭୁଲ୍‌ରେ ବୋଧହୁଏ ମଠର ସିଆଣ୍ଡେ ନେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ତେବେ ଆମ ବାବୁଆଣୀ ଯେତେ-ବେଳେ ଥିଲେ ମନେପକାଇ ଦେଇଥିଲେ ତୋତେ ନ ନେଇ ଛୁଡ଼ିଯାଇ ନ ଥାନ୍ତେ । ସେ ବାବୁଙ୍କ ଘର କେଉଁ ସାହି ?

Digitized by srujanika@gmail.com

ଧନା କହିଲା ମୁଁ ଦେଖିନାହିଁ । ମା' କହୁଥିଲେ ହେରଟୋହଶା ସାହୁ କେଉଁ ଅମୂଲ୍ୟବାବୁ ବଙ୍ଗାଳିଙ୍କ ଝିଅର ବାହାଘର । ସେ ବାବୁଙ୍କ ପୁଅ ଆଉ ବାବୁଙ୍କର କୁଆଡେ଼ ଘରି ସାଙ୍ଗ ।

ଗୋପାଳ ସିଂହ ଟିକଏ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ କ'ଣ ମନେ ପକାଇଲା ପରି ଦଣ୍ଡେ ମାତ୍ରେ ରହି କହିଲା, ହରଗୋହଶା ସାହୁ ! କେଉଁ ଅମୂଲବାବୁ ? ସେ ସାହିରେ ତ ମୋର କେହି ବାବୁ ଅଚିହ୍ନା ନାହାନ୍ତି ! ଅଉ କେଉଁ ସାହୁ ହୋଇଥିବ, ତୋର ମନେ ନାହିଁ ।

ଧନା ତ ଟିକଏ ଭାବିଲା ପରି କହିଲା—ମୋର ମନେ ପଡ଼ୁଛି ହେରଗୋହଶା ସାହୁ ବୋଲି, ହୋଇଥିବ ଆଉ କେଉଁ ସାହୁ ।

ଗୋପାଳ ସିଂହ ବିଛଣା ଉପରେ ଶୋଇ ପଡ଼ୁ ପଡ଼ୁ କହିଲା—ଆଜି ତୁ ସକାଳୁ କାହା ମୁହଁ ଦେଖିଥିଲୁ କିରେ ? ଏଥର ଶୋଇପଡ଼, ମୁଁ ତ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ିଲି । ସଞ୍ଜପହର ନିଦ ହୋଇଗଲା, ଆଉ ଏଣିକି ନିଦ ହେବ ନାହିଁ । ବାବୁ ଆସି ଏଇକ୍ଷଣି ଫେରି ଆସିବେ, ମୁଁ କବାଟ ଫିଟାଇ ଦେବି ।

କଟକଣା ଘଣ୍ଟାରେ ଠନ ଠନ୍ ହୋଇ ତିନଟା ବାଜିଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ପିଉସୀଙ୍କୁ ରୁଉଁ ରୁଉଁଆ ନିଦ ହୋଇ ଆସି-ଯାଉଥାଏ । ଘଣ୍ଟାର ଠନ୍ ଠନ୍ ଶବ୍ଦରେ ତିନଟା ବାଜିଲା ଜାଣି କାଳେ ଟ୍ରେନ ତାଙ୍କ ଘୁମ ନିଦ ଭିତରେ କେତେବେଳେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଥିବ, ବୁଝିବାପାଇଁ ବିଛଣାରୁ ଉଠିପଡ଼ି ସିଧା ଦାଣ୍ଡମେଲକୁ ଗଲେ । ଦୁଆରମୁହଁରେ ଠିଆ ହୋଇ ଶୁଣିଲେ ଧନା ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରୁଛି । କବାଟରେ ହାତ ମାରି ଧନା ଧନା ବୋଲି ଡାକ ଛାଡ଼ିଲେ । ଧନା ଜବାବ ଦେବା ଆଗରୁ ଗୋପାଳ ସିଂହ ଜବାବ ଦେଲା—କ'ଣ ମା' ?

Digitized by srujanika@gmail.com

ପିଉସୀ ବଡ଼ ନରମ ଗଳାରେ ପଚାରିଲେ—ବୋଧ୍ହୁଏ, କ'ଣ ଏତେବେଳ ଯାଏ ଫେରି ନାହାଁନ୍ତି ପୁଅ ? ଛଅଟା ବାଜିଲାଣି, ସେ କେଉଁ ବଙ୍ଗାଳିଘର କେଉଁଠି ମୁଁ ପୁଚ୍ଛରେ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ହେଲା ରହିଲାଣି, ହନେ ହେଲେ ତାଙ୍କ ଘର ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧ କଥା ମୁଁ ଜାଣିନାହିଁ। ହନା ସାଙ୍ଗରେ ଥିଲେ ଟିକିଏ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ରହନ୍ତି। ତାଙ୍କୁ ବି ସେ ବଙ୍ଗାଳୁଣୀଟା ବାଟରୁ ଉଠାଇ ଦେଇ ଯାଉଛି। ମନ ଦକଦକରେ କ'ଣ ନାଚ ମାଡ଼ୁଛି ?

ଗୋପାଳ ସିଂହ କବାଟ ଫିଟାଇ ଦେଇ ବଡ଼ିକି ଆଲୁଅ ଜାଳି କହିଲେ—ହନାଠାରୁ ସବୁ କଥା ଶୁଣିଲା ବେଳଠୁଁ ମୋ ଆଖିକୁ ବି ନିଦ ନାହିଁ। ମୁଁ ସେଇକଥା ଭାବୁଛି, ହେୟଗୋଡ଼ଙ୍ଗ ସାହିରେ ତ କେହି ଅମୂଲ୍ୟବାବୁ ବଙ୍ଗାଳି ନାହାଁନ୍ତି। ଠିକ୍ କେଉଁଠିକି ଯାଇଛନ୍ତି ଖବର ଜାଣିଲେ ଭଲ ଏଇକ୍ଷଣି ଯାଇଁ ବୁଝି ଆସନ୍ତି। ଆଚ୍ଛା, ଯାଉ ପଛେ। ବାହାଘର କଥା, କାଳେ ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁ କେହି ଅଟକାଇ ଦେଇଥିବେ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ପିଉସୀ ହତାଶିଆ ଭାବ ଦେଖାଇ କହିଲେ—ଆଉ ଏ ରାତିଟା ଭିତରେ ଉପାୟ କ'ଣ ! ସକାଳ ହେଉ·····

ସକାଳ ହେଲା, ତଥାପି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଫେରିଲେ ନାହିଁ। ପିଉସୀଙ୍କର ବ୍ୟସ୍ତର ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ। ହନା ବି ପଡ଼ଶାଘର ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ହେୟଗୋଡ଼ଙ୍ଗ ସାହିରେ ଅମୂଲ୍ୟବାବୁ କିଏ ପଚାରି ବୁଝିବାରେ ଲାଗି ଯାଇଥାଏ। ଗୋପାଳ ସିଂହ ତାଙ୍କ ବସା ଛାଡ଼ିବା ଆଗରୁ କହିଲେ—ମା, ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅ ନାହିଁ। ମୁଁ ଅଫିସ ଭିତରେ ସବୁ ଖବର ନେଇ ଫେରି ଆସୁଛି।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଗୋପାଳ ସିଂହ ସକାଳୁ ସେଆ ହେରାଗୋହରା ସାହି ପାଇଁ ଚନ୍ନ ଚନ୍ନ କରି ବୁଝିନେଲା ଯେ, ଅମୂଲ୍ୟବାବୁ ଦେଲ ଜେଲ୍ବ ବଙ୍ଗାଳି ସେ ସାହିରେ ନାହିଁ—ବାହାଘର ତ ଦୂରର କଥା । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆଖପାଖ ସାହିରେ ସେମିତି କୌଣସି ବଙ୍ଗାଳିର କାଲି ବାହାଘର ହ ନ ଥିଲା । ସେତେବେଳକୁ ଗୋପାଳ ସିଂହର କୌଣସି ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟିଛି ବୋଲି ଧାରଣା ହେଲାଣି । ସେ ତରତର ହୋଇ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ ନ ଯାଇ ସିଧା ଥାନାକୁ ଗଲା । ସେତେ-ବେଳକୁ ଦିନ ଆଠଟା ।

ଗୋପାଳ ସିଂହ ଥାନା ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇ ଦେଖିଲା, ମହେନ୍ଦ୍ର-ବାବୁଙ୍କ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ ସବ୍ ଇନ୍ସପେକ୍ଟର କୁଳମଣିବାବୁ ସେହିକ୍ଷଣି ଆସି ଥାନାରେ ବସୁଛନ୍ତି । ଗୋପାଳ ସିଂହକୁ ଦେଖି ପଚାରିଲେ-ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ଘରେ ସବୁ ଭଲ ତ ? କ'ଣ ଅସୁବିଧା ହେଉଛି, ବୁଝି ଆସିବ ।

ଗୋପାଳ ସିଂହ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ କହିଲା—ବାବୁ, କାଲି ତାଙ୍କ ଘରେ ଯାହା ଘଟଣା ଘଟିଛି, ମୋତେ କାହିଁକି ବଡ଼ ସନ୍ଦେହ ଲାଗୁଛି । ସକାଳୁ କେତେଆଡ଼େ ସନ୍ଧାନ ନେଇ ଆପଣଙ୍କୁ ଖବର ଦେବାକୁ ଛୁଟିଛି ।

କୁଳମଣିବାବୁ ଆବାକାବା ହୋଇ ପଚାରିଲେ—କରେ ଘଟଣା କ'ଣ ?

ଗୋପାଳ ସିଂହ ଆରମ୍ଭ କଲା—କାଲି ମୁଁ ତାଙ୍କ ବସାକୁ ଯିବା ଆଗରୁ ଜଣେ କଏ କଟକରୁ ଆସି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ପଠାଇଥିବା ଖଣ୍ଡେ ଚିଠି ଓ ସୁନା ମୁଦିଟିଏ ଦେଇଗଲା । ବାବୁଙ୍କ ପିଉସୀ କହୁଥିଲେ,

Digitized by srujanika@gmail.com

କୁଆଡ଼େ ଯେ ଚିଠିରେ ଲେଖାଥିଲା, ସେ ସୁନା ମୁଦିଟି ହେବଗୋହସ ସହି ଅମୂଲ୍ୟବାବୁ ବଙ୍ଗାଳିଙ୍କ ଝିଅର ବାହାଘରରେ ବନ୍ଦାଣ ଦେବାକୁ । ରାତି ସାତଟାବେଳକୁ ସେହି ବଙ୍ଗାଳି ଘରୁ ଜଣେ ଯୁବତୀ ମଟରରେ ଆସି ଧନୀ ଗୃହକର ହସ୍ତିତ ବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ନେଇଗଲା । ମଟରଟା ସିଧା ସମୁଦ୍ରକୂଳ ବାଟେ ଯାଇ ଅଧା ବାଟରେ ମଟରରେ ଆସିଥିବା ସେହି ଯୁବତୀଟି ଗୃହକରକୁ ଲବଙ୍ଗ ଚାରି ପଇସାର କିଣି ଆଣିବାକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଦେଇ ଚାଲିଗଲା । ଗୃହକରକୁ କହିଲା—ମଟର ଶୀଘ୍ର ଫେରି-ଆସିବ, ବାଟରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥା । ବିଚରା ଗୃହକର ରାତି ବାରଟା ଯାଏ ସମୁଦ୍ର ବାଲିରେ ବସି ବସି ବସାକୁ ଆସିଲା, ମଟର ଫେରିଲା ନାହିଁ । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେହି ଗୁଡ଼ି ଦେଇ ପାରି ନାହାନ୍ତି । ହେବଗୋହସ ସାକ୍ଷୀରେ କଏ ଅମୂଲ୍ୟବାବୁ ବୋଲି ସନ୍ଧାନ ନେଲେ ଯେ, ସେମିତି ଲୋକ ସେଠାରେ କେହି ନାହାନ୍ତି । ଘରେ ମହେନ୍ଦ୍ର-ବାବୁଙ୍କ ପିଉସୀ ବଡ଼ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି ।

କୁଳମଣିବାବୁ ତା'ଠାରୁ ଏକଥା ଶୁଣି ବିସ୍ମୟରେ କ୍ଷଣକାଳ ନୀରବ ରହି ଭାବିଲେ—ପୁରୀ ସହରରେ ପ୍ରକୃତରେ ଏପରି ଏକ ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟିଲା ନା କ'ଣ ! ହଠାତ୍ ତାଙ୍କର ମନେପଡ଼ିଲା ଯେଉଁ ଡକାୟତଦଳଙ୍କୁ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଧରି ଥିଲେ ଭିତରୁ ଥାନାକୁ ଆଣି ବିଚାର ହୋଇଥିଲେ, ସେହି ଡକାୟତଦଳ ପନ୍ଦରଦିନ ହେଲା ଜେଲରୁ ଖସି ପଳାଇଛନ୍ତି । ସେମାନେ କୌଣସି ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟାଇ ନାହାନ୍ତି ତ !

କ୍ଷଣକ ଭିତରେ ଏଣୁ ତେଣୁ କେତେ କ'ଣ କୁଳମଣିବାବୁ ଭାବିଯାଇ ଗୋପାଳ ସିଂହ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ କହିଲେ—ଆଚ୍ଛା, କାଲି ଯେଉଁମାନେ ଟାଉନ ପହରାରେ ଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ ଏଠାକୁ ଆସିବାକୁ

Digitized by srujanika@gmail.com

ଖବର ଦିଅ, ତମେ ଶୀଘ୍ର ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ବସାକୁ ଯାଇଁ ବୁଝି ଆସ, ସେ ଫେରି ଆସିଛନ୍ତି କି ନାହିଁ !

ଗୋପାଳ ସିଂହ ହଜୁର କହି କନେଷ୍ଟବଳମାନେ ରହୁଥିବା ଥାନା ସଂଲଗ୍ନ ବସାକୁ ଯାଇ କୁଳମଣିବାବୁ ଡାକୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଖବର ଦେଲା । ତାପରେ ଝଣ୍ଟେ ହାଙ୍କଦେଲା ଧଇଁ ସିଧା ଗଲା ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ବସା ଆଡ଼କୁ ।

ପ୍ରାୟ କୋଡ଼ିଏ ମିନିଟ ପରେ ଗୋପାଳ ସିଂହ ଫେରି ଆସି କହିଲା—ଆଜ୍ଞା, ଗୁଳଖିଆ କରି କରି ବାଳ ପାଚିଲାଣି, ଘଟଣା କ'ଣ ଘଟିଛି ଜଳଜଳ ହୋଇ ଦେଖାଯାଉଛି । ସେ ଆଉ ବସାକୁ ଫେରିବେ କେଉଁଠୁ ? ତାଙ୍କ ବସାରେ କାନ୍ଦବୋବାଳି ପଡ଼ୁଛି ।

କୁଳମଣିବାବୁ କାଲି ରାତିରେ ସହର ତମାମ ପହରାରେ ଥିବା ପୋଲିସମାନଙ୍କଠାରୁ ବୁଝିଲେ ଯେ, ସହରରେ ଅନେକ ଜାଗାରେ ବହୁଘର ହେଉଥିଲେ ବି ଅମୂଲ୍ୟବାବୁ ବୋଲି କୌଣସି ବଙ୍ଗାଳି ବାବୁଙ୍କର ବଡ଼ ଧରଣର ବାହାଘର ହୋଇ ନାହିଁ । ତେବେ କାଲି ସମୁଦ୍ରକୂଳ ପହରାରେ ଥିବା କନେଷ୍ଟବଳଠାରୁ ସମ୍ବାଦ ମିଳିଲା ଯେ ପ୍ରାୟ ସନ୍ଧ୍ୟା ସାଢ଼େ ଅଠଟା ହେବ, ଗୋଟାଏ ନାଲି ରଙ୍ଗର ମଟର ସମୁଦ୍ରକୂଳ ରାସ୍ତା ଦେଇ ଯାଇଥିଲା ।

ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଖବର ବୁଝିସାରି ପ୍ରକୃତରେ ଯେ ଗୋଟାଏ ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟିଛି, ଏଥିରେ କୁଳମଣିବାବୁଙ୍କର ଅବିଶ୍ୱାସ କରିବାର ଆଉ କୌଣସି କାରଣ ରହିଲା ନାହିଁ, ବିଶେଷତଃ ତାଙ୍କର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଘରେ । ଏହି ଦୁଃସମ୍ବାଦ ଶୀଘ୍ର ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟର

Digitized by srujanika@gmail.com

ବାବୁଙ୍କୁ ଦେଇ ତାଙ୍କ ସହିତ ପରାମର୍ଶ କରିବାପାଇଁ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ସମସ୍ତ କନେଷ୍ଟବଳମାନଙ୍କୁ କହିଲେ—ସମସ୍ତେ ଏ ବିଷୟକୁ ଗୁପ୍ତ ରଖି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରୁହ । ମୁଁ ଶୀଘ୍ର ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟରବାବୁଙ୍କ ବସାରୁ ଫେରି ଆସୁଛି ।

କୁଳମଣିବାବୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ସାଇକେଲ ଛୁଟାଇ ଇନ୍‌ସ-ପେକ୍ଟର ଗୋକୁଳବାବୁଙ୍କ ବସାରେ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ଗୋକୁଳବାବୁ ଥାନାକୁ ଆସିବାକୁ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧୁଛନ୍ତି । କୁଳମଣିବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖି ଗୋକୁଳବାବୁ କହିଲେ—ବସନ୍ତୁ, ଆଜି ଅନେକ ବାକି କାମ ସାରିବାକୁ ହେବ, ମୁଁ ତ ହେଉ ବାହାରୁଥିଲି ।

କୁଳମଣିବାବୁ ବଡ଼ ହତାଶିଆ ଭାବ ଦେଖାଇ କହିଲେ—ଆଜ୍ଞା, ଘଟଣା ବଡ଼ ସାଙ୍ଘାତିକ । ଜରୁରି କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି-ବାକୁ ହେବ ! ତା'ପରେ କୁଳମଣିବାବୁ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ସମସ୍ତ ଘଟଣା କହିଗଲେ ।

ଗୋକୁଳବାବୁ ଏ ଘଟଣା ଶୁଣି କିଛିକ୍ଷଣ ଆବାକ୍ ହୋଇ ବସି-ରହି କହିଲେ—ନା, ଆଉ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ବିଳମ୍ବ କରି ଲାଭ ନାହିଁ । ଏ ଘଟଣାକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୁପ୍ତ ଭାବରେ ଠାଉନଯାଇ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯେଉଁଠି ସନ୍ଦେହ ହେବ ସେଠି ଘେରାଉ କରି-ବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଆପଣ ତାଙ୍କ ବସାକୁ ଯାଇଁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖବର ସଂଗ୍ରହ କରି ଫେରି ଆସନ୍ତୁ । ମୁଁ ଥାନାକୁ ଯାଉଛି ।

ଗୋକୁଳବାବୁ ଥାନାକୁ ଆସି ଏ ବିଷୟ ମଧ୍ୟ ଫୋନ୍ ସାହା-ଯ୍ୟରେ ପୋଲିସ ସାହେବଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦେଲେ । ପୋଲିସ ସାହେବ ଏ ଦୁର୍ଘଟଣା ଶୁଣି ତଟସ୍ଥ ହୋଇଗଲେ ଏବଂ ସମସ୍ତ ଉପାୟରେ

Digitized by srujanika@gmail.com

ଏ ବିଷୟ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାପାଇଁ ଆଦେଶ କରି ନିଜେ ମଧ୍ୟ ଗୋଇନ୍ଦା ବିଭାଗକୁ ଖବର ଦେଇ ଯାଉଛନ୍ତି ବୋଲି ଜଣାଇଦେଲେ ।

ଦୁଇଟା ବାଜିଲା । ସହରର ସମସ୍ତ ପୋଲିସ ଓ ଗୋଇନ୍ଦା ବିଭାଗ ସବୁ ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନ କରି ମଧ୍ୟ କୌଣସି ପତ୍ତା ମିଳିଲା ନାହିଁ । ସହରର କେତେ ସନ୍ଦେହଜନକ ଘର ସହର ତଳି ଅଞ୍ଚଳର କେତେକ ଘର ବ୍ୟାପକ ଭାବେ ଘେରାଉ କରି ଖାନତଲ୍ଲାସ ହେବାରୁ ସହରର ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ବଡ଼ ଘଟଣା ଘଟିଛି ବୋଲି ସଠିକ ଘଟଣା ଜାଣିବାପାଇଁ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଫୁସୁରୁଫାସର ହେଲେ । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ବସା ଆଉ କ୍ରମେ ଘଟଣାଟା ଜଣାଯାଇ ଲୋକ ମୁଖରେ ବିଜୁଳି ପରି ସହର ତମାମ ବ୍ୟାପିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ସାଢ଼େ ତିନିଟା ବାଜିଲା, ତଥାପି କୌଣସି ସମ୍ବାଦ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଜେଲରୁ ଖସି ପଳାଇଥିବା ଡକାୟତ ଦଳଙ୍କର ମହେନ୍ଦ୍ର-ବାବୁଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାପାଇଁ ଯେ ଏ କାଣ୍ଡ, ଏଥିରେ ଆଉ କାହାରି ସନ୍ଦେହ ରହିଲା ନାହିଁ । ଏଥିମଧ୍ୟରେ ଜିଲ୍ଲାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଥାନାକୁ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ନାଲି ରଙ୍ଗର ମଟର ଯାଇଛି କି ନାହିଁ ଏବଂ ଯଦି ଯାଇଥାଏ, ତେବେ ସେହି ଆରୋହୀମାନଙ୍କୁ ସାବଧାନତାର ସହିତ ଅଟକ ରଖିବାପାଇଁ ବେତାର ଯୋଗେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆହୋଇ ସଲଣି । କଟକ, ଗଞ୍ଜାମ, ପାଖ ଗଡ଼ଜାତମାନଙ୍କୁ ବି ସେହିଭଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆ ହୋଇଛି ।

ଚାରିଟା ବାଜିଲା । ସାରାଦିନ ଅକ୍ଲାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ କରି ପୋଲିସ ସାହେବଙ୍କ ମଟରରେ ଗୋକୁଳବାବୁ ଓ କୁଳମଣିବାବୁ ଥାନାକୁ ଫେରି ଆସିଲେ । ପୋଲିସ ସାହେବ ମଟର ଚଲାଇ ବସାକୁ ଯିବା

Digitized by srujanika@gmail.com

ଆଗରୁ କହିଗଲେ—କୌଣସି ଖବର ବା ସନ୍ଧାନ ଆସିଲାକ୍ଷଣି ମୋତେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଖବର ଦେବ । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କୁ କ'ଣ ଏ ବିଷୟରେ ଖବର ଦିଆ ହୋଇଛି ?

ଗୋକୁଳବାବୁ କହିଲେ—ହଠାତ୍ ଏ ଦୁଃସମ୍ବାଦ ତାଙ୍କୁ ଦେବାକୁ ମୁଁ କାହିଁକି ଠିକ୍ ମନେ କଲି ନାହିଁ, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ଶୀଘ୍ର ଆସିବା ପାଇଁ ମୁଁ ଖବର ଦେବାକୁ କଟକ ଥାନାକୁ ଫୋନରେ ଡାକିଥିଲି । ଉତ୍ତରରେ ଟାଉନ ଥାନା ଇନସ୍‌ପେକ୍ଟର ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ କହିଲେ, ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସହରରେ ନାହାନ୍ତି, ଚବିଶଘଣ୍ଟା ମଧ୍ୟରେ ଫେରି ଆସିବେ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଉଛି । ସେ ଆସିଲେ ଖବର ଦେବେ ବୋଲି କହିଲେ ।

ପୋଲିସ ସାହେବ କହିଲେ—ଠିକ୍ କରିଛନ୍ତି, ସେ ଆସିଲେ ଖବର ଦେବା ଉଚିତ । ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାରେ ଅନ୍ୟମାନେ ଯେପରି ହେଳା ନ କରନ୍ତି, ଆପଣ ଦେଖିବେ । ମୁଁ ବସାରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି । ପୋଲିସ ସାହେବ ମଟର ଚଳାଇ ବାହାରିଗଲେ ।

ଗୋକୁଳବାବୁ ଓ କୁଳମଣିବାବୁ କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବାରୁ ଜଣେ ପହରାବାଲାକୁ ଡାକି ପାଖ ଦୋକାନରୁ କିଛି ଗରମ ସିଙ୍ଗଡ଼ା ଓ ଦୁଇ କପ୍ ଚା ଆଣିବାକୁ କହି ଚୌକିରେ ବସି ପଡ଼ିଲେ ।

× × × ×

ପୁରୀ ସହର ଓ ତା'ର ଚାରି ଅଞ୍ଚଳ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାପାଇଁ ଜଣେ ପୋଲିସ ସବ୍‌ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟର, ସହକାରୀ ସବ୍‌ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟର

Digitized by srujanika@gmail.com

ଓ ଜମାଦାରଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇଥିବା ପୋଲିସ ଦଳ ଭିତରୁ ସମୁଦ୍ରକୂଳ ତଳ ଅଞ୍ଚଳ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ଯାଇଥିବା ପୂର୍ଣ୍ଣବାବୁ ଓ ଗୃହରକ୍ଷୀ କନେଷ୍ଟବଲ ଦଳ ସାରା ଅନୁସନ୍ଧାନରେ କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇ ଫେରିଆସିବା ବାଟରେ ସୁନାର ଗୌରାଙ୍ଗ ଉତ୍ତରକୁ ଡାକେ ବାଟ ଦୂରରେ ଭଙ୍ଗା ଦଦରା କୋଠା ଘର ଆଗ ରାସ୍ତା ଦେଇ ଆସୁ ଆସୁ ସେଠି ଦଳର କନେଷ୍ଟବଲ ସୋଲ୍ ଖାଁ କହିଲା—ଆଜ୍ଞା, ଏ ଘର ତ ଦିନେ ବଡ଼ ଆଡ୍ଡା ଜାଗା ଥିଲା ।

ପୂର୍ଣ୍ଣବାବୁ ଖୁବ୍ କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବାରୁ ସେ କୋଠାଆଡ଼କୁ ତାଙ୍କର ନଜର ନ ଥିଲା । ସୋଲ୍ ଖାଁ କଥାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣବାବୁ ସିଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ଦେଇ ଅଟକିଗଲେ ଏବଂ ତଳକୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲେ ମଟର ଚକର ଚିହ୍ନ । ତାହା ଯିବା ଆସିବା କରିବା ଭଳି ବାଲି ଉପରେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଦାଗ ପଡ଼ିଛି । ପୂର୍ଣ୍ଣବାବୁ ସେହି କୋଠା ଆଡ଼େ ଅନାଇଁ କହିଲେ, ଏତେ ସ୍ଥାନ ତ ତଲାସି ଆସିଲେଣି, କୌଣସି ଜାଗାରେ କିଛି ପତ୍ତା ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଶେଷରେ ଯିବା ବାଟରେ ଏଇଟାକୁ ତଲାସ କରିଯିବା ଉଚିତ । ଆଚ୍ଛା, ସୋଲ୍ ଖାଁ ଆଗରେ ଚାଲ ।

ପୂର୍ଣ୍ଣବାବୁଙ୍କ ଆଦେଶ ପାଇ ସୋଲ୍ ଖାଁ କହିଲା—ଆଜ୍ଞା ହଜୁର, ମୁଁ ମୋଟା ମଣିଷ ଚାଲି ଚାଲି ଥକିଲିଣି, ନରୁ ସୁଇଁ ଆଗ ଯାଉ । ଏ ଭଙ୍ଗା ଇଟ ଗଦା ଉପରକୁ ମୁଁ ଉଠିପାରିବି ନାହିଁ ।

ପୂର୍ଣ୍ଣବାବୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ଟିକିଏ ହସିଦେଇ କହିଲେ, —ନା ନା, ସୋଲ୍ ମିଆଁ ପୁରୁଣା ଲୋକ । ସେଇ ଆଗ ଯାଉ ।

ସମସ୍ତେ କହି ଉଠିଲେ—ଚଲୋ, ଚଲୋ—ମିଆଁ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ସୋଲ୍ ମିଆଁ ଦାଢ଼ିରେ ଦ'ଥର ହାତ ବୁଲାଇ ଆଗେ ଆଗେ ଚାଲନ୍ତି, ପୂର୍ଣ୍ଣିବାବୁ ପଛେ ପଛେ ଚାଲିଥା'ନ୍ତି ।

ସେହି ଛୁଡ଼ ଛୁଡ଼ ଭଙ୍ଗା ଇଟା ଉପର ଦେଇ କିଛିଦୂର ଗଲା ପରେ ଦେଖିଲେ—ଗୋଟାଏ କୋଠରୀର କବାଟ ଆଉଜା ହୋଇଛି । ବାରଣ୍ଡା ଉପରେ ଜମିଥିବା ଧୂଳି ଉପରେ ମଣିଷର ସଦ୍ୟ ପଦଚିହ୍ନ ।
ସୋଲ୍‌ମିଆଁ ମଣିଷର ପାଦଚିହ୍ନ ଦେଖି ତାର ପଛରେ ଥିବା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଦାନ୍ତ କାମୁଡ଼ି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲା, ଲାଠିଗୁଡ଼ିକ ସଜାଡ଼ି ଧରିଥା' । ପୂର୍ଣ୍ଣିବାବୁ ନିକଟରେ ପଡ଼ିଥିବା ଗୋଟାଏ ପଥର ଉପରେ ଠିଆ ହୋଇ ସେହି ବଗିଚାର ଅରମା ଜଙ୍ଗଲ, ଏଣେତେଣେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଥିବା କୋଠାକାନ୍ଥ ଆଡ଼େ ଚାହିଁଥା'ନ୍ତି ।

ସୋଲ୍‌ମିଆଁ ବଡ଼ ସାବଧାନରେ ସେହି ଭଙ୍ଗା କୋଠରୀର ଦରଜା ଖୋଲିଦେଇ ଚମକିପଡ଼ି ପାଦେ ପଛକୁ ଘୁଞ୍ଚି ଆସି ଆଖି ମିଟି ମିଟି କରି ଫୁସ୍ ଫୁସ୍ କହିଲା—କିଆ ବାତ୍ ?

ସେହି କୋଠରୀର ଏକ ଅଂଶ ବେଶ୍ ସଫାସୁତୁରା ହୋଇଛି । ସେହି ସଫାସୁତୁରା ଅଂଶରେ ତିନି ଚାରିଟା ମଦ ବୋତଲ ଇତସ୍ତତଃ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି, ତା'ଛଡ଼ା ମାଂସ କଣ୍ଟା, ବଡ଼ ସିଗାରେଟ୍‌ର ପୋଡ଼ାଖଣ୍ଡ ଘର ସାରା ଏଣେ ତେଣେ ବିଛୁଡ଼ି ହୋଇ ରହିଛି ।

ଅନ୍ୟମାନେ କ୍ଷଣକାଳ ସେହି କୋଠରୀଆଡ଼େ ଚାହିଁ ରହି ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ କନେଷ୍ଟବଳ ଚୁପ୍ କରି କହିଲା—ଏଠି କେହି ମଦୁଆ ଗୁଣ୍ଡାଦଳ ଆଡ଼ା ମାରି ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି । ଭିତରକୁ ଚାଲ

Digitized by srujanika@gmail.com

ସୋନ୍ଦମିଆଁ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଗୋଡ଼ ପକାଇ ସେହି କୋଠରୀ ମଝିକୁ ଯାଇ ଭଙ୍ଗା କୋଠରୀର ଛାତଆଡ଼େ ନିରୀକ୍ଷଣ କରୁ କରୁ ନରୁସିଂ କହିଲା—ମିଆଁ, ସେ କୋଠରୀକୁ ଦେଖିବା ଚାଲ । ସୋନ୍ଦମିଆଁ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ପାଦ ପକାଇ ଆଉଜା ହୋଇ-ଥିବା ଦରଜାରେ କାନ ପାରିଲା—କାଳେ ଭିତରୁ କୌଣସି ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଯାଉଛି କି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟମାନେ କୌଣସି ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟିଲେ ତାର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାପାଇଁ ପିସ୍ତଲ ଗୁବାମଦୀ ଚଟାଏ ଲାଠି ଠେଙ୍ଗାକୁ ଠିକ୍ କରି ଧରି ରହିଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରେ ଆଶଙ୍କା ଓ ଉଦ୍‌ବେଗର ଚିହ୍ନ ଫୁଟି ଉଠିଥାଏ ।

ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚମିନିଟ କାଳ ସୋନ୍ଦମିଆଁ କବାଟରେ କାନଦେଇ ଏକ ଧ୍ୟାନରେ ଭିତରୁ କୌଣସି ଶବ୍ଦ ଶୁଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲା, କିନ୍ତୁ କିଛି ବାରିପାରିଲା ନାହିଁ । ତା ପରେ ମିଆଁ ଆସ୍ତେ ୨ କବାଟ ଖୋଲି ଦେଇ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଚମକି ହାତ ମୁକୁଳାକରି ଫେରିବାପରେ ଚିତ୍କାର କରି ପଛକୁ ଘୁଞ୍ଚି ଆସୁ ଆସୁ ପଛରେ ଥିବା କନେଷ୍ଟବଲ ଦେହରେ ଧକ୍କା ଖାଇ ତଳେ କଚାଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ି ଆଲ୍ଲା ଆଲ୍ଲା ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଅନ୍ୟମାନେ ବି ସେ କୋଠରୀର ବିଭତ୍ସ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ପାଞ୍ଚ ହାତ ପଛକୁ ଘୁଞ୍ଚି ଆସିଲେ । ପୂର୍ଣ୍ଣିବାବୁ ଗୋଳମାଳ ଚିତ୍କାର ଶୁଣି ଘଟଣାସ୍ଥଳକୁ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ଦଉଡ଼ି ଗଲେ ।

କି ଲୋମ ହର୍ଷଣକାରୀ ବିଭତ୍ସ ଦୃଶ୍ୟ ସିଏ !! ସେ ଦୃଶ୍ୟ ଯିଏ ଦେଖିବ—ଦୁଃଖ, ଭୟ, ବିସ୍ମୟରେ ତାର ଛାତି ନ ଥରି ରହି ହେବ ନାହିଁ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ସାରା କୋଠରୀଟିର ଚଟାଣ ରକ୍ତରେ ସଡ଼ବଡ଼ । ଗୋଟାଏ କଟା ହାତ ରକ୍ତ ସାଲୁ ବାଲୁ ହୋଇ ତାର ମଝିରେ ପଡ଼ିଛି । ଅନ୍ୟ ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଶିଲ୍କ ନାଳ ବ୍ଲାଉଜ ରକ୍ତରେ କଚ୍ଛି ଅଂଶ ବୁଡ଼ି ଶୁଖି ହାଡ଼ ହୋଇ ଗଲାଣି । ଅନ୍ୟ ଏକ ସ୍ଥାନରେ କାନର ଗୋଟାଏ ସୁନା ଦୁଲ ସେଇ ଶୁଖିଲା କଳା ରକ୍ତ ଉପରେ ପଡ଼ି ଚକ୍‌ଚକ୍ ମାରୁଛି । ନବାକ ହୋଇ ଏହି କରୁଣ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଛାତି ଉଠୁଥିଲା ପଡ଼ୁଥିଲା । ପ୍ରଥମ କରି ସୋଲ୍ ମିଆଁ ବଡ଼ ଦୁଃଖରେ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ି କହିଲା—ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ବେଚାରା ଆଚ୍ଛା ଆଦମ୍, ଯବ୍ ଏ ବାତ ଶୁନେଗା... ... ବୁଢ଼ା ସୋଲ୍‌ମିଆଁ ତାଙ୍କର ଦୁଃଖ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ଅନୁଭବ କରି ନୀରବ ରହିଲା ।

ପୂର୍ଣ୍ଣବାବୁ ଦୁଃଖରେ କ୍ଷଣକାଳ ମ୍ରିୟମାଣ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ଯେ ଏ ଘଟଣାର ସନ୍ଧାନ ପାଇଛନ୍ତି ଏକଥା ହେବ ତାଙ୍କ ମନରେ ସମସ୍ତଙ୍କଠୁ ପ୍ରଶଂସା ପାଇବାର ଆନନ୍ଦ ଉକୁଟି ଉଠିଲା । ସେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପୋଲିସ ପାଣିରେ ଆଦେଶ ଦେଇ ଜଣକୁ କହିଲେ —ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏଠି ଜଗି ରହିଛୁ, ତୁମେ ଶୀଘ୍ର ଥାନାକୁ ଯାଅ । ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟରବାବୁଙ୍କୁ ଖବର ଦେବ, ସେ ସଶସ୍ତ୍ର ପୋଲିସ ସହିତ ଶୀଘ୍ର ଆସିବେ । ବାଟରେ ଯାହାଠାରୁ ସାଇକେଲ ପାଇବ, ତାକୁ ଜରୁରୀ କାମ କହି ମାଗି ନେବ । ଯାଅ ଜଲ୍‌ଦି ।

ନରୁ ସୁଇଁ ଠେଙ୍ଗାଟି ଧରି ଥରଥର ହୋଇ ଚାଲିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ପୂର୍ଣ୍ଣବାବୁ ଖଣ୍ଡେ ପଥର ମଗାଇ ସେହି ଦୁଆର ମୁହଁରେ ବସିରହି କୋଠରୀ ଭିତରକୁ ଥରକୁ ଥର ଚାହିଁ ଶିହରି ଉଠୁଥିଲେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

କେତେ ଥର ସେ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ଘରେ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ସୁନ୍ଦର ରୂପ, ଯୌବନଶ୍ରୀ ଦେଖିଛନ୍ତି । ବେଳେ ବେଳେ ବି ଟେନିର ମୁଖ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ ମୁଗ୍‌ଧ ହୋଇ ତାଙ୍କ ଅନ୍ତର ଚହଲି ଯାଇଛି, ଭିତର ହାହାକାର କରି ଉଠିଛି । ମଣିଷ ଜୀବନରେ ପୁଣି ଏଭଳି ରୂପବତୀ ସ୍ତ୍ରୀ ମିଳେ ! ସେହି ଟେନିର ଏ ଅବସ୍ଥା ! ଆହା, ବିଚାରୀକୁ କଲବଲ କରି ମାରିବା ବେଳେ······ପୂର୍ଣ୍ଣବାବୁଙ୍କ ତରୁଣ ପ୍ରାଣ ହାହାକାର ହୋଇ ଆଖି ଲୁହରେ ଜାଲୁଜାଲୁ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଟେନିର ଗୋରା ଚକଚକ ବାଁ ହାତଟି ଫୁଲି କଳା ପଡ଼ିଗଲାଣି, ସୁନା କାଚଗୁଡ଼ିକ ଚମ ଭିତରେ ଚକ୍‌ଚକ୍‌ ମାରୁଛି । ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ପଥରବସା ସୁନମୁଦିଟି ସେମିତି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦିଶୁଛି । ପୂର୍ଣ୍ଣବାବୁଙ୍କ ଆଖିରେ ଟେନି ଜୀବନ୍ତ ରୂପ ଧରେ । କି ସୁନ୍ଦର ରୂପ, କି ପ୍ରାଣମତାଣିଆ ଆଖିର ଚାହାଣୀ ! ପୂର୍ଣ୍ଣବାବୁଙ୍କ ଛାତି ଥରିଇ ବାହାରି ଆସେ । ଘନଘନ ଶ୍ୱାସ ।

× × ×

ଥାନାରେ ଗୋକୁଳ ବାବୁ ଓ କୁଳମଣିବାବୁ ଜଳଖିଆ ଖାଇ ସାରି ଚୁପି ଚୁପି ସେହି ବିଷୟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଛନ୍ତି । ନରୁ ଦୁଇଁ କନେଷ୍ଟବଳ ଥାନା ଆଗରେ ସାଇକେଲଟା ପକେଇ ଦେଲା ଭଳି ଡେଇଁ ଦେଇ ଧଇଁ ସଇଁ ହୋଇ ଥାନା ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇ କହିଲା—ହଜୁର, ସର୍ବନାଶ ହୋଇଛି, ଟେନି । ପୂର୍ଣ୍ଣବାବୁ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ଜଗି ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ବି ସେ ସ୍ଥାନରେ ଖୁବ୍ ବିପଦର ଆଶଙ୍କା ଅଛି । ଆପଣ ଶୀଘ୍ର କୋଡ଼ିଏ ଜଣ ପୋଲିସ ନେଇ ସେଠିକୁ ଚାଲନ୍ତୁ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଅଧା କରିଥିବା ଚା କପ୍‌ଟାକୁ ଗୋକୁଳବାବୁ ଟେବୁଲ ଉପରେ ଥୋଇ ଦେଇ ଆବାକାବା ହୋଇ କହିଲେ—ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀର ଖୁନ୍ ! କୁଳମଣିବାବୁ ଶିହରି ଉଠିଲା ପରି ହୋଇ କହିଲେ—ଖୁନ୍, କେଉଁଠି ?

ନରୁସୁଇଁ କହିଲା—ଆଜ୍ଞା, ସୁନାର ଗୌରାଙ୍ଗ ଆଉଡ଼େ ଯେଉଁ ବଡ ଭଙ୍ଗା କୋଠା; ସେଇଠି । ଆପଣମାନେ ଚଞ୍ଚଳ ଆସନ୍ତୁ ।

କୁଳମଣିବାବୁ ହୁଇସିଲ ମାରି ସମସ୍ତ କନେଷ୍ଟବଲଙ୍କୁ ବନ୍ଧୁକ ନେଇ ଆସିବାକୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ । ଗୋକୁଳବାବୁ ବସିଥିବା ଚୌକିଟି ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଆଉଜେଇ ଦେଇ ଦଉଡ଼ିଗଲେ ଫୋନ ପାଖକୁ; ପୋଲିସ ସାହେବଙ୍କୁ ଏ ଦୁଃସମ୍ବାଦ ଦେବାକୁ ।

ଫୋନରେ ଡାକିଲାକ୍ଷଣି ଗୋଟାଏ ପୋଲିସବୁହା ଲରି ଥାନା ଆଗରେ ଆସି ହାଜର ହୋଇଗଲା । ଗୋକୁଳବାବୁ ନିଜର ପିସ୍ତଲଟା ଅଣ୍ଟାରେ ଖୋସି, କୁଳମଣିବାବୁଙ୍କୁ ଡାକି ସଶସ୍ତ୍ର ପୋଲିସଦଳ ସହିତ ମଟରରେ ଆସିଲେ । ତା'ପରେ ଲରି ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ହର୍ଣ୍ଣ ବଜାଇ ଛୁଟି ଚାଲିଲା ଆଗକୁ ତା'ପଛକୁ ଦଳେ ଲାଠିଧାରୀ ପୋଲିସ ସୀମାନ୍ତକୁ ଲଢେଇ କରି ପିବାଭଳି ଲୁହା ଗୋଡବସା ଯୋଦ୍ଧାଙ୍କୁ ମଚମଚ କରି ବେ-ପରବାଏ ହୋଇ ଜନଗହଳି ଭିତରେ ଆଗେଇ ଚାଲିଲେ । ତାର କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ପୋଲିସ ସାହେବ ନିଜେ ସମୁଦ୍ରକୂଳ ଆଡ଼େ ମଟର ଛୁଟାଇ ଦେଲେ ।

ପୋଲିସ ଲରି ସେହି ଭଙ୍ଗା କୋଠା ଫାଟକ ଆଗରେ ରହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗୋକୁଳବାବୁ ଓ କୁଳମଣିବାବୁ ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ିଲେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ପଛବାଟ ଦେଇ କୋଡ଼ିଏ ଜଣ ବନ୍ଧୁକଧାରୀ ପୋଲିସ ଭୁସ୍‌ଭାସ୍ ହୋଇ ଚାଲକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲେ । ପୋଲିସଦଳ ପରିଚାଳନା କରିବାକୁ ଆସି-ଥିବା ହାବିଲଦାର ଧଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେହି ହତାର ଗୃହପାଖରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଜଗାଇଦେଲା ।

ଗୋକୁଳବାବୁ ଓ କୁଳମଣିବାବୁ, ନରୁ ସୂଇଁ ସହିତ ଭିତରକୁ ଗଲାକ୍ଷଣି, ପୂର୍ଣ୍ଣବାବୁ ହସ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରି ସେହି କରୁଣ ଦୃଶ୍ୟ ସେମା-ନଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ଦେଲେ । ସମସ୍ତେ ସେହିଆଡ଼କୁ ଆଖି ପକାଇ ଦେଇ ଅବାକ୍ । କୁଳମଣିବାବୁ କ୍ଷଣକାଳ ଆଖି ବୁଜି ପକାଇ ବଡ଼ କରୁଣ ସ୍ୱରରେ କହି ଉଠିଲେ—ଓହୋ, ସର୍ବନାଶ ! ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଏକଥା ଶୁଣିଲେ……। ଆହା, ଟୁନ ଭଲ ସ୍ତ୍ରୀର ଏ ଦଶା !

ଗୋକୁଳବାବୁ କ୍ଷଣକାଳ ସ୍ତବ୍ଧ ରହି ପଛକୁ ମୁହଁ ଫେରାଇ ଆଣିଲେ । ଦୁଃଖରେ ତାଙ୍କ ଛାତି ଥରାଇ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ବାରମ୍ବାର ବାହାରି ଆସିଲା ।

ଫାଟକ ପାଖରେ ମଟର ହର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ପୋଲିସ ସାହେବ ଆସିଗଲେଣି ବୋଲି ଗୋକୁଳବାବୁ ତାଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ନେଇଯିବା ପାଇଁ ଯୋତା ମଚମଚ କରି ଫାଟକ ପାଖକୁ ଛୁଟି ଆସିଲେ ।

ପୋଲିସ ସାହେବ ଗରବରେ ଗୋକୁଳବାବୁଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ସେହି କୋଠରି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଲେ । ଗୋକୁଳବାବୁ ସେହି କୋଠରିକୁ ହସ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରି ରୁକ୍ଷ ଗଳାରେ କହିଲେ—ଦେଖନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା ସେହି । ବଦମାସ ଡକାୟତ ଦଳର ଲୋମହର୍ଷଣକାରୀ କାଣ୍ଡ ! ବିଚାରୀ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କର ସର୍ବନାଶ କରିଛନ୍ତି ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ପୋଲିସ ସାହେବ ସେହି କରୁଣ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ବାରମ୍ବାର ଚିବୁକ କାମୁଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ ! କିଛିକ୍ଷଣ ନୀରବ ରହି ସେହି କୋଠରୀକୁ ବାରମ୍ବାର ନିରୀକ୍ଷଣ କରୁ କରୁ କହିଲେ—ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଉ ଉପାୟ ନାହିଁ, କୌଣସି ଉପାୟରେ ସେହି ବଦମାସ ଡକାୟତ ଦଳକୁ ସମୂଳେ ବିନାଶ କରିବାକୁ ହେବ । ସେମାନେ ଏ କାଣ୍ଡ ଏଠି ଘଟାଇ ନିଶ୍ଚୟ ଶରୀରର ସମସ୍ତ ଅଂଶ ଏହି ହତା ଭିତରେ କୌଣସି ଜାଗାରେ ଲୁଚାଇ ଦେଇଥିବେ, ତାହା ବାହାର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ ।

ତା'ପରେ ପୋଲିସ ସାହେବଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ସେହି ବଗିଚ ଭଙ୍ଗା କୋଠାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କୋଠରୀଗୁଡ଼ିକ ବଡ଼ ସତର୍କତା'ର ସହିତ ତନଖି କରାଗଲା, କିନ୍ତୁ ଡକାୟତଦଳର ଅନ୍ୟ କୌଣସି କୋଠରୀରେ କାରବାରର ସୂଚନା ମିଳିଲା ନାହିଁ ।

ପ୍ରାୟ ଅଧଘଣ୍ଟା ଯାଏ ପୋଲିସ ସାହେବ ନିଜେ ହତାର ଅନେକ ସ୍ଥାନ ବୁଲାଚାଲି କରି ମଟର ନେଇ ବସାକୁ ଫେରି ଆସିଲେ । ତା'ପରେ ଗୋକୁଳବାବୁ ଓ କୁଳମଣିବାବୁ ପୋଲିସ ଦଳ ସହିତ ସେହି ହତା ଭିତରେ ବ୍ୟାପକ ଭାବରେ କେବଳ ବା ହାତଟି ଛଡ଼ା ଶରୀରର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଂଶ ଖୋଜିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଲେ । ସେତେବେଳକୁ ଏ ଦୁର୍ଘଟଣା ସହରରେ ବ୍ୟାପିଯିବାରୁ ଅନେକ ଦେଖଣାହାରୀ ମଧ୍ୟ ସେହି ନିର୍ଜନ ସ୍ଥାନରେ ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଗଲେଣି ।

ସହର ସାରା ଏବଂ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ବସାରେ ଏ ଖବର ପହଞ୍ଚିଲାକ୍ଷଣି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ପିଉସୀ ମୁଣ୍ଡ କଚାଡ଼ି କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ବନା ବୃଦ୍ଧର ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଚଢ଼ାଇଲା । ଚୈତ୍ରା-ପରଚ, ସାଧାରଣ ଲୋକ ମଧ୍ୟ ଏ ଖବର ଯିଏ ଶୁଣିଲା, ସେ ଦୁଃଖରେ କ୍ଷଣକାଳ ମାଉନ ରହି ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ିଲା ।

× × ×

ପୋଲିସ ସନ୍ଧ୍ୟା ସୁଦ୍ଧା ପାରୁପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହି ହାତଟାକୁ ତନ୍ନ ତନ୍ନ କରି ପରୀକ୍ଷା କଲେ ମଧ୍ୟ ଶରୀରର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ କେଉଁଠୁ ପାଇଲେ ନାହିଁ ।

× × × ×

ସେହିଦିନ ସକାଳ ଦଶଟା ! ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗୀ ସହ ବାମଣ୍ଡାରୁ ଫେରି ଆସି ସିଧା ପୋଲିସ କ୍ଲବକୁ ଗଲେ । ସେଠି ଗାଧୋଇ ଖିଆ ପିଆ ସାରି ତାଙ୍କ ଅନୁସନ୍ଧାନ ପତ୍ରରେ ବାକି ଥିବା କେତେକାଂଶ ଲେଖି ସିଧା ଗଲେ ପୋଲିସ ସାହେବଙ୍କ ଅଫିସକୁ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ପୋଲିସ ସାହେବଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କଲାକ୍ଷଣି ପୋଲିସ ସାହେବ ଗଗନବାବୁ ହସ ହସ ମୁହଁରେ କହିଲେ—ଆପଣ ଆଜ ନିଶ୍ଚୟ ଫେରିବେ ବୋଲି ମୁଁ ଆଶା କରିଥିଲି । ଆଚ୍ଛା ଆପଣ କହନ୍ତୁ, ଆପଣଙ୍କର ସନ୍ଧାନ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟ ହୋଇଛି କି ?

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଟିକିଏ ହସିଦେଇ କହିଲେ—ମୁଁ ଯାହା ଅନୁମାନ କରିଥିଲି ଠିକ୍ । ଏହା କହି ଆମୂଳଚୂଳ ଲେଖିଥିବା ଅନୁସନ୍ଧାନ ପତ୍ରଟି ପୋଲିସ ସାହେବଙ୍କ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଗଗନବାବୁ ଆଗ୍ରହରେ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ହସ୍ତରୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ ପଦ୍ଧତି ନେଇ ପଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସେହି ପଦ୍ଧତିର ଧାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ ଯେତିକ ଆଗକୁ ପଢ଼ି ଯାଉଥାନ୍ତି, ତାଙ୍କ ମୁଖରୁ ବିସ୍ମୟର ଆଭାସ ସେତିକ ଫୁଟି ଉଠୁଥାଏ ।

ଗଗନବାବୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ ପଦ୍ଧତି ପଢ଼ିସାରି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ଆଡ଼େ ଅବାକ୍ ହୋଇ ଚାହିଁ ରହିଲେ । କି ସାହସ ସେମାନଙ୍କର ! ଦିନ ଦ୍ୱିପ୍ରହରରେ ବି ବାମଣ୍ଡା ଷ୍ଟେଟ ଶିଳ୍ପବିଭାଗର ଡ଼ିରେକ୍ଟର ରାଏ ସାହେବ ବିପ୍ରଚରଣଙ୍କ ନାମ କହି ଜେଲ ବୁଲି ଚାଲିଗଲେ । ସେ ଦଳର ସେହି ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଦୁଇଟାଙ୍କର ବି କମ୍ ସାହସ ନୁହେଁ । କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଜେଲରଙ୍କ ଠାରୁ ସଠିକ୍ ଖବର ସଂଗ୍ରହ କରି ନେଇଛନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେହି ଦଳ କିପରି ଧରାପଡ଼ିବେ—ତାହାହିଁ ଏକମାତ୍ର ଚିନ୍ତା ।

ଗଗନବାବୁଙ୍କ କଥା ଶେଷ ହେଲାକ୍ଷଣି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ମୁରୁକି ହସି କହିଲେ—ଆଜ୍ଞା, ଯେଉଁ ଯୁବତୀଟା ରାଏ ସାହେବ ବିପ୍ରଚରଣଙ୍କ କନ୍ୟା ବୋଲି ପରିଚୟ ଦେଇଥିଲା, ସେଟା ନଷ୍ଟପ୍ରାୟ କୌଣସି ବେଶ୍ୟାଘରର ଝିଅ, ଆଉ ଆର ଜଣକ ମାଳଣୀ । ଏସବୁ ମାଳଣୀର ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର । ତାକୁ କମ୍ ମନେ କରିବେ ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା ! ସେ ଯେ କୌଣସି ହିଆଣିଆ ଲୋକକୁ ଆଖି ପିଛୁଳାକେ ଠକାଇ ଦେଇ ପାରିବ, ଏଥିରେ ତିଳେମାତ୍ର ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ତାକୁ ପୁନର୍ବାର ଧରିବା କ'ଣ ସହଜ ସାଧ୍ୟ ?

ଗଗନବାବୁ ଉତ୍ସାହପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ—ଦିନେ ଆପଣଙ୍କର କଠିନ ପରିଶ୍ରମ ଓ କୌଶଳରେ ସେହି ଡକାୟତଦଳ ଧରା ପଡ଼-

Digitized by srujanika@gmail.com

ଥିଲେ । ପୁନର୍ବାର ସେହି ଦଳ ଯେପରି ଧରାପଡ଼ନ୍ତି, ତାର ଯଥାସାଧ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ । ସେଥିପାଇଁ ଆପଣଙ୍କର ଯାହା ସାହାଯ୍ୟ ଲୋଡ଼ା, ପୁଲିସ ବିଭାଗ ତାହା ଯୋଗାଇଦେବ । ଆପଣଙ୍କୁ କେବଳ ସହକାରୀ ଭାବେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ତ୍ରିପୁନାଥବାବୁ ଓ ସୁରେଶବାବୁଙ୍କୁ ଅଣାଯାଇଛି ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ନିଜର ପ୍ରଶଂସାରେ ଟିକିଏ ଗୌରବ ଋଦ୍ଧ କହିଲେ—ମୁଁ ତ ଯଥାସାଧ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି ।

ତା'ପରେ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ପୋଲିସ ସାହେବଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ତାଙ୍କ ଆରବଧନ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯାଇଁ ବସାଆଡ଼େ ଟିକିଏ ବୁଲି ଆସିବାପାଇଁ ବଜାରରୁ କେତେକ ଜିନିଷପତ୍ର କିଣିବାକୁ ବାହାରି ଗଲେ ।

ଘଣ୍ଟା ବାଜିଲା । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀ ପାଇଁ କିଣିଥିବା କେତେକ ସୌଖୀନ ଜିନିଷ କୁବରେ ରଖିଦେଇ ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଦେଖା କରିବାପାଇଁ ଥାନାଆଡ଼େ ବାହାରିଗଲେ ।

ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ, ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖି ଆଦରରେ ବସାଇ କହିଲେ, ମୁଁ ଭାବୁଥିଲି, ଆପଣ ଆଜି କମ୍ପା ଡାଳି ଭିତରେ ନିଶ୍ଚୟ ଫେରି ଆସିବେ ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ହସ ହସ ମୁହଁରେ କହିଲେ—ଆଜି ଆମ୍ଭେମାନେ ଠିକ୍ ଦିନ ବାରଟାବେଳେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ମୋ'ର ଅନୁମାନ ଠିକ୍ ହୋ'ଇଛି । ପୋଲିସ ସାହେବଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ମୋର ଅନୁସନ୍ଧାନ ପଦ୍ଧତି ଦେଇସାରିଛି ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ଆନନ୍ଦରେ ଚେୟାରରୁ ଉଠିପଡ଼ି କହିଲେ— ଧନ୍ୟବାଦ ! ଏଥର ଚାଲନ୍ତୁ, ମୋ ବସାରେ ଜଳଖିଆରେ ବସି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବ । ମୁଁ ଜାଣେ, ଆପଣଙ୍କ ଛଡ଼ା ଏ ବିଷୟରେ ଅନ୍ୟ କେହି କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେବାକୁ ସକ୍ଷମ ହୁଅନ୍ତେ ନାହିଁ ।

ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ, ତାଙ୍କ ନିଜ ବସା ଅଫିସ ଘରେ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କୁ ବସାଇ ପୁଝାରୀକୁ ଚା'ଜଳଖିଆ ତିଆରି କରିବାକୁ ବରାଦ କରି-ଦେଲେ । ତା'ପରେ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କଠାରୁ ଡକାୟତ ଦଳର ପ୍ରବଞ୍ଚକ କୌଶଳପୂର୍ଣ୍ଣ କଥା ଶୁଣିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଜଳଖିଆ ତିଆରି ସରିଲା । ପୁଝାରୀ ସେହି ଅଫିସ ଟେବୁଲ ଉପରେ ଦୁଇଟି ଥାଳିଆରେ ଆଣି ପରସି ଦେଇଗଲା । ଦୁଇ ବାବୁ ଖାଇ ବସିଲେ ।

ଜଳଖିଆ ଚା' ଖାଇସାରି ଆହୁରି କେତେକ ସମୟ ଗପସପ ପରେ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଯିବାକୁ ଉଠି ଠିଆ ହେଲେ । ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ, ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କୁ ବିଦାୟ ଦେବାପାଇଁ ପିଣ୍ଡା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲି-ଆସିଲେ ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ପିଣ୍ଡା ଉପରେ ନମସ୍କାର ଜଣାଇ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସୁଛନ୍ତି, ହଠାତ୍ ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ଡାକ କହିଲେ—ରୁହନ୍ତୁ ମହେନ୍ଦ୍ର-ବାବୁ ! ଆଚ୍ଛା ଭୁଲି ଯାଇଥିଲି, ଦି'ଦିନ ତଳେ ଆପଣଙ୍କ ଘରୁ କିଏ ଜଣେ ଖଣ୍ଡେ ଚିଠି ଦେଇ ଯାଇଛି । ସେ ଚିଠିଖଣ୍ଡି ମୁଁ ଘରେ ସୁଟ-କେଶ ତଳେ ରଖିଦେଇଛି, ନେଇ ଯାଆନ୍ତୁ ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ପୁନର୍ବାର ପିଣ୍ଡା ଉପରକୁ ଉଠିଯାଇଁ ବାରଣ୍ଡାରେ ପଡିଥିବା ଗୋଟାଏ ଚେୟାରରେ ବସିପଡ଼ିଲେ । "କ'ଣ ଏଡ଼େ

Digitized by srujanika@gmail.com

କରୁଛି ଚିଠି ! ଘରେ କ'ଣ ଚୂନର ଦେହ ଖରାପ ହେଲା ନା କଣ ।"

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ଭାବନାକୁ ଭଙ୍ଗି ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ତାଙ୍କ ହସ୍ତକୁ ଚିଠି ଖଣ୍ଡେ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ କହିଲେ—ଆପଣ ବସି ପଢ଼ନ୍ତୁ । ଘରୁ ପୋଷାକଟା ବଦଳାଇ ଆସିଲେ, ମୁଁ ମଧ୍ୟ ବଜାରଆଡ଼େ ଯିବି ।

ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ଘରଆଡ଼କୁ ଚାଲିଗଲେ । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଚିଠିଖଣ୍ଡି ଖୋଲି ଚିଠିର ଉପର ତଳକୁ ଆଖି ପକାଇ ଶିରୋହ ଉଠି, ଧାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆଖି ବୁଲାଇ ଆଣିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଲେଖାଅଛି—

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ,

ତୁମେ ଯେ ଗୋଇନ୍ଦା ବିଭାଗର ଲୋକ, ଏ କଥା ନ ଜାଣି ପାରିଲି, ବିଶ୍ୱାସରେ ତମକୁ ଆମ ଦଳ ଭିତରକୁ ନେଇ ଯାଇଥିଲୁ । ତୁମେ ଯଦି ସେହି ବିଶ୍ୱାସ ରଖି ଦଳ ଭିତରେ ରହିଥାନ୍ତ, ତାହା-ହେଲେ ତୁମ ଜୀବନର ଭୋଗ ବିଳାସର ସୀମା ରହି ନ ଥା'ନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ତୁମେ ତାହା କଲନାହିଁ, ଓଲଟି ଆମ ଦଳର ସର୍ବନାଶ କରିଛ । ଏଥର କୌଶଳରେ ଆମ ଦଳର ସାମାନ୍ୟ କେଇଜଣ, ତୁମେ ଯାହାକୁ ଧରାଇ ଜେଲରେ ପୂରାଇଥିଲ, ସେମାନେ ଜେଲରୁ ପଳାଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ତୁମେ କେଉଁ ସାହସରେ ପୁନର୍ବାର ସେହି ଦଳକୁ ଧରିବାକୁ ଯାଉଛ ? ସରକାର ଘରେ ମୁଣ୍ଡ ବିକିଛ ସତ, କିନ୍ତୁ ତୁମ ଭବିଷ୍ୟତ ଜୀବନର ସୁଖଶାନ୍ତି କଥା ଭାବିଛ କି ? ଥରେ ଅବିଶ୍ୱାସ କରି ଆମ ଦଳକୁ ଧରି ପାରିଲ ବୋଲି ଏଥର ଯେ

Digitized by srujanika@gmail.com

ଧରି ପାରିବ, ଏ ଧାରଣା କଳ୍ପନାରୁ ବାଦ ଦିଅ । ତୁମେ ଆମ ଦଳକୁ ଧରିବାପାଇଁ ଯୁଆଡ଼େ ଯାଇଥାଅ, ଫେରିଆସି କ'ଣ ଶୁଣିବ ଜାଣ ? ହସ ଲାଗୁଛି, ଡମରୁ ଗୋଇନ୍ଦାଗିରିକୁ । ଫେରି ଆସି ଶୁଣିବ ତୁମର ପ୍ରିୟତମା ସ୍ନେହର ଝୁନୁ ହରଣଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଛି । ଖାଲି ହରଣଗ୍ରସ୍ତ ନୁହେଁ, ଫେରି ଆସି ଆଖି ପୃଷାଇ ଦେଖିବ, ତାହାର ଦେହ ସଙ୍ଗରୁ ମୁଣ୍ଡ ଅଲଗା ହୋଇଛି । ନିଜ ଜୀବନ ପ୍ରତି ବି ସାବଧାନ ରହିବ ।

ଡମରୁ

ପୂର୍ବ ପରିଚିତ ଦଳ

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଚିଠିଟି ପଢ଼ି ଶେଷ କଲାବେଳକୁ ତାଙ୍କ ଛାତି ଉଠ୍ ପଡ଼ ହୋଇ ଦେହ ଖୁବ୍ ଥରୁଥିଲା । ସେ ଚିଠିଟିକୁ ଆରାମ ଚେୟାରର ହାତ ଉପରେ ରଖି ଦେଇ ନିର୍ଜୀବ ଭଳି ଚେୟାରକୁ ଆଉଜି ରହିଲେ ।

ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ପ୍ରାୟ ପନ୍ଦର ମିନିଟ ପରେ ଘର ଭିତରୁ ଫେରି-ଆସି ଦେଖିଲେ—ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଏଭଳି ଅବସ୍ଥାରେ ଚେୟାରକୁ ଆଉଜି ରହିଛନ୍ତି । ବିସ୍ମୟରେ ତାଙ୍କର ଆଉ ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ । ସେ ଆଉ ଖଣ୍ଡେ ଚେୟାର ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଟାଣିଆଣି ବସିପଡ଼ି ଡାକଲେ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ, ବସାରେ କାହା ଦେହ ଖରାପ ହୋଇଛି ନା କ'ଣ ?

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କର ତାଙ୍କ କଥାରେ ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ଯେପରି ଶକ୍ତି ନ ଥିଲା । ସେ କେବଳ ହାତ ଉଠାଇ ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ତାଙ୍କ ହସ୍ତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

× × × ×

ପୋଲିସ ସାହେବ ଗଗନବାବୁ ପଞ୍ଚାବେଳେ ନିଜ ବଙ୍ଗଳାରେ ଜଳଖିଆ ଖାଇ ସାରି ଛୋଟ ପୁଅଟିର ହାତ ଧରି ବଗିଚାରେ ବୁଲୁଛନ୍ତି, ଚପରାଶି ଆସି ଖବର ଦେଲା — ହଜୁର, ପୁରୀର ପୋଲିସ ସାହେବ ଡାକୁଛନ୍ତି । ଗଗନବାବୁ ତରତର ହୋଇ ଫୋନ୍ ପାଖକୁ ଆସି ଫୋନ୍ ଧରିଲେ ।

ନମସ୍କାର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ପରେ ପୁରୀର ପୋଲିସ ସାହେବ ପଚାରିଲେ—ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ବର୍ତ୍ତମାନ କେଉଁଠି ?

ଗଗନବାବୁ ଉତ୍ତର ଦେଲେ—ସେ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯାଇଥିଲେ, ଆଜି ସେ କାର୍ଯ୍ୟରେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଫେରି ଆସିଛନ୍ତି ।

ପୁରୀର ପୋଲିସ ସାହେବ ଦୁଃଖ ମିଶା ସ୍ୱରରେ କହିଲେ—ଫେରି ଆସିଛନ୍ତି ! ତାଙ୍କର ସର୍ବନାଶ ହୋଇଛି ଗଗନବାବୁ । ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଡକାୟତ ଦଳ କୌଶଳରେ ନେଇ ପୁରୀ ସହରର ଦେଢ଼ ମାଇଲ ଦୂରରେ ହତ୍ୟା କରିଛନ୍ତି । କେବଳ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀର ଖଣ୍ଡିଆ ବାଁ ହାତଟି ଛଡ଼ା ଶରୀରର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଂଶ ମିଳି ନାହିଁ, ତା ଛଡ଼ା ବ୍ଲାଉଜ, କାନର ଦୁଲ ଇତ୍ୟାଦି ମିଳିଛି । ବଡ଼ ଦୁଃସମ୍ବାଦ ! ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କୁ କପରି ଖବର ଦିଆଯିବ । ସେଇକଥା ମୁଁ ଭାବୁଛି । ଆପଣ ଭାବି ଚିନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଖବର ଦେବେ, ବୁଝାଇବାକୁ ମଧ୍ୟ ଭୁଲିବେ ନାହିଁ । ଡକାୟତ ଦଳକୁ କୌଣସି ଉପାୟରେ ବିନାଶ ନ କଲେ ଆଉ ଉପାୟ ନାହିଁ ।

ଗଗନବାବୁ ଏ କରୁଣ ସମ୍ବାଦ ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ତାଙ୍କୁ ଲାଗୁଥିଲା ଯେପରି ସମ୍ବାଦ ସଂଗ୍ରହକାରୀ ଯନ୍ତ୍ରଟି ତାଙ୍କ ହାତରୁ ଖସି ପଡ଼ିବ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ପୁଣିର ପୋଲିସ ସାହେବଙ୍କର କଥା ଶେଷ ହେବାରୁ ଗଗନବାବୁ ଫୋନଟା ଥୋଇ ଦେଇ ପନ୍ଦର ମିନଟ କାଳ ନିର୍ବାକ ହୋଇ ଚୌକିରେ ବସିପଡ଼ିଲେ । କପରି ଏ ଦୁଃସମ୍ବାଦ ସେ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କୁ ଶୁଣାଇବେ । ଏ ଦୁଇଘଣ୍ଟା ଆଗରୁ ସେ ଖୁସି ମନରେ ତାଙ୍କ ପାଖରୁ ବିଦାୟ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି, ପୁଣି ଦୁଇଘଣ୍ଟା ପରେ ତାଙ୍କର ବିପଦ ! ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ଯାହା କହୁଥିଲେ ଠିକ୍ କଥା । ଡ଼କାୟତଦଳ ଖସି ପଳାଇବା ଦ୍ଵାରା ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କର ସମସ୍ତଙ୍କ ଠାରୁ ବିପଦ ବେଶି । ସେ ଆଉ କିଛି ଭାବି ନ ପାରି ଫୋନ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁଙ୍କୁ ଶୀଘ୍ର ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିବାପାଇଁ ଥାନାକୁ ଖବର ଦେଲେ ।

× × ×

ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ଚିଠିଟି ପଢ଼ି ସାରି ବିପଦ ଆଶଙ୍କା କରୁଥିଲେବି ରାଗରେ ଜଳିଉଠି କହିଲେ—ବଦମାସ ଡକାୟତ ଦଳର କେତେ ସାହସ । ସେଦିନ ଯେଉଁ ଲୋକଟି ଆସିଥିଲା, ସେ ବୋଧହୁଏ ସେହି ଦଳର । ଉପୁଷ୍ଟନ୍ୟ ହୋଇ ବି ସେ ପୋଲିସ ଆଗରେ ଚିଠିଦେଇ ଚାଲିଗଲା । ଆଚ୍ଛା ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ, ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନ୍ତୁ ନାହିଁ । ମୁଁ ଏଇକ୍ଷଣି ପୁରୀକୁ ଫୋନରେ ଜଣାଇ ଦେଉଛି, ବର୍ତ୍ତମାନଠାରୁ ଚାରିଜଣ ପୋଲିସ ଆପଣଙ୍କ ବସାକୁ ଜଗି ରହନ୍ତୁ, ଆପଣ ବି ଆଜ ସନ୍ଧ୍ୟା ଗାଡ଼ିରେ ପୁରୀ ଯାଆନ୍ତୁ ।

ଜଣେ କନେଷ୍ଟବଲ ଥାନାରୁ ଆସି ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁଙ୍କୁ ସଲାମ କରି କହିଲା—ପୋଲିସ ସାହେବ ଜରୁରୀ କାମ ନେଇ ବସାରେ ଆପଣଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛନ୍ତି ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ, ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ହାତ ଧରି ଉଠାଇ ଆଣି କହିଲେ—ଏ ଚିଠିଟାକୁ ମଧ୍ୟ ସାହେବଙ୍କୁ ଦେଖାଇବା ଉଚିତ । ଆସନ୍ତୁ କୋଠି ଆଡ଼େ ବୁଲି ଆସିବା । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଯନ୍ତ୍ର ଚାଳିତ ଭଳି ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଚାଲିଲେ ।

ଥାନା ଆଗରେ ଗୋଟାଏ ଟହଲ୍ ଦିଆ ପୋଲିସ ମଟର ଥୁଆ ହୋଇଥିଲା । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ସହିତ ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ବସି ଡ୍ରାଇଭରକୁ ପୋଲିସସାହେବଙ୍କ ବଙ୍ଗଳାଆଡ଼େ ମଟର ଚଳାଇବାକୁ କହିଲେ ।

ଗଗନବାବୁଙ୍କ ବଙ୍ଗଳା ଆଗରେ ମଟର ରହିଲାକ୍ଷଣି ଶ୍ରୀବତ୍ସ-ବାବୁ ଆଗ ମଟରରୁ ଓହ୍ଲାଇ ସିଧା ତାଙ୍କ ଅଫିସ ଘରକୁ ପଶିଗଲେ । ଗଗନବାବୁ ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବି ସ୍ଥିର ମନରେ କିଭଳି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କୁ ଏ ଖବର ଦେବେ, ସେହିକଥା ଭାବୁଥିଲେ । ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖି ବ୍ୟଗ୍ର ଭାବରେ ପଚାରିଲେ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ କାହାନ୍ତି ?

ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ କହିଲେ—ମୁଁ ବାଧ୍ୟ କରି ତାଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ଘେନି ଆସିଛି । ସେ ମଟରରେ ବସିଛନ୍ତି । ଏଇ ନିଅନ୍ତୁ, ଚିଠି ଖଣ୍ଡ ପଢ଼ନ୍ତୁ । ବଦମାସ ଡକାୟତ ଦଳର ଏ କାଣ୍ଡ ।

ଗଗନବାବୁ ଚିଠିଖଣ୍ଡିକ ଉପରେ ଯେତେ ଚଞ୍ଚଳ ପାରନ୍ତି, ଆଖି ବୁଲାଇଆଣି ବଡ଼ ଦୁଃଖମିଶା ଗଳାରେ କହିଲେ—ବଦମାସ ଦଳ ଏ ଚିଠିରେ ଯାହା ଲେଖିଛନ୍ତି, ତାହା ତ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରି ସାରିଲେଣି । ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ କାଲି ରାତିରେ ହତ୍ୟା କରା-ହୋଇଛି ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ସୃଷ୍ଟି ପ୍ରଳୟ ହୋଇଯିବାଭଳି ଭୟମିଶା ଗଳାରେ କହିଲେ—ଏଁ, ଖୁନ୍ ! ସର୍ବନାଶ ।

ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚମିନଟ ନୀରବରେ କଟିଗଲା । ତା'ପରେ ଗଗନବାବୁ କହିଲେ—ଏ ଖବର କିଛିକ୍ଷଣ ଲୁଚାଇଲେ ବି କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କୁ ଏଠିକି ଡାକନ୍ତୁ ।

ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ କହିଲେ—ଡକାୟତ ଦଳ ପଳାଇଯିବା ଦିନଠାରୁ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କର ଯେ ବେଶି ବିପଦ, ଏ କଥା ମୁଁ ଅନୁମାନ କରିଥିଲି । ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏ କରୁଣ ସମ୍ବାଦ ଶୁଣିଲେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ରହିପାରିବେ ନାହିଁ ।

ଗଗନବାବୁ ନିଜେ ଡକାଇ ପଠାଇବାରୁ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଯାଇଁ ଅଫିସରେ ପଡ଼ିଥିବା ଗୋଟିଏ ଚେୟାରରେ ବସିଲେ; କିନ୍ତୁ ତାହାଙ୍କର ମୁଖରେ ଭାଷା ନାହିଁ । ଗଗନବାବୁ ଓ ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ବସିଥିବାରୁ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ମନ ସନ୍ଦେହରେ ଆହୁରି ଆନ୍ଦୋଳିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଅନେକ ସମୟ ପରେ ଗଗନବାବୁ କହିଲେ—ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ, ଆପଣ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁବକ । ଆପଣଙ୍କ ଉପରେ ଯେ କୌଣସି ବିପଦ ଘଟିଲେ ତାହା ସମ୍ଭାଳି ନେବାପାଇଁ ଆପଣଙ୍କର ସାହସ ଓ ଶକ୍ତି ଅଛି । କୌଣସି ଦୁଃସମ୍ବାଦ ଶୁଣି ଆପଣ ଧୈର୍ଯ୍ୟଚ୍ୟୁତ ହେଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ବଦମାସ ଡକାୟତ ଦଳ ଚିଠି ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ସାରିଛନ୍ତି । ଆଉ କିଛି କହିବା ଆଗରୁ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ମୁହଁରେ ରୁମାଲ ଦେଇ କଇଁ କଇଁ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଅନେକ ବୁଝାସୁଝା ପରେ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ସିଧା ହୋଇ ବସିଲେ ସତ; କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଆଖିରୁ ଲୁହବୁନ୍ଦା ବନ୍ଦ ହେଲା ନାହିଁ ।

ଛ'ଟା ବାଜିଲା । ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ମନଦୁଃଖରେ ବାହାରିଲାକ୍ଷଣି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ମଧ୍ୟ ପାଗଳଙ୍କ ପରି ସେହି ସନ୍ଧ୍ୟା ଗାଡ଼ିରେ ପୁରୀ ଯିବାକୁ ବାହାରିଲେ କିନ୍ତୁ ଗଗନବାବୁ ବାଧ୍ୟ କରି ଆଜି ପୁରୀ ନ ଯାଇ କାଲି ଯିବାକୁ କହି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ବସାରେ ଆଜିକ ରହିବା ପାଇଁ ଅଟକାଇଲେ । ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ବି ଯେତେ ପାରନ୍ତି, ବୁଝାସୁଝା କରି ବସାକୁ ଫେରି ଆସିଲେ ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଟୁନୁର ହତ୍ୟା କଥା ଶୁଣିଲାବେଳଠୁ ସେଇ କେଇ ମିନିଟ ଭିତରେ ତାଙ୍କ ଆଖିରୁ ଯେଉଁ ଶେଷ ଲୁହବୁନ୍ଦା ସୁଦ୍ଧା ଝରି ପଡ଼ିଥିଲା । ତାଙ୍କ ଆଖିରେ ଏଇକ୍ଷଣି ଲୁହ ନାହିଁ । ସେ ଯୁଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଛନ୍ତି, ସେଆଡୁ ପୁନର୍ବାର ଆଖି ଫେରାଇ ଆଣିବାକୁ ଯେ କେତେ ସମୟ ବିତିଯାଉଛି ତା'ର ଠିକଣା ନାହିଁ ।

ରାତି ଦଶଟା ବାଜିଲା । ଗଗନବାବୁଙ୍କ ବିଶେଷ ଅନୁରୋଧରେ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ସାମାନ୍ୟ ମାତ୍ର ଜଳଖିଆ ଖାଇ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ିଲେ । ନିଦ ତ ଆସିଲା ନାହିଁ, ଓଲଟି ଟୁନୁର ସ୍ନେହ ଆଦର, ତାର ଚଞ୍ଚଳ ଗୁହାଣୀ, ତାର ସୁନ୍ଦର ରୂପ ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ମନେପଡ଼ି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ପ୍ରତି କଟାକ୍ଷ ଦେବାକୁ ଲାଗିଲା । ରାତିସାରା ଦାରୁଣ ମାନସିକ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ସେ ଛଟପଟ ହେବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ସେହିଦିନ 'ସମାଜ'ରେ ଏହି ଲୋମହର୍ଷଣକାରୀ କରୁଣ ସମ୍ବାଦ ଚାରିଆଡ଼େ ପ୍ରଚାରିତ ହୋଇଗଲା । ଯିଏ ଏ ସମ୍ବାଦ ଶୁଣିଲା ନୀରବରେ ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ ନ କରି ରହିପାରିଲା ନାହିଁ । ଟୁନୁର ବାପା

Digitized by srujanika@gmail.com

ପ୍ରାଣଧନବାବୁ ଏ ଘଟଣା ଶୁଣିବାକ୍ଷଣି ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ବସି ପଡ଼ିଲେ । ତାଙ୍କ ଆଖିରୁ ଲୁହ ବି ଝରିଗଲା ।

ତହିଁଆର ଦିନ ଭୋରରୁ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ପାଗଳ ପରି ହୋଇ ପୁରୀ ଲୋକାଲ ଧରିଲେ ।

× × × ×

ତହିଁ ଆରଦିନ ସମୟ କେତେବେଳେ ହେବ କେଜାଣି, ଚୁନିର ଚେତନା ଆସିବାରୁ ସେ ସ୍ୱପ୍ନ ରାଇଜରୁ ଫେରି ଆସିଲାପରି ଚାରିଆଡ଼କୁ ବଲବଲ କରି ଚାହିଁ ଦେଖିଲା—ସେ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ବିଛଣାପଡ଼ା ଖଟ ଉପରେ ଶୋଇଛି । ଘରଟି ବିଶେଷ ଆଲୋକିତ ନ ଥିଲେ ବି ସେତେ ଅନ୍ଧାରୁଆ ନୁହେଁ । ଘରର କାନ୍ଥରେ କେତୋଟି ଛବି ମରା ହୋଇଛି । ସେସବୁ ଛବିଗୁଡ଼ିକ ଭିତରୁ କେତୋଟି କାଳୀ ମୂର୍ତ୍ତି, ଅନ୍ୟ ଦୁଇ ତିନୋଟି ଜଣେ କାପାଳିକ ବାବାଜୀଙ୍କର । କୋଠରିଟି ବେଶ ପରିଷ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନ । ଘରେ ଏକମାତ୍ର ଦରଜା, ସେ ପୁଣି ବନ୍ଦ ।

ହଠାତ୍ କାଲି ରାତିର ଘଟଣା ଚୁନିର ମନେ ପଡ଼ିଯିବାରୁ ସେ ଚମକି ଉଠି ଭାବିଲା—କାଳିକାର ଭକ୍ତ ଲୋକଟା ଏ ଆଉ ନୁହେଁ ତ ! ହୁଏତ ସେମାନେ ଦସ୍ୟୁ କରି ଆଜି କାହାଘରେ ଲୁଡ଼ିଦେଇ ଯାଇଥିବେ, ଏଇ ଆଶାରେ ଖଟିଆ ଉପରୁ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଠିଆ ହେଲା, କିନ୍ତୁ ତାକୁ ଲାଗୁଥିଲା—ସେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ ବି ସେମିତି ପାଦେ ହେଲେ ଚାଲି ପାରିବ ନାହିଁ । ବିଷ ଖାଇଲା ପରି ଦେହ ଝିମିଝିମି ହୋଇ ମୁଣ୍ଡ ଘୁରାଇ ଦେଉଥାଏ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଗୋଟାଏ ହୋସରେ କାନ୍ଥ ଧରି ଧରି ବନ୍ଦଥିବା ଦରଜା ପାଖକୁ ଆସିଲା । କାଳେ ବାହାରଆଡ଼ୁ ଦରଜାଟାକୁ କିଏ ଆଉଜେଇ ଦେଇଥିବ ବୋଲି ଥରକୁ ଥର ଦରଜାରେ ହାତ ମାରି ଦେଖିଲା, ଦରଜା ବାହାରଆଡ଼ୁ ବନ୍ଦ । କବାଟର ସାମାନ୍ୟ ଫାଙ୍କ ଦେଇ ବି ବାହାରର କିଛି ଦେଖିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ, କେବଳ ତା' ଆର ପାଖରେ ଘରଭିତରର ଭଳି ଝାପ୍‌ସା ଅନ୍ଧାର ।

ଟୁନି ହତାଶ ହୋଇ କବାଟ ପାଖରୁ ଫେରିପଡ଼ି ତା'ର ମୁଣ୍ଡ ପାଖରେ ଟଙ୍ଗା ହୋଇଥିବା ଛବିଟିକୁ ଚାହିଁଲା । ସେ ଛବିର ଲୋକକୁ ସେ ଯେମିତି କେଉଁଠି ଦେଖିଛି । ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମାତ୍ର ଚାହିଁ ରହି ଉପରେ ଖଣ୍ଡେ ଦୂରକୁ ଘୁଞ୍ଚି ଆସି ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଏତ ସେଇ ସ୍ୱାମୀବାବାଙ୍କର ଛବି ! ଯିଏ ଦିନେ ଅର୍ଗଳି ଭିତରେ, ତାର ବେକକୁ ଚୂରାଇ ବଳି ଦେବାକୁ ମନ୍ତ୍ର ପାଣି ସିଞ୍ଚୁଥିଲେ ! ତାହାହେଲେ କ'ଣ ସେହି ସ୍ୱାମୀବାବାଙ୍କ ପାଖକୁ ବଳି ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତାକୁ ପୁନର୍ବାର ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ରରେ ଅଣା ହୋଇଛି ? ତାକୁ କ'ଣ ପୁଣି ବଳି ଦିଆଯିବ ? କାହାନ୍ତି ତାର ସ୍ୱାମୀ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ? ଟୁନି ଗୋଟାପଣେ ଥରି ଥରି ଖଟ ଉପରେ ଚେଡ଼ି ରହିଲା । ତା'ର ସମସ୍ତ ଭାବିବା ଶକ୍ତି ଲୋପ ହୋଇ କେବଳ ଆଖିରୁ ଲୁହଧାର ଛୁଟିଥିଲା ମାତ୍ର ।

ପ୍ରାୟ ଅଧଘଣ୍ଟା ପରେ କିଏ ଜଣେ ବାହାରୁ କବାଟ ଫିଟାଇ ସେ ଘରକୁ ଆସିବାର ଶବ୍ଦ ହେଲା । ଟୁନିର ସେଆଡ଼କୁ ଅନାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା ନ ଥିଲେ ବି କାଳେ କାଲି ରାତିର କେଉଁ ମହୁଆ କି ଗୁଣ୍ଡା ଆସିଥିବ, ଏଇ ଭୟରେ ଚାହିଁ ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ମାଇପିଟିଏ ଭିତରକୁ ପଶି ଆସୁଛି । ସେ ଆଉ କେହି ନୁହେଁ—ମାଳତୀ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ମାଳଣ୍ଡି ହସ ହସ ମୁହଁରେ ଚୈନ୍ ପାଖରେ ଠିଆହୋଇ କହିଲା—କାନ୍ଦିଲେ ଆଉ କ'ଣ ହେବ, ଖାଇପିଇ ମଉଜରେ ଏଠି ରୁହ। କାନ୍ଦିଲେ ତମ ସ୍ୱାମୀ ଏଠି ନାହାନ୍ତି ଯେ, ଆହୁରି ଥରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମାରି ତମ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛିଦେବେ। ମୋର କଥା ମାନ ଗାଧୋଇ ଖିଆପିଆ କର, ନୋହିଲେ ତମକୁ ଖୁଆଇବା ପାଇଁ କାଲି ଯେଉଁମାନେ ମଦ ଖାଉଥିଲେ ସେମାନେ ଆସିବେ। ମୋ କଥା ମାନ ମଦ ଖାଇବ, ତାହାହେଲେ କେତେବେଳେ କ'ଣ ହେବ ସିନା ଏଇକ୍ଷଣି କେହି ପୁରୁଷ ଏ ଘରକୁ ଆସିବେ ନାହିଁ।

ଚୈନ୍ ମାଳଣ୍ଡିର କଥା ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ କହିଁ କହିଁ ହୋଇ କାନ୍ଦି ମାଳଣ୍ଡିକୁ କୁଣ୍ଢାଇ ପକାଇ ଥର ଥର ଗଳାରେ କହିଲା—ମୋତେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସ ମାଳଣ୍ଡି !

ମାଳଣ୍ଡି ହସି ହସି କହିଲା—ସେଇତ ପଚାରୁଥା ଚୈନ୍ ଦେଖ, ଆସ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଗାଧୋଇବ।

ମାଳଣ୍ଡି ଉଠି ଠିଆ ହେଲା। ଚୈନ୍ ଖଟ ଉପରେ ସେମିତି ବସି-ଥାଏ। ମାଳଣ୍ଡି ଟିକିଏ ଅପେକ୍ଷା କରି ଚୈନ୍‌ର ହାତ ଧରି ଟାଣି ଆଣି କହିଲା—ଆସ, ମୋ ସଙ୍ଗରେ ଆସ।

ଚୈନ୍ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ତା'ର ପଛେ ପଛେ ଚାଲିଲା !

ମାଳଣ୍ଡି ସେହି କୋଠରିର ଦରଜା ଫିଟାଇ ଗୋଟାଏ ଉପରକୁ ପାହାଚ ହୋଇଥିବା ତଳ ବାଟ ଦେଇ ଅନ୍ୟ ଏକ ବଖରାରେ ପହଞ୍ଚିଲା। ଛୋଟ ବଖରାଟିଏ, ଚାରିପାଖରେ ଏକମହଲା କୋଠା। ମାଳଣ୍ଡି ଆଗେ ଆଗେ ଯାଇ ଗୋଟିଏ କୋଠରି ଭିତରକୁ ଚୈନ୍‌କୁ ଠେଲି ଦେଇ କହିଲା—ସେହି ଘରେ ପାଇଖାନା, ବାଲ୍ଟି, ପାଣି ଲୁଗା ଇତ୍ୟାଦି

Digitized by srujanika@gmail.com

ରଖାଯାଉଛି । ସେଇଠି ସମସ୍ତ କାମ ଚଞ୍ଚଳ ସାର, ମୁଁ ଟିକଏ ବୁଲି ଆସୁଛି । ଟୁନି ଭିତରକୁ ପଶିଲାକ୍ଷଣି ମାଳତୀ ବାହାରୁ କବାଟ ବନ୍ଦ କରିଦେଲା ।

ଟୁନି ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି ଘରର ଚାରିଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲା । ଘରେ ସମସ୍ତ ଜିନିଷ ସଜଡ଼ା ହୋଇ ରଖା ହୋଇଛି । କାଲି ସକାଳେ ନିଜ ବସାରେ କେତେ ସୁଖ ଶାନ୍ତିରେ ଦିନ କଟୁଥିଲା ଆଜି ପୁଣି ସେ କେଉଁଠି ! କେଉଁ ନର୍କପୁରୀ ଭିତରେ ଆବଦ୍ଧ ରହିଛି । କାହାନ୍ତି ତାର ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ? ସେ ଯେତେବେଳେ ଶୁଣିବେ, ଡକାୟତ ଦଳ ମୋତେ ହରଣଚାଲ କରି ଆଣିଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସେ ତାଙ୍କ ଅବସ୍ଥା କ'ଣ ହେବ କଳ୍ପି ହେଉ ନାହିଁ । ଟୁନି ଆଉ ଭାବି ପାରିଲା ନାହିଁ । ମୁହଁରେ ଲୁଗା ଦେଇ କଇଁ କଇଁ ହୋଇ କାନ୍ଦି-ଉଠିଲା ।

କିଛି ସମୟ ବିତିଗଲା, ଟୁନି ଚମକି ପଡ଼ି ନିଜ ଆଖିରୁ ନିଜେ ଲୁହପୋଛି ପାଇଖାନା ଦାନ୍ତପାଟି ଘଷି ଗାଧୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଟୁନିର ଏକମାତ୍ର ଡର, ମାଳତୀ ଏ ଘରକୁ ଆସୁ ପଛକେ, ସେଇ ମଦଛିଦଳ ଯେପରି ଏ ଘରକୁ ନ ଆସନ୍ତି ।

ପ୍ରାୟ ଅଧଘଣ୍ଟା ପରେ ମାଳତୀ କବାଟ ଫିଟାଇ ସେ ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇ କହିଲା—କାମ ସାରିଛ ତ ? ଏଥର ମୋ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆସ । ଟୁନି ଯନ୍ତ୍ର ଚାଳିଲା ପରି ତା'ର ପଛେ ପଛେ ଚାଲିଲା ।

ଟୁନି କାଲି ରାତିରେ ଯେଉଁ ଘରେ ଶୋଇଥିଲା, ସେହି ଘରକୁ ମାଳତୀ ପୁନର୍ବାର ନେଇ ଯାଇ କହିଲା—ଖଟତଳେ ପ୍ରସାଦ ରଖା-ଯାଇଛି । ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଖାଇ ପିଇ ଶୋଇ ରହ । ଅନ୍ୟ କାମରେ ମୁଁ ଯାଉଛି । ଫେରି ଆସି ଯଦି ମୁଁ ଦେଖେ, ତମେ ପ୍ରସାଦ ଖାଇ ନ ଥିବ,

Digitized by srujanika@gmail.com

ତାହାହେଲେ କାଲି ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଯେଉଁ ମରଦ ସବୁ ମଦ ପିଉଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଦି'ଜଣଙ୍କୁ ଆଣି ଏ ଘରେ ପୂରାଇ ବାହାରୁ କବାଟ କିଳିଦେବ । ତା'ପରେ ସେ ଘରେ ରହି ତମକୁ ଯେପରି ଉପାୟରେ ଖାଆନ୍ତୁ ବା ଯାହା କରନ୍ତୁ, ମୋତେ ଦୋଷ ଦେବ ନାହିଁ ।

ମାଳତୀ ଆଉ କାଳ ବିଳମ୍ବ ନ କରି ବାହାରୁ କବାଟ ଦେଇ ଚାଲିଗଲା ।

ଚୈନ ପ୍ରାୟ ଦଶମିନିଟ କାଳ ତଳେ ବସି ରହି ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ି କେତେ କ'ଣ ଭାବିଗଲା । ଏଠୁ ପିବାର ଆଉ ଉପାୟ କ'ଣ । ଏଠି ଯେ ମୁଁ ଅଟକ ହୋଇ ରହିଛି, ଏ କଥା କିଏ ବା କିପରି ଜାଣିବ ? ସିଏ ନିଜେ ଜାଣିନାହାନ୍ତି କେଉଁଠି ସେ ଅଛି ବୋଲି । ହଠାତ୍ ମାଳତୀର କଥା ମନେପଡ଼ି ଚୈନ ଚମକି ପଡ଼ିଲା—କିଲେ ଯଦି ମାଳତୀ ଏଇକ୍ଷଣି ଆସି ଦେଖିବ ସେ ଖାଇ ନାହିଁ, ତାହାହେଲେ ଦି'ଜଣ ମଦୁଆ ଗୁଣ୍ଡା ଏ ଘରେ ପୂରାଇ ଦେଇଯିବ ! ଚୈନର ଦେହ ସେ କଥା ଭାବି ଶିହରି ଉଠିଲା । ସବୁକଥା ଭୁଲି ଖଟରୁ ପ୍ରସାଦ ଥାଳିଟି ଟାଣିଆଣି କେବଳ ଭୟରେ ପାଗଳଙ୍କ ପରି ଖାଇବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ପ୍ରାୟ ଅଧଘଣ୍ଟା ପରେ ମାଳତୀ କବାଟ ଫିଟାଇ ଆସି ଦେଖିଲା ଚୈନ ପ୍ରସାଦ ଖାଉଛି । ତେଣୁ ଖୁସି ହୋଇ ଚୈନର ଖଟିଆ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ କହିଲା—ଖାଇ ପିଇ ଏଠି ମଉଜ କର, ନିଜ ସ୍ୱାମୀ କଥା ଏଥର ମନରୁ ପାଶୋରି ଦିଅ । ଥରେ ତୁମକୁ ସେ ଉଦ୍ଧାର କରିଥିଲେ ବୋଲି କ'ଣ ଏଥର ଭାବୁଛ, ସେ ଏ ସ୍ଥାନର ସନ୍ଧାନ ପାଇବେ ? ଆରଥର ସିନା ତାଙ୍କ ଆଗରେ ତମ ଦେହକୁ ଅର୍ଗଳି ଝଡ଼ରେ ପୂରି ଯାଇଥିଲା, ଏଥର ତମେ ନିଷ୍ଠୁର ତୁମ୍ଭ । ତମକୁ

Digitized by srujanika@gmail.com

ଏଥର ବଳି ଦିଆଯିବ ନାହିଁ, ତମ ଆଗରେ ତମ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ବଳି ଦିଆଯିବ । ସେଦିନ ଯେ ବଳିଦିଆ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ଏ ଦଳର ଆନନ୍ଦର ଆଉ ସୀମା ରହିବ ନାହିଁ । ତମର ସ୍ୱାମୀ ଏ ଦଳର ସର୍ବନାଶ କରିଛନ୍ତି ।

ଝୁନି ମାଳଣୀଠାରୁ ଏ ନିଷ୍ଠୁର କଥା ଶୁଣି ଶୁଣି ଆଖିରୁ ଲୁହ ଢାଳି ବିକଳ ହୋଇ କହିଲା—ମୋତେ ଏଭଳି ଆଣିବାରେ ଗୃହେ ଆଉ ମୋ ନାଆଁରେ କଳଙ୍କ ବୋଲି ହୋଇଯିବଣି । ମୋର ଜୀବନକୁ ଆଉ ଲୋଭ ନାହିଁ । ମୋତେ ଅଳିରେ ମୁଢ଼ାଇ ବଳି ଦିଅ ପଛକେ, ତାଙ୍କୁ ଧରି ଆଣି ଆଉ ମାର ନାହିଁ । ତୋ ପାଦ ଧରୁଛି—ମାଳଣୀ !

ମାଳଣୀ, ଝୁନିର ହାତକୁ ଉଠାଇଦେଇ କେବଳ ବନ୍ଧୁପରେ ହସିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଯାପାନ୍ତର ଏବଂ ଯାବଜ୍ଜୀବନ କାରାଦଣ୍ଡ ଭୋଗୁଥିବା ଡକାୟତ ଦଳ ଜେଲରୁ କୌଶଳରେ ପଳାୟନ କରିବା ପ୍ରାୟ ଗୁରିମାସ ହୋଇ ଚଳିଲଣି । ଏହି ଗୁରିମାସ ମଧ୍ୟରେ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ହତ୍ୟା ଏବଂ ସହର ଓ ମଫସଲରେ ବଡ଼ଲୋକ, ମହାଜନଙ୍କ ଘରୁ ବଡ଼ ଧରଣର ଚୋରି ହେଉଥିବା ଯୋଗୁ ଗୁରିଆଡ଼େ ବଡ଼ ଗୁଞ୍ଜଳ ଖେଳି ଯାଉଛି । ହନ୍ତସନ୍ତ ଭାବରେ ପ୍ରଦେଶର ସମୁଦାୟ ପୋଲିସ ବାହାର ଏହି ଫେରାରି ଡକାୟତଦଳର ସନ୍ଧାନ ପାଇବା ପାଇଁ ଲାଗି ପଡ଼ିଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଭିତରେ କୌଣସିଠି ତାର ପତ୍ତା ମିଳି ନାହିଁ । ତେବେ ଗୋଇନ୍ଦା ବିଭାଗର ତନଖି ଯୋଗୁ ପ୍ରଦେଶରେ ଅନେକ ଛୋଟ ଛୋଟ ଦଳ ଧରା ପଡ଼ୁଛନ୍ତି ।

ଦିନ ପରେ ଦିନ ବିତି ଯାଉଥିଲେ ବି, ପୁଲିସ ବିଭାଗର ଶତ ଚେଷ୍ଟା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେହି ଡକାୟତ ଦଳର ସନ୍ଧାନ ନ ମିଳିବାରୁ ସରକାରୀ ମହଲରେ ଏକ ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସହର ଓ ମଫସଲରେ ବଡ଼ଲୋକ ମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଆତଙ୍କ ବଢ଼ି ଯାଉଛି ।

ସେଦିନ ରବିବାର । କଟକର ପୋଲିସ ସାହେବ ଗଗନବାବୁ ନିଜ ବସାରେ ସକାଳ ଜଳଖିଆ ଖାଇସାରି ଅଫିସରେ ବସି କେତେକ ଦରକାରୀ କାଗଜପତ୍ର ଉପରେ ଦସ୍ତଖତ କରୁଛନ୍ତି ! ଅଫିସ ଚପରାଶି ଗଗନବାବୁଙ୍କ ନିଜ ନାମରେ ଆସିଥିବା କେତେକ ଘରୋଇ ଚିଠି ଆଣି ଦେଇଗଲା । ଗଗନବାବୁ ଅଫିସ କାମ ବନ୍ଦ କରି ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ଚିଠି ଦେଖିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ସେଥିଭିତରୁ ଖଣ୍ଡିକରେ ଲେଖାଅଛି—

ମହାଶୟ,

ଆପଣ ଆମ ଦଳର ସନ୍ଧାନ ପାଇବା ପାଇଁ ସମୁଦାୟ ପୋଲିସ ବିଭାଗକୁ ଲଗାଇଛନ୍ତି କାହିଁକି ? କିଛିଦିନ ତଳେ ଆପଣଙ୍କର ଗୋଇନ୍ଦା ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଦଶା ଯାହା ହୋଇଛି, ତାହାତ ଆପଣଙ୍କର ବେଶ୍ ମନେଥିବ । ସେହିଭଳି ଏକ ଘଟଣା କ'ଣ ଆପଣ ଚାହାଁନ୍ତି ? ଏ ଚିଠି ପଢ଼ି ବୃଥା ଚେଷ୍ଟାରୁ ବିରତ ହୁଅନ୍ତୁ ।

ସ୍ୱାମୀବାବା ଜୀବିତ ଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏ ଦଳର ପ୍ରତିପତ୍ତି କୌଣସି ପ୍ରକାରେ କମିବ ନାହିଁ । ସ୍ୱାମୀଜୀବାବାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଏ ଦଳ କାହାରି ଅମଙ୍ଗଳ କରିବାକୁ ଯାଉନାହିଁ । ଯେଉଁ ବଡ଼ ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଆପଣଙ୍କ ବିଭାଗ ବିବ୍ରତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି, ସେହି ଲୋକଙ୍କ ଧନ କ'ଣ ହୁଏ ଜାଣନ୍ତି ? ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ର, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପେଟକୁ ଦାନା ନାହିଁ, ପିନ୍ଧିବାକୁ କନା ନାହିଁ, ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଆପଣଙ୍କ ଭଳି ବଡ଼ଲୋକ ଦେଖିଲେ ଘଣ୍ଟେ ଦୂରରୁ ନାକ ଟେକନ୍ତି, ସେହିମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ଅଜାଣତରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଗୁପ୍ତରେ ସମସ୍ତ ଅର୍ଥ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୁଏ ।

ଆପଣ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅପହରଣ କରି ଅପରାଧ ଅନ୍ୟାୟ ବୋଲି ଭାବୁଛନ୍ତି, ଆମ ଦଳ ତାହାକୁ ସତ୍‌କର୍ମ, ମହତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ନ୍ୟାୟ ବୋଲି ମନେ କରନ୍ତି । ଭଗବାନଙ୍କ ଦୁନିଆରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ସମାନ ଅଧିକାର ରହିବା କଥା, କିନ୍ତୁ ଆପଣମାନେ କ'ଣ ତାହା କରୁଛନ୍ତି ? ଦେଶର କେତେକ ଚତୁର ଖଣ୍ଡିଏ ଦୁଇ ପ୍ରହରେ କେତେକ ନିରୀହ ଲୋକଙ୍କ ସର୍ବସ୍ୱ ଅପହରଣ କରି ବଡ଼ଲୋକ

ହୋଇଛନ୍ତି । ଆଉ ଆପଣମାନେ ଆଇନ କରି ସେହିମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ଆମ ଦଳ କେବଳ ସେହି ଧୋକାବାଜ ଚତୁର ଖଣ୍ଡଙ୍କର ଧନ ଅପହରଣ କରୁଛୁ ମାତ୍ର । ଆପଣଙ୍କର କଡ଼ା ନଜରର ଦ୍ୱାରା ଏ ଦଳର କର୍ମ ଅନେକ ପରିମାଣରେ ଶିଥିଳ ହୋଇଯାଉଛି; କିନ୍ତୁ ସାବଧାନ ରହନ୍ତୁ, ଏ ଦଳର ମନରେ ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରତି ଯେପରି ପ୍ରତିଶୋଧର ନିଆଁ ନ ଜଳେ । ସେତେବେଳେ କାହିଁକି ଏ ବୟସରେ ଆଉ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଡ଼ାଇବେ । ଇତି ।

ଆପଣଙ୍କର······

ଗଗନବାବୁ ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ପଢ଼ି ଅବାକ୍ ହୋଇଗଲେ । କିଛି ଦିନ ତଳେ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଯାହା ହେଲା, ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ତାଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ବି ସେହିପରି ହୋଇଯିବ ! ଗଗନବାବୁ ଭୟରେ ଆଖି ଖୋସି ସେହି ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ଆଡ଼େ ଅନାଇ ରହିଲେ । ଏକ ଦିଗରେ ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ, ପିଲା ଛୁଆ, ଅନ୍ୟ ଦିଗରେ ସେ ପୋଲିସ ବିଭାଗର ଶ୍ରେଷ୍ଠକର୍ତ୍ତା—ପୋଲିସ ସାହେବ । ଯେ କୌଣସି ଦଳକୁ ଜବତ୍ କରିବାପାଇଁ ତାଙ୍କର ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଅଭାବ ନାହିଁ । ଡକାୟତ ଦଳର ଏ ଟେମକାଣରେ ସେ ଡରିଯିବେ ? କେବେ ନୁହେଁ । ପରମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମନ ବଦଳିଯାଏ । ଯଦି କୌଣସି ଉପାୟରେ ଡକାୟତ ଦଳ ତାଙ୍କର ଅନିଷ୍ଟ କରି ପକାନ୍ତି, ତାହା-ହେଲେ ଆଉ ଉପାୟ କ'ଣ ଥିବ ! କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ଦେଲେ ବି ତାହା ବଦଳାଇ ହେବ ନାହିଁ । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ କଥା ମନେପଡ଼ି ଦେହ ତାଙ୍କର ଶିହରି ଉଠେ । ମୁଣ୍ଡ ଭିତରେ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଘୂରି ବୁଲିବାକୁ ।

ଗଗନବାବୁ ଅନେକ ସମୟ ସେହି ଚିଠିଖଣ୍ଡିକ ହସ୍ତରେ ଧରି ବସି ବସି ଭାବିଲେ ଚିଠିଖଣ୍ଡିକ ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଡାକି ଦେଖାଇବେ, କିନ୍ତୁ ସେ ଏ ଚିଠିଖଣ୍ଡିକ ଦେଖିଲେ କ'ଣ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ରହି

Digitized by srujanika@gmail.com

ପାରିବେ ? ହୁଏତ ନ ଖାଇ ନ ପିଇ ଜିଦ୍ ଧରିବେ ଗୃହକର୍ତ୍ତା ଆମର ଦରକାର ନାହିଁ, ଆଜି ଇସ୍ତଫା ଦିଅ । ତାହାହେଲେ······ ଉପାୟ କ'ଣ ? ଘରେ ଚବିଶ ଘଣ୍ଟା ଅଶାନ୍ତି ବଢିବ ।

ଗଗନବାବୁ ଧରିଥିବା ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ବଡ଼ ସାବଧାନରେ ନିଜ ଟେବୁଲ ଡ୍ରୟର ଭିତରେ ରଖି ଚାଲିଗଲେ —ପୋଲିସ ସାହେବ ହୋଇ ଗୋଟିଏ ଡକାଏତ ଦଳର ଧମକାଣରେ କିମ୍ବା ନିଜ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ସେ ହେଳା କରିବେ ନାହିଁ । କାଲିଠାରୁ ନିଜ ବଙ୍ଗଳାର ଗୃହପାଖରେ ପହରା ରଖାଇବେ ।

ଦିନ ପରେ ଦିନ ବିତିଗଲା । ଗଗନବାବୁ ସବୁବେଳେ ଅଶାନ୍ତି ଅନୁଭବ କଲେ । ସେହି ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକର ଲେଖାରୁ ସେ ଭଲକରି ବୁଝିନେଲେ ଯେ, ଏହି ଦଳ କେତେ ଜଣ ଗୁଣ୍ଡା ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗଠିତ ନୁହେଁ । ସେହି ଦଳ ଭିତରେ ନିଶ୍ଚୟ କେତେଜଣ ଚତୁର ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକ ମଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି । ସେହିମାନଙ୍କର ସୂକ୍ଷ୍ମ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଏସବୁ ପରିଚାଳିତ ହେଉଛି ।

ରାତିରେ ଶୋଇ ରହି ଗଗନବାବୁ ଭାବନ୍ତି, ଡକାୟତ ଦଳ ଧନ ଅପହରଣ କରିବାରେ ଯେଉଁ ନୀତି ଧରିଛନ୍ତି, ତାହା କ'ଣ ପ୍ରକୃତରେ ଅନ୍ୟାୟ ! ସାଧାରଣ ଲୋକ ହିସାବରେ ତାଙ୍କ ମନ ମିଶିଯାଉଥିଲା ତାଙ୍କ ସହ । ବାସ୍ତବିକ ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ରଙ୍କ ପାଇଁ କି ନିୟମ ଅଛି ? କିନ୍ତୁ ପୋଲିସ ସାହେବ ହିସାବରେ ନିଜ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ମନେପଡ଼ି ମନ ଭିତର ତାଙ୍କର ଗର୍ଜି ଉଠେ । କୌଣସି ଉପାୟରେ ବଦମାସ ଡକାୟତମାନଙ୍କୁ ଜବତ କରିବାକୁ ହିଁ ହେବ ।

× × ×

Digitized by srujanika@gmail.com

ଗଗନବାବୁ ଚିଠି ପାଇବାର ଦୁଇ ସପ୍ତାହ ହୋଇଗଲାଣି । ଏହି ଦୁଇ ସପ୍ତାହ ମଧ୍ୟରେ ଗଗନବାବୁଙ୍କଠାକୁ ଆସିଥିବା ଚିଠି ବିଷୟ ବାସ୍ପିଭୂପୃଷ୍ଠ ପୋଲିସ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ମହଲରେ ଆଜି ଅଛପା ହୋଇ ରହି ନାହିଁ । କିପରି ଡ଼କାୟତ ଦଳର ସନ୍ଧାନ ମିଳିବ, ସେଥିପାଇଁ ଆଗ ଅପେକ୍ଷା ସମସ୍ତେ ଦଶଗୁଣ ଉତ୍ସାହରେ ଲାଗି ପଡ଼ିଛନ୍ତି ।

ବାଲେଶ୍ୱରରୁ ଏ ବିଷୟ ଗୁପ୍ତରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାପାଇଁ ଆସିଥିବା ପ୍ରିୟନାଥବାବୁ ଓ ସୁରେଶବାବୁ ଗଲା କେତେ ସପ୍ତାହ ହେଲା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବେଶରେ କଟକ ଓ ପୁରୀର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଜାଗା ବୁଲି ବୁଲି କେତେଜଣଙ୍କର ସନ୍ଦେହ କରିବା ଭଳି ଗତିବିଧି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ହଠାତ୍ ଧରାଧରି କଲେ ପ୍ରକୃତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି କେବଳ ସେମାନଙ୍କର କୌଶଳରେ ପିଛୁ ଧରିବା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କିଛି କରି ନାହାନ୍ତି ।

× × ×

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରାଯିବାର ପ୍ରାୟ ଚାରିମାସ ହୋଇଗଲାଣି । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଅତି ମନ କଷ୍ଟରେ ଚାରିମାସ ଛୁଟି ନେଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ମୁହୂର୍ତ୍ତିକ ପାଇଁ ବି ଟୁନିକୁ ଭୁଲି ପାରି ନାହାନ୍ତି । ଟୁନିର ସୁନ୍ଦର ମୁହଁ, ପ୍ରେମଭରା ଅଝାଳିଆ କଥା ମନେପଡ଼ିଲେ ତାଙ୍କ ଆଖି କୋଣରେ ଲୁହ ଜକେଇ ଆସେ । ନିଜେ ନିଜ ହାତରେ ଲୁହ ପୋଛି ମନ ଭୁଲାଇବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ।

ଛୁଟି ଶେଷ ହୋଇଯିବାରୁ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ମୋଟେ ସାତଦିନ ହେଲା ଆସି ତାଙ୍କ ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟ ଗୋଇନ୍ଦା ବିଭାଗର ଇନ୍ସପେକ୍ଟର ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ ଭାର ନେଇଛନ୍ତି ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ସେଦିନ ପ୍ରାୟ ସମୟ ଦୁଇଟା ହେବ । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ ଥୁଆ ହୋଇଥିବା ଫୋନ୍‌ଟା ଝଣଝଣ ହୋଇ ବାଜି ଉଠିଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର-ବାବୁ ଫୋନ ଧରି ବୁଝିନେଲେ ଯେ ପୁରୀ ଟାଉନ ଥାନାର ଇନ୍‌ସ-ପେକ୍ଟର ଗୋକୁଳବାବୁ ତାଙ୍କୁ ଅଧଘଣ୍ଟା ପାଇଁ ଥାନାକୁ ଆସିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରୁଛନ୍ତି । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଉତ୍ତରରେ ଆଉ ଦଶମିନିଟ ପରେ ଯାଉଛି କହି ଫୋନ ରଖିଦେଲେ ।

ପ୍ରାୟ ପନ୍ଦର ମିନିଟ ପରେ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଯାଇଁ ଦେଖିଲେ ଥାନାଟି ବିଭାଗୀୟ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ଣ୍ଣ । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ପହଞ୍ଚିବାରୁ ଗୋକୁଳବାବୁ ତାଙ୍କୁ ବସିବାକୁ ଚୌକି ଦେଖାଇ ଦେଲେ । ଥାନାରେ ଏପରି ଗହଳି ଦେଖି ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଟିକିଏ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ପଚାରିଲେ—ଘଟଣା କ'ଣ ଗୋକୁଳବାବୁ ?

ଗୋକୁଳବାବୁ, ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ହସ୍ତକୁ ଖଣ୍ଡେ ସିଗାରେଟ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ କହିଲେ—ବର୍ତ୍ତମାନ ଏ ଚୌକିଦାର, ସୁନ୍ଦରଭାବେ ରଙ୍ଗକରା ହୋଇଥିବା ଏହି ମଜଭୁତ କାଗଜଗୁଡ଼ିକୁ ଆଣି ପହଞ୍ଚିଲା । ଜଗନ୍ନାଥ ସଡ଼କର ପାଞ୍ଚମାଇଲ ଦୂରରେ ଗୋଟାଏ ଧାନ ବିଲରେ ଏଗୁଡ଼ାକ ପୋତା ହୋଇଥିଲା । କଡ଼ା ବାର୍ଣ୍ଣିସ ରଙ୍ଗ ଯୋଗୁ କାଗଜଗୁଡ଼ିକ ନଷ୍ଟ ନ ହୋଇ ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ ରହିଛି । ଏହି କାଗଜଖଣ୍ଡ ସବୁ ଯୋଡ଼ାଯୋଡ଼ି କରିବାରେ ଦେଖାଯାଉଛି, ଏଗୁଡ଼ିକ ଯେପରି ଗୋଟିଏ ମଟରର ସମୁଦାୟ ଅଂଶରେ ମଢ଼ାଇ ଦିଆ ଯାଇଥିଲା । ମୋର ଅନୁମାନ ଆପଣଙ୍କ ଘରେ ଯେଉଁ ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟିଲା, ସେହିଦିନ ବୋଧହୁଏ ପୋଲିସ ଆଖିରେ ଧୂଳି ଦେବାପାଇଁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ରଙ୍ଗର ମଟରରେ ଏହି ରଙ୍ଗକରା କାଗଜ ମଢ଼ାଇ ନାଲି ରଙ୍ଗର ମଟର କରି ସେମାନେ ଏ କାଣ୍ଡ ଘଟାଇଛନ୍ତି ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଏ କଥା ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ଗୋଇନ୍ଦାଗିରି ଭାବନାରେ ତାଙ୍କ ମସ୍ତିଷ୍କ ଆନ୍ଦୋଳିତ ହେବାକୁ ଲଗିଲା । ହଠାତ୍ ତାଙ୍କ ମନକୁ କାହିଁକି ଖିଆଲ ଆସିଲା—ଚୈନିକୁ ଯଦି ମାରିବାର କଥା, ତାହାହେଲେ କେବଳ ମାରିଦେଇ ଥିଲେ ହୋଇଥାନ୍ତା, ତାର ବାଁ ହାତଟା କାହିଁକି ସେମାନେ ସେଠି ପକାଇଥାନ୍ତେ ? ଶରୀରର ଅନ୍ୟ ଅଂଶ ଲୁଚାଇବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କ'ଣ ? ତା ଛଡ଼ା ତାକୁ ନେଇଗଲା ଧନ ମଟର ରଙ୍ଗ ବଦଳା ବଦଳି କାହିଁକି ? ତାହାହେଲେ କ'ଣ ଚୈନିକୁ ସେମାନେ ନ ମାରି ନେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଆଉ ତା' ବଦଳରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ମନରେ ଧାରଣା ଜନ୍ମାଇବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ଉପାୟରେ ଚୈନିର ମୃତ୍ୟୁଲୀଳା ସମସ୍ତଙ୍କ ସାମନାରେ ଦେଖାଇଛନ୍ତି ? ସେହି ଦଳ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି କଥାତ ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ! ତା'ଛଡ଼ା ଏ ଦଳରେ ଯେ ଏଥିମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ବୁଦ୍ଧିମାନ କୌଶଳୀ ପୁରୁଷ ଯୋଗ ଦେଇଛନ୍ତି, ଏଥିରେ ତିଳେମାତ୍ର ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ସେହି କାଗଜଗୁଡ଼ିକ ଆଡ଼େ ଅନେକକ୍ଷଣ ଚାହିଁ ନୀରବ ରହିବାରୁ ଗୋକୁଳବାବୁ ପଚାରିଲେ—କ'ଣ ଭାବୁଛନ୍ତି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ? ମୋ ଅନୁମାନ ଠିକ୍ କି ନୁହେଁ, ଦେଖନ୍ତୁ । ଏହା କହି ପୁନର୍ବାର ସେ କାଗଜଗୁଡ଼ିକ ସଜାଇ ଦେବାପାଇଁ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ଦି'ଜଣ କନେଷ୍ଟବଳଙ୍କୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ସଜାତ ହେବା କାଗଜ ଗୁଡ଼ିକ ଦେଖିସାରି କହିଲେ—ଆପଣଙ୍କ ଅନୁମାନ ଠିକ୍ । ତେବେ ଉଲ୍କାପୁର ଦଳ ପୁଣି ଗୁଡ଼ାଏ, ସେହିଦିନ ରାତାରାତି ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ ବୋଲି ଏହାର ପ୍ରମାଣ

Digitized by srujanika@gmail.com

ମିଳିଲା । ସେମାନଙ୍କର ପତ୍ତା ପାଇବାପାଇଁ ଏଥିମଧ୍ୟରେ ମୁଁ ସନ୍ଧାନ ଲଗାଉଛି । ଏଥର ଆଉ ମୋ ଜୀବନକୁ ଭୟ ନାହିଁ ।

ଆଉ କିଛି ସମୟ ସେହି ବିଷୟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହୋଇ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ସାଢ଼େ ପାଞ୍ଚଟାବେଳେ ବସାକୁ ଫେରି ଆସିଲେ । ଆଜି ବାରମ୍ବାର ଟୁନ୍ନି କଥା ମନେ ପଡ଼ିବାରୁ ଘରଟା ତାଙ୍କୁ ବଡ଼ ନିଶୁନ ଲାଗୁଥାଏ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ହେଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ବିଛଣାରେ ଆସି ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ତାଙ୍କ ମନରେ କାହିଁକି ଆଜି ସେହି ଗୋଟାଏ ଧାରଣା ବାରମ୍ବାର ଝଙ୍କି ମାରୁଛି—ହୁଏତ ଟୁନ୍ନି ମରି ନାହିଁ, ଡକାୟତଦଳ ତାକୁ ହରଣକରି ନେଇଛନ୍ତି । ଏ କଥା ମନରେ ପଡ଼ିଲାକ୍ଷଣି ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଶରୀର ଆନନ୍ଦରେ ରୋମାଞ୍ଚିତ ହୋଇ ଉଠେ । ସତେ କ'ଣ ଟୁନ୍ନି ବଞ୍ଚିଛି ! ଯଦି ବଞ୍ଚିଥାଏ ତାହାହେଲେ ବିପୁଳ ତାଙ୍କୁ ଖୁବ ଭାବି କ୍ଷୀଣ ହୋଇଯିବଣି । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଭାବନା ସ୍ଥିର ହୋଇଯାଏ ।

ପୁଣି କିଛି ସମୟ ବିତିଯାଏ, ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କର ଲେଉଟାଇ ଟୁନ୍ନି ଯେ ମରିନାହିଁ, ଏ କଥା ସଠିକ ଭାବେ ପ୍ରମାଣ କରିବାପାଇଁ ଭାବିବସନ୍ତି । ଟୁନ୍ନିକୁ ଯଦି ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ମାରିଥାନ୍ତେ, ତାହା-ହେଲେ ତା' ଦେହରୁ ବ୍ଲାଉଜ ଖଣ୍ଡିକ କାଢ଼ି ଥାନ୍ତେ ବା କାହିଁକି ? ବ୍ଲାଉଜଟା ରକ୍ତ ସଡ଼ସଡ଼ ହୋଇ ଅନ୍ୟ ଜାଗାରେ ପଡ଼ିଥାନ୍ତା ବା କାହିଁକି ? ଏ ନିଶ୍ଚୟ ସେହି ଦଳର କାରସାଦି । ଟୁନ୍ନିକୁ ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ମାରି ନାହାନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କ ମନରେ ନିଃସନ୍ଦେହର ଧାରଣା ଜନ୍ମାଇବା ପାଇଁ ସେମାନେ ଏପରି କରିଛନ୍ତି । ମଣିଷର ଖଣ୍ଡିଆ

Digitized by srujanika@gmail.com

ବାଁ ହାତଟା ହୁଏତ କୌଣସି ମଲ୍ଲ ମଣିଷର ହୋଇଥିବ, ସେହି ମଲ୍ଲ ହସ୍ତରେ ଚୁନି ହାତରୁ କାଚ କାଢ଼ି ହୁଏତ ସେମାନେ ପିନ୍ଧାଇ ଦେଇଥିବେ । ପୁଲିସ ଆଖିରେ ଧୂଳି ଦେବାକୁ ଏବଂ ସମସ୍ତଙ୍କ ମନରେ ସଠିକ ଧାରଣା ଜନ୍ମାଇବା ପାଇଁ ବିଶ୍ୱାସ କଲାଭଳି ଘଟଣା ସଜାଇ ଦେବା ସେ ସେ ଦଳ ପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ କଥା ନୁହେଁ । ସେ ଭଙ୍ଗା ଘରେ ଅଭିନୟ କଲାଭଳି ପଡ଼ିଥିବା ରକ୍ତ ହୁଏତ କୌଣସି ପଶୁ ରକ୍ତ ହୋଇଥିବ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଘଟିଥିବା ଘଟଣାକୁ ଯେତିକି ତନ୍ନ ତନ୍ନ ବିଚାର କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ, ତାଙ୍କର ଧାରଣା ସେତିକି ଦୃଢ଼ ହେଲା ଯେ ଚୁନିକୁ ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ନ ମାରି ହରଣଚାଳ କରି ନେଇଛନ୍ତି । ତାହାହେଲେ ସେ ବୃଥାରେ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଦିନ ଡକାୟତ ଦଳର ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର କୌଶଳରେ ଭୁଲି କଟାଇ ଦେଲେ । ଏଥି ସମୟ ଭିତରେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିଥିଲେ ହୁଏତ ଚୁନିର ସନ୍ଧାନ ପାଇ ପାରିଥାନ୍ତେ । ଏକଥା ଭାବୁ ଭାବୁ ତାଙ୍କ ଆଖି ଆଗରେ ନାଚିଯାଏ ଚୁନିର ସୁନ୍ଦର ରୂପ, ଯୌବନ, ଲୀଳାୟିତ ଅଙ୍ଗ ଭଙ୍ଗୀ । ମହେନ୍ଦ୍ର-ବାବୁ ପ ହାଡ଼ ପରି ଆଶା ବାନ୍ଧି ଭାବନ୍ତି—ସତେ ଆଉ ଚୁନି ତାଙ୍କର ଫେରି ଆସିବ ? ନାଲି ଶାଢ଼ୀର ପଣତ ଉଡ଼ାଇ ଏ ଘର ଦ୍ୱାରକୁ ପୁଣି ଅପ୍‌ସରୀ ଭୁବନ ପାଲଟାଇବ ?

ତହିଁ ଆରଦିନ ସକାଳୁ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଗାଧୋଇ ଜଳଖିଆ ଖାଇ ଦେଇ ସିଧା ଦଉଡ଼ିଲେ ଥାନାକୁ, କିନ୍ତୁ ସମୟ ଆଠଟା ହୋଇ ଥିଲେ ବି ଗୋକୁଳବାବୁ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥାନାକୁ ଆସି ନ ଥିଲେ । ବସାରେ ତାଙ୍କର ଦେଖା ମିଳିବ ବୋଲି ତାଙ୍କ ବସାକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲେ—ଗୋକୁଳବାବୁ ଥାନାକୁ ଆସିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଛନ୍ତି ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖି ଟିକିଏ ବିସ୍ମିତ ହେଲାପରି କହିଲେ—ଆସନ୍ତୁ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ, ଆପଣ କୁଆଡ଼େ ?

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଖଣ୍ଡେ ଚେୟାରରେ ବସି ପଡ଼ି କହିଲେ—ଆପଣ ବସନ୍ତୁ, କେତେକ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଥିଲା । ଗୋକୁଳବାବୁ ଆଗ୍ରହରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବାପାଇଁ ଆଉ ଖଣ୍ଡେ ଚେୟାର ଟାଣି ବସି ପଡ଼ିଲେ । ତା' ପରେ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ—ଆଚ୍ଛା ଗୋକୁଳବାବୁ, ସେଦିନ ଖୁନ୍ ହେଲା ଦିନ ଆପଣ ବାଁ ହାତ ଏବଂ ରକ୍ତ ବଳବଳ ହୋଇଥିବା ବ୍ଲାଉଜ ଇତ୍ୟାଦି ପରୀକ୍ଷା କରାଇ-ଥିଲେ ତ ?

ଗୋକୁଳବାବୁ ଟିକିଏ ଭାବି ଚିନ୍ତି କହିଲେ—ଆପଣଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଯେ ହତ୍ୟା କରାଯାଇଛି; ଏହା ନିଃସନ୍ଦେହରେ ଯେତେବେଳେ ଆମେ ଜାଣିଲୁ, ସେତେବେଳେ ଆଉ ରକ୍ତ ଇତ୍ୟାଦି ପରୀକ୍ଷା କରିବାର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଲା ନାହିଁ । କେବଳ ଯଦି ରକ୍ତ ପଡ଼ିଥାନ୍ତା, ତାହାହେଲେ ପରୀକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ ପଠା ଯାଇଥାନ୍ତା । ଆପଣ ଆଉ କ'ଣ ଭାବୁଛନ୍ତି—ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ?

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କହିଲେ—ମୁଁ ସେମିତି କିଛି ଭାବୁନାହିଁ, ତେବେ କାଲି ଆପଣ ଯେଉଁ ନାଲି ରଙ୍ଗର କାଗଜ ଗୁଡ଼ିକ ଜାଲି ଭିତରେ ମଟର ଦେହରେ ଲଗାଇ ଦିଆଯାଇ ଥିବାର ଦେଖାଇଲେ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଦେଖି ମୁଁ ଅନ୍ୟ ରକମ ଭାବୁଛି । ଦେଖାଯାଉ, ମୋର ଅନୁମାନ କେତେ ଦୂର ସଫଳ ହେଉଛି ।

ଗୋକୁଳବାବୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲାପରି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଅନାଇଁ କହିଲେ—ଆପଣ ଅନ୍ୟ ରକମ ଭାବୁଛନ୍ତି ! ତାହାହେଲେ

Digitized by srujanika@gmail.com

କ'ଣ ଆପଣଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ସେମାନେ ହତ୍ୟା କରି ନାହାନ୍ତି ! ତେବେ କଟା ବାଁ ହାତ ଖଣ୍ଡକ ଆସିଲା କେଉଁଠୁ ? ସେହି ହସ୍ତରେ ଥ ସୁନା ଚୁଡ଼ି, ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ପିନ୍ଧିଥିବା]ମୁଦି ଦେଖି ଆପଣଙ୍କ ପିଉସୀ ଆପଣଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ହସ୍ତ ବୋଲି ଚହ୍ନିଲେ ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଟିକିଏ ମୁରୁକି ହସି କହିଲେ—ମୁଁ ଏ ବିଷୟରେ ସଠିକ ବା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ କିଛି କହିପାରିବି ନାହିଁ । ତେବେ ସାଧାରଣ ଲୋକର ବିଶ୍ୱାସ ଜନ୍ମାଇବା ଭଳି କୌଣସି ଘଟଣା ସଜାଇ ଦେବା ସେହି ଦଳ ପକ୍ଷରେ ଆଦୌ ଅସମ୍ଭବ କଥା ନୁହେଁ । ମୁଁ ଯେ ଏ ବିଷୟ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ମନ ବଳାଇଛି, ଏକଥା ଯେପରି ଆପଣଙ୍କ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କେହି ନ ଜାଣନ୍ତି । କଥାଟା ଯଦି କୌଣସି ଉପାୟରେ ଡକାୟତ ଦଳର କାନକୁ ଯାଏ ତାହାହେଲେ ଟୁନିର ଅବସ୍ଥା ଭଳି ମୋର ଅବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ହୋଇଯିବ ।

ଗୋକୁଳବାବୁ କହିଲେ—ଏ କଥା ଗୁପ୍ତ ନ ରଖିବାର ବା କ'ଣ ଅଛି ! ଭଗବାନଙ୍କ ପାଖରେ ମୋର କାମନା, ଆପଣଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ନ ମରିବା ଅନୁମାନ ଯଦି ସଫଳ ହୁଏ, ତାହାହେଲେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ମୁଁ ବେଶୀ ଖୁସି ହେବି ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ, ଗୋକୁଳବାବୁଙ୍କ ଠାରୁ ବିଦାୟ ହୋଇ ନିଜ ଅଫିସକୁ ଫେରି ଆସିଲେ ।

× × × ×

Digitized by srujanika@gmail.com

ଗଲା ଛ' ସପ୍ତାହ ହେଲା ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଜୀବନକୁ ପାଣି ଛଡ଼ାଇ ସ୍ୱଇଚ୍ଛାରେ ଗୁପ୍ତରେ ସେହି ଡକାୟତ ଦଳର ସନ୍ଧାନ ନେବାକୁ କଟକ ଆସିଛନ୍ତି ।

ଗଗନବାବୁ ପୁନର୍ବାର ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କୁ ପାଇ ତାଙ୍କର ଆନନ୍ଦ ଖୁବ୍ ବଢ଼ିଯାଇଛି । ଆଗ ଅପେକ୍ଷା ଅନୁସନ୍ଧାନ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି ।

ସେଦିନ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଗଲା ସପ୍ତାହରେ ସଂଗ୍ରହ କରିଥିବା କେତେକ ମୂଲ୍ୟବାନ ତଥ୍ୟ ବିଷୟରେ ଗଗନବାବୁଙ୍କ ଗୁପ୍ତ ପରାମର୍ଶ କୋଠରୀରେ ବସି ଆଲୋଚନା କରୁଛନ୍ତି, ଏହି ସମୟରେ ଗଗନବାବୁଙ୍କ ପ୍ରାଇଭେଟ ସେକ୍ରେଟେରୀ ଖଣ୍ଡେ ରିପୋର୍ଟ ଗଗନବାବୁଙ୍କ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ କହିଲେ - ପ୍ରିୟନାଥବାବୁ ଓ ସୁରେଶବାବୁ ଆଜ ଏ ରିପୋର୍ଟ ପଠାଇଛନ୍ତି ।

ଗଗନବାବୁ ସେ ରିପୋର୍ଟ ଖଣ୍ଡିକ ଥରେ ପଢ଼ିସାରି ତା' ପରେ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଆଗରେ ପଢ଼ି ଶୁଣାଇ ଦେଲେ—

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କୁ ଚଞ୍ଚଳ ଏଠିକୁ ପଠାଇବେ । ଆମର ଏଥି-ମଧ୍ୟରେ କେତେଜଣଙ୍କ ଉପରେ ସେହି ଦଳର ଲୋକ ବୋଲି ଖୁବ ସନ୍ଦେହ ହୋଇଛି । ଆମର କେବଳ ସେମାନଙ୍କର ଗତିବିଧି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନାହିଁ । ପ୍ରିୟନାଥବାବୁ ଆସିଲା ଦିନଠୁ କେବଳ ପଞ୍ଜାବୀ ପଠାଣ ବେଶରେ ରହିଛନ୍ତି । କାଲି ରାସ୍ତା ପାଖ ଗୋଟାଏ ଆମ୍ବଗଛ ମୂଳରେ ଗନ୍ଧକର୍ପୂର ଓ ଇରାଣୀ ଛୁରୀ ବିକୁଥିବାବେଳେ ଦୁଇଜଣ ଲୋକ ଦୁଇଟା ବଡ଼ ବଡ଼ ଛୁରୀ କହିବା ମୁତାବକ ଖୁବ୍ ଚଢ଼ା ଦାମରେ ବି କୌଣସି ଆପତ୍ତି ଓଜର ନ କରି

Digitized by srujanika@gmail.com

କଣି ନେଲେ । ମୁଁ ବାଟେଇ ସ୍ୱଭାବରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲି, କିନ୍ତୁ ସେମାନେ କୌଶଳରେ କେହି ନ ଦେଖିବା ଭଳି ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଆମର ଅନୁମାନ, ସେହି ଦଳର ମଧ୍ୟ ଏଠି ଆଡ୍ଡା ଜାଗା ଅଛି । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ ଏଠିକୁ ପଠାଇବେ ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ସେହି ରିପୋର୍ଟଟି ପଢ଼ିସାରି କହିଲେ—ମୁଁ ଅନୁମାନ କରି ଜାଣି ପାରିଛି—ସେହି ଦଳର ଗତାଗତ କଟକ, ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା ମଧ୍ୟରେ ଆବଦ୍ଧ ରହିଛି । ଖଣ୍ଡଗିରି ତଳେ ଥିବା ଗୁମ୍ଫା ଭଳି ନିଶ୍ଚୟ ଏହି ଦୁଇ ଜିଲ୍ଲାରେ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ସେମାନଙ୍କର ଗୁପ୍ତ ନିବାସ ଅଛି । ମୁଁ କାଲି ସକାଳେ ତ୍ରିପୁରାନାଥବାବୁଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଯିବି ।

× × × ×

ତହିଁ ଆରଦିନ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ମାରୱାଡ଼ି ଭଳି ମୁଣ୍ଡରେ ଟୋପି, ଦେହରେ ଲମ୍ବା କୋଟ ପିନ୍ଧି ଛଦ୍ମବେଶରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଷ୍ଟେସନରେ ଓହ୍ଲାଇଲେ । ସିଧା ସେ ରାଜପୁତନାରୁ ପୁରୀ, ଭୁବନେଶ୍ୱର ଦର୍ଶନରେ ଆସିଛନ୍ତି ବୋଲି ପଣ୍ଡାମାନଙ୍କର ଭିଡ଼ ତାଙ୍କ ଚାରିପାଖରେ ଲାଗିଗଲା । ପଣ୍ଡାମାନଙ୍କର ଏ ଗୋଳମାଳ ଦେଖି ଛଦ୍ମବେଶୀ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ହିନ୍ଦୀରେ କହିଲେ—ତାଙ୍କର ପଣ୍ଡା ଦରକାର ନାହିଁ । ସେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପାଇଁ ଏଠିକୁ ଆସିଛନ୍ତି । ତିନି ଚାରି ସପ୍ତାହ ରହି ପୁଣି ଯିବେ । ତାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରାଇ ଦେବାପାଇଁ ଯେ କୌଣସି ଜଣେ ପଣ୍ଡାକୁ ମୋଟେ ଏକ ଟଙ୍କା ଦେବେ ।

ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ଗୋଳମାଳ କମିଲା ନାହିଁ, ଶେଷକୁ ରାଜପୁତନା ଆଡ଼ର ପଣ୍ଡା ବୋଲି ଦାବୀ କରୁଥିବା ଜଣେ ପଣ୍ଡାକୁ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ

Digitized by srujanika@gmail.com

ରହିବାକୁ କହି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନାସ୍ତି କରିଦେଲେ । ପଣ୍ଡା ବାରମ୍ବାର ତାଙ୍କ ନାମ ବୁଝିବାକୁ ଚାହିଁବାରୁ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କହିଲେ—ତାଙ୍କ ନାମ ହେଉଛି—ରଘୁନାଥ ଅଗ୍ରୱାଲ୍ ।

ଛଦ୍ମବେଶୀ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ସିଧା ଷ୍ଟେଣ୍ଡ୍ରେ ବଳଦଗାଡ଼ି ଧରି ଧର୍ମଶାଳାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେଠି ଗୋଟିଏ କୋଠରୀରେ ରହି ଛ' ଦିନପାଇଁ ରହି, ପରେ ବସା ଦେଖିବାକୁ ଧର୍ମଶାଳାର ମ୍ୟାନେଜରଙ୍କ ଠାରୁ ଅନୁମତି ଆଣି ଖଟିଆ ଉପରେ ବିଛଣା ପତର ବିଛାଇ ଦେଲେ । ତା ପରେ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଆସିଥିବା ପଣ୍ଡାଙ୍କୁ ଏକ ଟଙ୍କା ଦେଇ ପ୍ରସାଦ ନେଇ ଆସିବା ପାଇଁ ପଠାଇଲେ । ପଣ୍ଡା ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଯିବାକୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବାରୁ ଛଦ୍ମବେଶୀ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କହିଲେ—ମୁଁ କାଲିଠାରୁ ଦର୍ଶନ କରି ଯିବି, ଆଜି ବଡ଼ କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ।

ଘଣ୍ଟା ବାଜିଲା । ଛଦ୍ମବେଶୀ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ସେହି ମାରୱାଡ଼ି ପୋଷାକରେ ବାହାରେ ଟିକିଏ ବୁଲି ଆସିଲେ, ପ୍ରିୟନାଥବାବୁ ଓ ସୁରେଶବାବୁ, ସେ ଆସିଛନ୍ତି ବୋଲି ଜାଣିପାରିବେ ସବୁ ପଦାକୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ ।

ଧର୍ମଶାଳା ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଆସି ଦେଖନ୍ତି, ପ୍ରାୟ କୋଡ଼ିଏ ତିରିଶ ଜଣ ଲୋକ ଠୁଳ ହୋଇ ଆନନ୍ଦରେ କୋଳାହଳ କରୁଛନ୍ତି । ଜଣେ ପଞ୍ଜାବୀ ଫଟୋ ଉଠାଇଲାବାଲା ସ୍ୱରରେ ଡାକ ଛାଡ଼ୁଛି—, ଆଠ ଅଣାରେ ସୁନ୍ଦର ଫଟୋ ଉଠାଇ ନିଅ । ପନ୍ଦର ମିନିଟରେ ଫଟୋ ଦିଆଯାଏ ।

ଶସ୍ତା ଓ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନିଜର ଫଟୋ ଦେଖିବା ଆଶାରେ ଫଟୋ ଉଠାଇବା ପାଇଁ ଲୋକ ଜମା ହୋଇଛନ୍ତି ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଧର୍ମଶାଳାର ପାହାଚ ଉପରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଲାକ୍ଷଣି ଫଟୋବାଲା ଡାକ ଛାଡ଼ିଲା—ଶେଠଜୀ ଆସନ୍ତୁ, ରାଜା ଭଳି ଚେହେରା, ଫଟୋରେ ବଡ଼ ସୁନ୍ଦର ଦିଶିବ । ଏକଟଙ୍କା ଦେଲେ ଭଲକରି ଉଠାଇ, ଦୁଇଖଣ୍ଡି ଛବି ଦେବି ।

ଏତେ ଲୋକଙ୍କ ଆଗରେ ମାରୱାଡ଼ି ବେଶ ପିନ୍ଧିଥିବା ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ନିଜ ଚେହେରାର ପ୍ରଶଂସାରେ ଖୁସି ହୋଇ ଫଟୋ ଉଠାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ମନେ ପଡ଼ିଲା, ସେ ଗୋଇନ୍ଦା ବିଭାଗର ପୋଲିସ । ତାଙ୍କର ଫଟୋ ବାହାରେ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ସେ ଫଟୋବାଲା ପାଖକୁ ଗଲାକ୍ଷଣି ଫଟୋବାଲା ଆଗରୁ ଉଠାଇଥିବା ଫଟୋଗୁଡ଼ିକ ତାଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ଅନୁରୋଧ କଲା—ଆଜ୍ଞା, ଫଟୋ ଉଠାନ୍ତୁ, ଆଛା କରି ଫଟୋ ଉତ୍ତାରି ଦେବି ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଫଟୋ ଗୁଡ଼ିକ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଭାବିଲେ—ଏହି ଫଟୋବାଲା ଅନେକ ଆଡ଼େ ବୁଲୁଛି । ତା ଠାରୁ ହୁଏତ କିଛି ସମ୍ବାଦ ମିଳିପାରେ । ଏହି ଆଶାରେ ତାକୁ ଲୋଭ ଦେଖାଇ ହୃଦରେ କହିଲେ—ଆଜି ମୁଁ ତୁମକୁ ଜଳଖିଆ ଖାଇବା ପାଇଁ ଏକଟଙ୍କା ଦେଲି । ମୁଁ ଏହି ଧର୍ମଶାଳା ଉପର ମହଲା ୨୮ ନମ୍ବର କୋଠରୀରେ ଅଛି । କାଲି ଦ'ପହରେ ମୋତେ ଦେଖା କରିବ, ମୁଁ ପାଞ୍ଚଟଙ୍କା ଦେଇ ଭଲ ଫଟୋ ଉଠାଇବି ।

ଏତେ ଲୋକଙ୍କ ସାମନାରେ ଏକଟଙ୍କା ପାଇ ଏବଂ କାଲିକୁ ପାଞ୍ଚଟଙ୍କା ରୋଜଗାର କରିବାର ଭରସା ପାଇ ଫଟୋବାଲା ସଲାମ ବଜାଇ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ସେଠାରୁ ଅନ୍ୟଆଡ଼େ ବୁଲିଗଲେ । ବାଟରେ ମଧ୍ୟ ମୁସଲମାନ ବେଶରେ ଥିବା ପ୍ରିୟନାଥ

Digitized by srujanika@gmail.com

ବାବୁଙ୍କ ସହିତ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କର ଦେଖା ହେଲା । ସନ୍ଧ୍ୟା ପରେ ସୁରେଶବାବୁଙ୍କ ହସ୍ତରେ ଧର୍ମଶାଳାକୁ ଖବର ପଠାଇବାକୁ କହି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଅନ୍ୟ ଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲେ ।

× × × ×

ସେହିଦିନ ରାତି ଆଠଟା । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ବିନ୍ଦୁସାଗର କୂଳ ସିମେଣ୍ଟକର ବେଞ୍ଚ ଉପରେ ବସି ହୃଦରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛି ନ ଜାଣିଲା ଭଳି ପାଖରେ ବସିଥିବା ଅନ୍ୟ ଅପରିଚିତ ଲୋକଙ୍କ ଠାରୁ ଉତ୍ତର ବୁଝୁଥାନ୍ତି ।

ରାତି ଏଗାରଟା ବାଜିବାରୁ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ନିଜ ହୋଟେଲକୁ ଫେରି ଆସିଲେ । ଆଗରୁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିଥିବା ଅନୁଯାୟୀ ପଣ୍ଡା ଖାଇବା ଜିନିଷ ଆଣି ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲା । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ପଣ୍ଡା ଉପରେ ଖୁସି ହୋଇ ଗୋଟିଏ ଟଙ୍କା ତା' ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ କହିଲେ, ନିଅ ଆଜିର ବକ୍‌ସିସ୍ । ତା'ପରେ ପଣ୍ଡା ଚାଲିଯିବାରୁ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ କବାଟ ଭିତରୁ କିଳି ଦେଲେ ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଓଡ଼ିଆ ଲୋକ । ମାରୱାଡ଼ି ପୋଷାକରେ ରହିବାକୁ କେବେ ସେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ନୁହନ୍ତି । ସକାଳୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହି ପୋଷାକରେ ରହିବାରୁ ଦେହରୁ ଝାଳ ବୋହି ବଡ଼ ଅଡୁଆ ଅଡୁଆ ଲାଗୁଥାଏ । ସେ କବାଟ ବନ୍ଦ କରିଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୁଣ୍ଡରୁ ପଗଡ଼ିଟା ଓହ୍ଲାଇ, କୋଟଟା ଖୋଲି ପକାଇ ଦେଲେ । ସେହି କୋଠରୀର ଦକ୍ଷିଣ ପାଖକୁ ଥିବା ଝରକାଟି ଖୋଲି ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବାହାରର ଶୀତଳ ପବନ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ଦେହରେ ବାଜି ତାଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ଆରାମ ଲାଗିଲା । ସେ ଖଟ ଉପରେ ବିଛଣା ପାରି ତାଙ୍କର

Digitized by srujanika@gmail.com

କ୍ଳାନ୍ତ ଦେହଟାକୁ ଲମ୍ବାଇଦେଲେ । ଶୀତଳ ପବନ ବାଜି କେତେ-ବେଳେ ତାଙ୍କୁ ଗାଢ଼ ନିଦ ହୋଇଗଲା ।

ରାତି କେତେ ହେବ କେଜାଣି, କୋଠରୀ ଭିତରେ ଖସ୍ ଖସ୍ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କର ନିଦ ଗୁଡ଼ିକନା ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ସେ ନିଦ ଘରଘର ହୋଇ ଅନାଇଁ ଦେଇ ଯାହା ଦେଖିଲେ, ତାଙ୍କ ମୁହଁ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୀଣ ମହମବତୀ ଜଳୁଛି । ଆଉ ସେହି ମହମ-ବତୀର ଆଲୁଅରେ ଦେଖା ଯାଉଛି, ଯମଦୂତ ପରି ମୁଖା ପିନ୍ଧା ଚାରିଜଣ ଲୋକ । ସେମାନଙ୍କ ହସ୍ତରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ଛୁରୀ ତାଙ୍କ ବେକ ଓ ଛାତି ପାଖରେ ଉଞ୍ଚା ହୋଇ ରହିଛି । ସେହି ଅଳ୍ପ ମହମବତୀ ଆଲୁଅରେ ବି ସେହି ଛୁରୀଗୁଡ଼ାକ ଚକ୍ ଚକ୍ ମାରୁଥାଏ ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଆଉ ସେ ଭୟଙ୍କର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଭୟରେ ପାଟି ଖନ ମାରିଗଲା । ଭୟଆରେ ଚେତ ଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ଆଖି ବୁଜି ପଡ଼ି ରହିଲେ ।

ତା' ପରେ ସେ ଯମଦୂତ ପରି ଚାରିଜଣ ଲୋକ ନିଃଶବ୍ଦରେ ତାଙ୍କର ଗୋଡ଼ହାତ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ବନ୍ଧାବନ୍ଧି କଲେ । ତା' ଭିତରୁ ଜଣେ ଲୋକ ଜବରଦସ୍ତ ତାଙ୍କ ପାଟି ଭିତରେ କନା ଭର୍ତ୍ତି କରି ଦେଇ କେବଳ ନାକଟି ଛଡ଼ା ଆଉ ସମସ୍ତ ଅଂଶ ଭଲଭାବରେ ବାନ୍ଧି ଦେଲା । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ତାଙ୍କର ନିଜର ଅବସ୍ଥା ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଲା ଭଳି ଜାଣୁଥିଲେ ବି ଆଉ ଉପାୟ ନାହିଁ ।

ନିଃଶବ୍ଦ ରାତି । ଚାରିଆଡ଼େ ଶୁନଶାନ । ତା' ଭିତରୁ ଜଣେ ଲୋକ ଫୁସ୍ ଫୁସ୍ କରି ଅନ୍ୟକୁ କହିଲା—ଏହି ଝରକାବାଟେ ତଳକୁ ଖସାଇ

Digitized by srujanika@gmail.com

ଦିଅ । ମୁଁ ପରେ ନଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ଲମ୍ବା କାଠି ଗୁଡ଼ିକ ସିଧା କରି ସଜାଡ଼ି ଦେବି ଏବଂ କିଛି ସମୟ ପରେ ଏହି ଗୋଇନ୍ଦାର ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ଧର୍ମଶାଳାର ମ୍ୟାନେଜରଙ୍କୁ ପାହାନ୍ତା ପହର ଗାଡ଼ିକୁ ଯିବାକୁ କହି ସଦର ଦରଜା ବାଟେ ସନ୍ତର୍ପଣ ପତର ଧରି ବାହାରି ଯିବି ।

ଅନ୍ୟ ଜଣେ ଉତ୍ତର ଦେଲା — ବେଶ୍ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ କାନରେ ଏ କଥା ବାଜୁଥିଲେ ବି, ତାଙ୍କର ଗୋଡ଼ ହାତ ହଲାଇବାର କି ପାଟି କରିବାର କୌଣସି ଉପାୟ ନ ଥିଲା ।

କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ତାଙ୍କର ପେଟ ମଝିଆ ମଝି ଏବଂ ଗୋଡ଼ରେ ମୋଟା ରସି ବାନ୍ଧି ଦିଆଯାଇ ଝରକା ବାଟରେ ତାଙ୍କୁ ଖସାଇ ଦିଆଗଲା ତଳକୁ । ତା'ପରେ ଦୁଇଜଣ ଲୋକ ଘନ ଅନ୍ଧକାର ଦେଇ ତାଙ୍କୁ କାନ୍ଧେଇ ଚାଲିଲେ । ପ୍ରାୟ କୋଡ଼ିଏ ମିନିଟ କାଳ ଉଚ୍ଚା ନୀଚା ବାଟ ଦେଇ ଚାଲିଲା ପରେ ତାଙ୍କୁ ଗୋଟାଏ ଜାଗାରେ କଚାଡ଼ି ଦିଆଗଲା ।

କିଛିକ୍ଷଣ ସେ ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଲା ପରେ ଦୁ'ଜଣ ଲୋକ ତାଙ୍କ ଗୋଡ଼ ହାତ ମୁହଁରୁ ଲୁଗା, ଦଉଡ଼ା ଫିଟାଇ ଦେଲେ । ସେତେବେଳକୁ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ଦେହ ଟଣାଟଣି ବନ୍ଧା ଔଟରରେ ଝିମି ଝିମି ହୋଇ ଯାଉଥାଏ । ଉପୁରେ ଗୁଡ଼ ପଡ଼ୁଥାଏ ଉଠୁଥାଏ । ତାଙ୍କ ଦେହରୁ ଲୁଗାପଟା ଫିଟିଯିବାରୁ ସେ ଟିକିଏ ଆରାମ ବୋଧ-କଲ ବୁର୍ବ ଦେଖିଲେ ଠିକ୍ ଆଗ ଭଲ ମୁଖପିନ୍ଧା କେତେ ଜଣ ମଣିଷ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ

Digitized by srujanika@gmail.com

ସେମାନଙ୍କ କଥା ଆଡ଼େ କାନ ଦେବାକୁ ଯେପରି ତାଙ୍କ ଦେହରେ ଶକ୍ତି ନାହିଁ ।

ପାଞ୍ଚମିନଟ ବିତିଛି କି ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ଭିତରୁ ଦୁ'ଜଣ ଲୋକ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ଯୋରରେ ହାଲୁକ ଉଠାଇ ବସାଇଲେ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ବଡ଼ କର୍କଶ ଗଳାରେ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ତାଙ୍କ ହାତକୁ ଝିଙ୍କି ଦେଇ କହିଲା—ଉଠି ଠିଆ ହୁଅ । ମାରୱାଡ଼ି ବେଶ ସାଜି ଆସିଛ ଆମକୁ ଧରିବାପାଇଁ—ନୁହେଁ ? ଏଥର ଧରା ପଡ଼ିଛ ନିଜେ ।

ଝିଙ୍କାଝିଙ୍କି ଦ୍ୱାରା ଉପରେ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ କାଠ ପିତୁଳା ପରି ଉଠି ଠିଆ ହେଲେ । ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ବୁଦ୍ଧି ବୃତ୍ତି ବା ଭାବନା ଶକ୍ତି କୁଆଡ଼େ ଉଭେଇ ଯାଇଥିଲା ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଉଠି ଠିଆ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗୋଟାଏ ଦରଜା ଫିଟାଇବାର ଶବ୍ଦ ହେଲା ଏବଂ ଜଣେ ଲୋକ ତାଙ୍କୁ ଧକ୍କା ଦେଇ ଭଳ ଘର ଭିତରକୁ ଠେଲି ନେଇ ଗୋଟାଏ ଖଟିଆ ଉପରେ ବସାଇ ଦେଲା । ତା' ଭିତରୁ ଜଣେ କଏ ବିଦ୍ରୂପ କରି କହିଲା, ଏଥର ଏଇଠି ପଡ଼ି ଥା ।

ବାହାରୁ କବାଟ ବନ୍ଦ ହେଲା ।

ତଣ୍ଟିଁ ଆଉଦିନ ଝାପ୍‌ସା ଆଲୁଅରେ ଘର ଆଲୋକିତ ହେବାରୁ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଆଖି ଖୋଲି ଚାହିଁଲେ—ସେ ଯେଉଁଠି ଅଛନ୍ତି ତାହା ପାହାଡ଼ ତଳ ଗୁମ୍ଫା ନୁହେଁ, ସ୍ଲେଟ ପକ୍କା କୋଠରୀଟିଏ । ସେହି କୋଠରୀକୁ ଯେଉଁ ଝରକା ବାଟ ଦେଇ ଆଲୋକ ଆସୁଥିଲା, ସେହି ଝରକାଟି ଛାତ ଉପରେ । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ସେହି ଝରକାଟି ଆଡ଼େ ବାରମ୍ବାର ଦୃଷ୍ଟି ପକାଇ ବୁଝିନେଲେ ଯେ, ସେ ମାଟି ତଳେ ଥିବା

Digitized by srujanika@gmail.com

ଏକ କୋଠରୀ ଭିତରେ ଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଉପରେ ହୁଏତ ଏକମହଲା କି ଦୁଇ ମହଲା କୋଠା ଅଛି । ଏଥର କୌଣସି ରକମ ବାହାରକୁ ଯିବାର ତାଙ୍କର ଉପାୟ ନାହିଁ । ଟୈନ୍ ହୁଏତ ଏହି ଡକାୟତଦଳ ହସ୍ତରେ ଆଗରୁ ମରିଛି, ସେ ମଧ୍ୟ ମରିବେ । ସେଥିରେ ଦୁଃଖ କ'ଣ ? କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ବେଶୀ ଦୁଃଖ, ଗୋଟାଏ ଡକାୟତ ଦଳ ବୁଦ୍ଧି ବିବେକରେ ବଳି ଯାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଯାହା ଧରି ପାରିଲେ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଭାବନା ଶେଷ ହୋଇନାହିଁ, ସେ ଘରକୁ କବାଟ ଫିଟାଇ ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ପଶିଆସିଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ସେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିକୁ ଅନାଇଁ ଚମକି ପଡ଼ିଲେ । ସେ ଆଉ କେହି ନୁହେଁ—ମାଳଶ୍ରୀ ! ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଗୋଇନ୍ଦା ହିସାବରେ ତା ସହିତ ବିଶ୍ୱାସଘାତକତା କରି ସେହି ଦଳର ଅନେକ ସର୍ବନାଶ କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ଗୁଡି ମାଳଶ୍ରୀକୁ ଦେଖିଲାକ୍ଷଣି ଉଠିଲା ପଡ଼ିଲା । ସେ ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋତି ନୀରବ ରହିଲେ ।

ମାଳଶ୍ରୀ ତାଙ୍କର ଖୁବ୍ ନିକଟରେ ଠିଆ ହୋଇ କିଛି ସମୟ ତାଙ୍କ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ତାଚ୍ଛଲ୍ୟ କରି କହିଲା—କହୋ ବାବୁ ! ଚିହ୍ନି ପାରୁନା ପରା ? ଏଥର ଯିବ କୁଆଡ଼େ ? କାଉ ବେଶି ସିଆଣିଆ ବୋଲି ଗୁଅ ଖାଏ । ଅନେକ ତମକୁ ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରିଥିଲି ବୋଲି ତମେ ଆମର ସର୍ବନାଶ କରିଛ ! ପୁଣି ଆସିଛ ମାରୁଆଡ଼ି ବେଶ ସାଜି ଏ ଦଳକୁ ଧରିବାପାଇଁ ? ଆହା କି ସୁନ୍ଦର ଫଟୋଟି ଉଠିଛି । ମାଳଶ୍ରୀ ହସି ହସି ଗୋଟିଏ ଫଟୋ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଆଗରେ ଧରିଲା ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ମାରୁଆଡ଼ି ବେଶରେ ତାଙ୍କର ଫଟୋଟି ଦେଖିଲା-କ୍ଷଣି ତାଙ୍କର ବିସ୍ମୟର ଆଉ ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ । ତାହାହେଲେ

Digitized by srujanika@gmail.com

ସେହି ଫଟବାଲ୍ କ'ଣ ଏ ଦଳର ଲୋକ । ନୋହିଲେ ସେ ଫଟବାଲ୍ କୌଶଳରେ ଏ ଫଟ ଉଠାଇ ଆଣି ଏଠି ଦେଇଥାନ୍ତା କାହିଁକି ?

ହଠାତ୍ ଗୁଡ଼ିଏ ଲୋକ ସେ ଘର ଭିତରକୁ ଭୁସ୍‌ଭାସ୍ ହୋଇ ପଶି ଆସିଲେ । ସେହି ଗୁଡ଼ିଏଜଣଙ୍କ ଭିତରୁ ତିନିଜଣ ମୁହଁରେ କଳାପଟିର ମୁଖା ପିନ୍ଧିଥିଲେ । ସେମାନେ ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଆସି କେବଳ କରି କରି ହୋଇ ହସିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ କୌଣସି ବିପଦର ଆଶଙ୍କା କରି ପ୍ରଥମରେ ଆଗକୁ ଅନାଇଁ ଦେଖିଲେ—ସେହି ଗୁଡ଼ିଏଜଣଙ୍କ ଭିତରୁ ମୁଖାପିନ୍ଧି ନ ଥିବା ଲୋକଟି ଆଉ କେହି ନୁହେଁ, କାଲିର ଫଟବାଲ୍ । ଉପରେ ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଘୂରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ସେହି ଫଟବାଲ୍‌ଟି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯାଇଁ ଥଟ୍ଟା କଲାପରି କହିଲା—କି ବାବୁଜୀ ? ଏଇକ୍ଷଣି ପାଞ୍ଚ ଟଙ୍କା ଦେଇ, ମାର୍ଓ୍ୱାଡ଼ି ପୋଷାକ ପିନ୍ଧ । ଆଜ୍ଞା କରି ଫଟ ଉଠାଇ ଦେବ, କହିବତ ଏଇକ୍ଷଣି ପିଠିରୁ ଚମଡ଼ା ବି ଉତ୍ତାରି ଦେବ ।

ଏ କଥାରେ ମାଳଶ୍ରୀ ସହିତ ଅନ୍ୟମାନେ ଠୋ ଠୋ ହୋଇ ହସିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ କ୍ଷଣେକ ପାଇଁ ସବୁକଥା ଭୁଲିଯାଇ ରାଗରେ ତାଙ୍କ ମୁହଁ ଲାଲ ହୋଇ ଉଠିଲା । ସେ ଟିକିଏ ମାଳଶ୍ରୀ କଣେଇ ଗୃହିଁ ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋତି ଦେଲେ । ଏହି ରାକ୍ଷସୀ ଡକାୟତଦଳ ଭିତରେ ତାଙ୍କର ଆଉ ଉପାୟ କ'ଣ ?

Digitized by srujanika@gmail.com

ମୁଖାପିନ୍ଧିଥିବା ଜଣେ ଲୋକ ଦାନ୍ତ କଡ଼ମଡ଼ କରି କହି ଉଠିଲା—ବାବୁ, ରଗିଗଲ କହୋ। ଏଥର ତମର ପିସ୍ତଲ ଚଳାଇ କେତେ ଜଣଙ୍କୁ ମାରିଦିଅ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ଦେହରେ ସେ କଥାଗୁଡ଼ାକ ଛୁଞ୍ଚରେ ଫୋଡ଼ିଲା ପରି ଲାଗୁଥିଲା। ତାଙ୍କର ପ୍ରତି ଶିରାରେ ବିଜୁଳି ବେଗରେ ରକ୍ତ ଖେଳିଯାଇ ମନ ହେଉଥିଲା, ଯଦି ପାଖରେ ପିସ୍ତଲଟା ଥା'ନ୍ତା ତାହାହେଲେ ସେ ମରନ୍ତେ ପଛକେ ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଏମାନଙ୍କର ଖପୁରି ଉଡ଼ାଇ ଦିଅନ୍ତେ ! କିନ୍ତୁ ଉପାୟ ! ସେ ଯେ ବନ୍ଦୀ।

କିଛିକ୍ଷଣ ଏହିପରି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ପ୍ରତି ବିଦ୍ରୂପ ଚାଲିଲା। ତା ପରେ ଜଣେ ଲୋକ ତାର ଲୌହ ହସ୍ତରେ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ହାତକୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଟାଣି ଟାଣି ନେଇ ଚାଲିଲା ଅନ୍ୟ ଏକ କୋଠରୀକୁ। ସେତେବେଳେ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ନିଧାର୍ଯ୍ୟ କରି ସ୍ଥିର-ନେଇଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କୁ ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ଭିତରେ ହତ୍ୟା କରି ଦିଆଯିବ। ଆଖିରୁ ବୁନ୍ଦାଏ ଲୁହ ଗଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ବି ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ଆଖିରେ ଲୁହ ନ ଥିଲା।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କୁ ଗୋଟାଏ ଘରେ ପୂରାଇ ଦିଆଗଲା। ସେ ଘରେ ତାଙ୍କୁ ବାନ୍ଧି କରି ଫଣାଯାଇଥିବା ଭଳି ଅନ୍ୟ ଦୁଇଜଣ ବନ୍ଧାହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ। ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ପାଖରେ ଠିଆ କରାଇ ଦେଇ, ତା'ପରେ ତାଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ପ୍ରତି କଠୋର ଗଳାରେ ଆଦେଶ ଦେଲା—ସେ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଲୁଗା ଫିଟାଇ ଦିଅ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଯନ୍ତ୍ରଚାଳିତ ପରି ଦୁଇ ହାତରେ ଦୁଇ ଜଣଙ୍କର ମୁହଁରୁ ଲୁଗା ଫିଟାଇ ଦେଇ ଅବାକ୍ ହୋଇଗଲେ । ସେ ଦୁଇଜଣଯାକ ପ୍ରିୟନାଥବାବୁ ଓ ସୁରେଶବାବୁ ! ସେମାନେ ବି ହରଣଚ୍ଛଳ ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି ? ଏମାନଙ୍କର ବାସ୍ତବିକ୍ କି କୌଶଳପୂର୍ଣ୍ଣ ଯୋଗସୂତ୍ର !

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ସମସ୍ତେ ଠୋ ଠୋ ହୋଇ ହସି ଉଠିଲେ । ସେଥିଭିତରୁ ଜଣେ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କୁ ହଲାଇ ଦେଇ କହିଲା—ଏମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ଅବାକ୍ ହୋଇଗଲ କାହିଁକି ? ଏମାନେ ତମର ଚିହ୍ନାପରିଚିତ ନା କ'ଣ ?

ଅନ୍ୟ ଜଣେ ହସି ହସି କହିଲା—ଅରେ ଏ ଦଳକୁ ଧରି ପାରିଥିଲେ ବୋଲି ଏମାନଙ୍କର ସାହସ ବଢ଼ିଯାଇଛି । କିଏ ମାରୱାଡ଼ି ବେଶରେ, ଆଉ କିଏ ପଠାଣ ବେଶରେ ଆସୁଛି । ଆମକୁ ବୋକା ଠଉରେଇଛ, ନୁହେଁ ? ଏ ଦି'ଜଣ ଆସିଲାଦିନୁ ସେମାନଙ୍କ ଢଙ୍ଗ-ଢାଙ୍ଗରୁ ଜଣା ପଡ଼ୁଛି, ସେମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ସନ୍ଧାନୀ ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି । ତୁମେ ଯେ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ, ଦିନେ ଏଠିକୁ ସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ଆସିବ, ଏ କଥା ଆମେ ଜାଣିଥିଲୁ । ସେଥିପାଇଁ ଆମେ ଜାଣି ଶୁଣି ଏ ଦି'ଜଣଙ୍କ ମନରେ ସନ୍ଦେହ ଜାତ କରାଇଛୁ ।

ଆଉ ଜଣେ କହି ଉଠିଲା —ଏ ଛୁରୀ ଦି'ଟାକୁ ଏ ଲୋକଟା ଦଶ ଟଙ୍କା ନେଇଛି । ଏହି ଛୁରୀରେ କ'ଣ ହେବ ଜାଣ, ତମ ତିନି-ଜଣଙ୍କ ଛାତି ଭିତରେ ଏହାର ଧାର ପରୀକ୍ଷା କରାଯିବ ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ନୀରବରେ ଠିଆହୋଇ ରହିଥିଲେ । ପ୍ରିୟନାଥ-ବାବୁ ଓ ସୁରେଶବାବୁ କେବଳ ବଲ ବଲ କରି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ରହିଥାନ୍ତି ।

Digitized by srujanika@gmail.com

× × ×

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ, ଓ ଅନ୍ୟ ଦୁଇଜଣ ଡକାଯୁତ ଦଳ ହସ୍ତରେ ବନ୍ଦୀ ହୋଇ ରହିବାର ସତର ଦିନ ହୋଇଗଲାଣି । ସେମାନଙ୍କର ବାହାରକୁ ଆସିବାକୁ କମ୍ବା ବାହାର ଦୁନିଆ ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣିବାକୁ ଉପାୟ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ଟ୍ରେନ୍ ଲାଗି ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ମରଣ ମୁହଁକୁ ଝାସ ଦେଇ ଡକାଯୁତ ଦଳର ସନ୍ଧାନରେ ଆସିଥିଲେ, ସେହି ଟ୍ରେନ୍ ତାଙ୍କ ରହିବା କୋଠରୀ ପାଖ କୋଠରୀରେ ଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେ ତଲେ ହେଲେ ତାର ସନ୍ଧାନ ପାଇ ନାହାନ୍ତି ।

× × ×

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଗଲା ଛ ଦିନ ପରେ, ଗଗନବାବୁ ଖଣ୍ଡେ ରିପୋର୍ଟ ପାଇଲେ ।

ସେଥିରେ ଲେଖା ଅଛି—

ମୋର ବନ୍ଧୁ ଦୁଇଜଣଙ୍କର ଅନୁସନ୍ଧାନ ଠିକ୍ । ସେମାନଙ୍କର ନିଶ୍ଚୟ ଏଠି ଆଡ୍ଡା ଜାଗା ଅଛି । ମୁଁ ସଠିକ ଭାବେ ସମୁଦାୟ ଦଳକୁ ଧରି ପକାଇବାକୁ ସନ୍ଧାନ ନ ପାଇବା ଯାଏ ହଠାତ୍ କିଛି କରିବି ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ସନ୍ଧାନରେ ଅନ୍ୟ ଆଡ୍ଡେ ବାହାରିଛୁ । ଅନ୍ୟ ରିପୋର୍ଟ ଆପଣଙ୍କ ପାଖକୁ ପଠାଇବାକୁ ବୋଧହୁଏ ଆଠଦିନ ଡେରି ହେବ । ସବୁ କଥା ଗୁପ୍ତ ରଖିବେ । ଆପଣଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦରୁ ଆମେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେବୁ ବୋଲି ମୋର ଆଶା ।

ଆପଣଙ୍କର ବିଶ୍ୱସ୍ତ
ମହେନ୍ଦ୍ରନାଥ ପଟ୍ଟନାୟକ

× × ×

Digitized by srujanika@gmail.com

ଆଠଦିନ ବିତିଗଲା । ଗଗନବାବୁ ଡକାୟତ ଦଳ ଧରାପଡ଼ିବା ନେଇ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କଠାରୁ କୌଣସି ଆଶାଜନକ ଉତ୍ତର ପାଇବା ପାଇଁ ବଡ଼ ଆଗ୍ରହରେ ରିପୋର୍ଟକୁ ଅନାଇ ରହିଥିଲେ ।

ଠିକ୍ ଦି'ଦିନ ପରେ ଗଗନବାବୁ ତାଙ୍କର ପ୍ରାଇଭେଟ ସେକ୍ରେଟେରୀଙ୍କୁ ଡାକି ପଚାରିଲେ--ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କଠାରୁ ଆଜି କୌଣସି ରିପୋର୍ଟ ଆସିଛି ନା ନାହିଁ ?

ପ୍ରାଇଭେଟ ସେକ୍ରେଟେରୀ ଉତ୍ତର ଦେଲେ—ଅଫିସରେ କେତେକ ଜରୁରୀ କାମ ଥିବାରୁ ମୁଁ ଚିଠି ପତ୍ର ଖୋଲି ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଖୋଲି ଆପଣଙ୍କୁ ଜଣାଇବି ।

ପ୍ରାୟ ଅଧଘଣ୍ଟା ପରେ ଗଗନବାବୁଙ୍କ ପ୍ରାଇଭେଟ ସେକ୍ରେଟେରୀ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କଠାରୁ ଆସିଥିବା ଖଣ୍ଡେ ରିପୋର୍ଟ ଧରି ଗଗନବାବୁଙ୍କ ଆଗରେ ଥୋଇଦେଲେ ।

ଗଗନବାବୁ ସେହି ରିପୋର୍ଟର ତଳକୁ ଅନାଇଁ ଦେଇ ସବୁ କାମ ବନ୍ଦ କରି ପଢ଼ି ବସିଲେ ।

ଲେଖାଅଛି—

ଆମେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାରେ ଅନେକଦୂର ଆଗେଇଛୁ । ଏ ଦଳ ଯେ ନିଶ୍ଚୟ ଧରାପଡ଼ିବେ ଏଥିରେ ତିଳେମାତ୍ର ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଆମେ ତିନିଜଣଯାକ, ଜଣେ ଖୁବ୍ ବଡ଼ଲୋକ ବଙ୍ଗାଳି ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଘରେ ଗୁପ୍ତରେ ଅଛୁ । ଡାକ୍ତରବାବୁ ଆମକୁ ଅନେକ ସାହାଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଜଣାଇଲେ କ୍ଷଣି ଆପଣ, ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ଓ ଚିହ୍ନଟ କରିବାପାଇଁ ଜେଲରବାବୁଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ନେଇ ଆସିବେ । ପୋଷାକପତ୍ର ନ ପିନ୍ଧି ସାଧାସିଧା

Digitized by srujanika@gmail.com

ପୋଷାକରେ ଆସିବାକୁ ହେବ, କିନ୍ତୁ ଗୁପ୍ତରେ ପିସ୍ତଲ ଯେପରି ଆପଣମାନଙ୍କ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ଥାଏ । ଆସିବାର ଦୁଇଦିନ ପୂର୍ବେ ରିପୋର୍ଟ ପଠାଇବି, ବର୍ତ୍ତମାନ ଠିକଣା ମାଗିବା ସମୟ ନାହିଁ । ଜେଲର ବାବୁ ଓ ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁଙ୍କୁ କେବଳ ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ଆସିବାପାଇଁ ଖବରଦେବା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ସବୁ ବିଷୟ ଗୁପ୍ତ ରଖିବେ । ନଚେତ୍ ଆମେ ଏଠୁ ଫେରିପାରିବୁ ନାହିଁ ।

ଆପଣଙ୍କର

ମହେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ପଟ୍ଟନାୟକ

ଗଗନବାବୁ ରିପୋର୍ଟ ପଢ଼ିସାରି ଆନନ୍ଦରେ ତାଙ୍କ ଛାତି ପୂରି ଉଠିଲା । ମନେ ମନେ ଖୁବ୍ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରି ଭାବିଲେ; ଡକାୟତ ଦଳ ଧରା ହେବାକ୍ଷଣି ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଥିବା ଚିଠିର ପ୍ରତିଶୋଧ ସେ ଶୁଝାଇବାକୁ ଭୁଲିବେ ନାହିଁ ।

× × ×

ଆଠଦିନ ପରେ । ଗଗନବାବୁ ସେଥିମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ଓ ଜେଲରବାବୁଙ୍କୁ ଡାକି ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ କୌଣସି କାଗାକୁ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଯିବାକୁ ହେବ ବୋଲି ଜଣାଇ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ସେଦିନ ଗଗନବାବୁ ଦିନ ଦୁଇଟାବେଳେ ଅଫିସରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲାକ୍ଷଣି ତାଙ୍କର ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ସେକ୍ରେଟେରି ପ୍ରଥମ କରି ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଦସ୍ତଖତ ହୋଇଥିବା ରିପୋର୍ଟଟା ନେଇ ତାଙ୍କ ଆଗରେ ରଖିଦେଲେ ।

ଗଗନବାବୁ ସେ ରିପୋର୍ଟଟି ଦେଖିଲାକ୍ଷଣି ଖୁସି ହୋଇ କହିଲେ—ଏହି ରିପୋର୍ଟ ପାଇବାପାଇଁ ମୁଁ ଆଜି ଖୁବ୍ ଆଶା ରଖିଥିଲି ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଯାହାହେଉ ପ୍ରକୃତରେ ତାହା ଆସି ଯାଇଛି । ଗଗନବାବୁ ରିପୋର୍ଟ ଧରି ଆଗ୍ରହରେ ପଢ଼ିବାକୁ ଲଗିଲେ ।

ଆପଣ ଏ ରିପୋର୍ଟ ପାଇ ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ଜେଲରବାବୁଙ୍କୁ ଘେନ ସାଧା ପୋଷାକରେ କାଲି ସନ୍ଧ୍ୟା ଗାଡ଼ିରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିବେ । ଆପଣ-ମାନଙ୍କ ପିସ୍ତଲ ଛଡ଼ା ପ୍ରିୟନାଥବାବୁ ଓ ସୁରେଶବାବୁଙ୍କ ପାଇଁ ଅଧିକା ଦୁଇଗୋଟି ପିସ୍ତଲ ଆଣିଥିବେ । ଆମେ ଯେଉଁ ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କ ଘରେ ଅତିଥି ହୋଇଛୁ ବୋଲି ଆଗ ରିପୋର୍ଟରେ ଲେଖିଥିଲି, ସେ ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କ ନାମ ହେଉଛି ରଜନୀକାନ୍ତ ମାଇତି । ଆପଣମାନଙ୍କ ଆସିବା କେହି ନ ଜାଣିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କର କଳା ରଙ୍ଗର ମଟର ଯାଇ ଷ୍ଟେସନରେ ଥିବ । ମଟର ନମ୍ବର ହେଉଛି ୫୮୦ । ଆପଣ ଡ୍ରାଇ-ଭରକୁ କିଛି ନ କହି ସେହି ମଟରରେ ବସିଲେ ଡ୍ରାଇଭର ଘେନ ଆସିବ ।

ଗଗନବାବୁ ସେହି ରିପୋର୍ଟଟି ପଢ଼ିସାରି ଫୋନରେ ଶ୍ରୀବତ୍ସ-ବାବୁଙ୍କୁ ଡକାଇ ପଠାଇଲେ ଏବଂ ଜେଲରବାବୁଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ କାଲି ଛଟା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିବାପାଇଁ ଜଣାଇ ଦେଲେ ।

ପ୍ରାୟ ଦଶମିନଟ ପରେ ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ଆସି ଗଗନବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଗଗନବାବୁ ସେହି ରିପୋର୍ଟରେ ଲେଖାହୋଇ-ଥିବା ବିଷୟକୁ ସଂକ୍ଷେପରେ କହି ପୋଲିସ ଅସ୍ତ୍ରାଗାରରୁ ଦୁଇଟି ଅଧିକା ପିସ୍ତଲ ଓ କିଛି ଗୁଳି ଆଣିବାପାଇଁ ଏକ ଆଦେଶ ପତ୍ର ତାଙ୍କ ହସ୍ତରେ ଲେଖିଦେଲେ ।

× × × ×

Digitized by srujanika@gmail.com

ତହିଁ ଆରଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା । ଗଗନବାବୁ ପ୍ରଭୃତି ଭୁବନେଶ୍ୱର ଷ୍ଟେସନରେ ଓହ୍ଲାଇ ଫାଟକ ଆରପାଖକୁ ଗଲାକ୍ଷଣି ଦେଖିଲେ କଳା-ରଙ୍ଗର ୫୮୦ ନମ୍ବର ଗାଡ଼ି ଥୁଆ ହୋଇଛି । ଗଗନବାବୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ଗାଡ଼ିରେ ବସିଲାକ୍ଷଣି, ଡ୍ରାଇଭର ମଟର ଚଳାଇ ଚାଲିଲା ମନ୍ଦିର ଆଡ଼େ ।

'ପ୍ରାୟ ଦଶମିନିଟ ଭିତରେ ମଟର ମନ୍ଦିର ପାଖ ବିନ୍ଦୁ ସାଗର ମୋଡ଼ ଦେଇ ଏକ ନିର୍ଜନ ରାସ୍ତାରେ ଛୁଟିବାକୁ ଲାଗିଲା । ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚ-ମିନିଟ ମଟର ଚାଲିଲା ପରେ ଗଗନବାବୁ ଡ୍ରାଇଭରକୁ ପଚାରିଲେ, କହୋ, ତମ ଡାକ୍ତରବାବୁ ଆଉ କେତେ ଦୂରେ ଘର କରିଛନ୍ତି କି ?

ଡ୍ରାଇଭର ଉତ୍ତର ଦେଲା—ହଜୁର, ଆଉ ବେଶୀ ବାଟ ନୁହେଁ, ଆଜି ଅମାବାସ୍ୟା ଅନ୍ଧାର ବୋଲି ଆପଣଙ୍କୁ ସେମିତି ଜଣାପଡ଼ୁଛି । ଡାକ୍ତରବାବୁ ପ୍ରତିଦିନ ଚାଲି ଚାଲି ଏଇ ପାଖ କେଦାରଗୌରୀ କୁଣ୍ଡକୁ ଗାଧୋଇବାକୁ ଆସନ୍ତି ।

ଡ୍ରାଇଭର କଥା ଶେଷ ହେବା ବେଳକୁ ମଟର ଯାଇ ଗୋଟାଏ ଫାଟକ ପାଖରେ ରହିଲା । ଗଗନବାବୁ ପ୍ରଥମେ ଓହ୍ଲାଇ ଫାଟକକୁ ଛୋଟ ଟର୍ଚ୍ଚ ଆଲୁଅ ପକାଇ ଦେଖିଲେ—ଖଣ୍ଡେ ସୁନ୍ଦର ପଟାରେ ଲେଖା ହୋଇଛି, ଡାକ୍ତର ରଜନୀକାନ୍ତ ମାଇତି ।

ଗଗନବାବୁ ଓହ୍ଲାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ଓ ଜେଲର-ବାବୁ ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ିଲେ । ଡ୍ରାଇଭର ମଟର ବନ୍ଦ କରି ସେମାନଙ୍କୁ ବାଟ କଢ଼ାଇ ନେବାପାଇଁ ଆଗେ ଆଗେ ଚାଲିଲା ।

ପ୍ରାୟ ଦୁଇମିନିଟ ବାଟ ଦୁଇ ପାଖରେ ଫୁଲଗଛ ଓ କୁଣ୍ଡ ସଜା ହୋଇଥିବା ଛୋଟ ସିମେଣ୍ଟକରା ରାସ୍ତା ଉପର ଦେଇ ଚାଲିଲା

Digitized by srujanika@gmail.com

ପରେ ବାରଣ୍ଡା ଉପରକୁ ଉଠି ଯିବାକୁ ପାହାଚ । ବାରଣ୍ଡାରେ ଟଙ୍ଗା ହୋଇଥିବା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଚେମେଣି ଆଲୁଅରେ ବାରଣ୍ଡା ଧାରରେ ଉତ୍ତମ ରୂପେ ସଜା ହୋଇଥିବା ଫୁଲକୁଣ୍ଡ ଗୁଡ଼ିକ-ବେଶ୍ ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଛି ।

ଗଗନବାବୁ ପ୍ରଭୃତି ବାରଣ୍ଡାକୁ ଉଠିଗଲାକ୍ଷଣି ଜଣେ ଭଦ୍ର-ଲୋକ ତାଙ୍କୁ ପାଛୋଟି ନେବାକୁ ଅଧା ବଙ୍ଗଳା ଅଧା ଓଡ଼ିଆରେ କହିଲେ—ଭିତରକୁ ଆସନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା ! ଡାକ୍ତରବାବୁ ପୂଜାରେ ବସିଛନ୍ତି, ଅଧଘଣ୍ଟା ପରେ ଉଠିବେ । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଏହି ଅଧଘଣ୍ଟା ହେଲା ବଡ଼ ତରବରରେ ବାହାରକୁ ଯାଇଛନ୍ତି, ଏହିକ୍ଷଣି ବୋଧହୁଏ ଫେରି ଆସିବେ ।

ଗଗନବାବୁ ସେ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କର ବ୍ୟବହାରରେ ଖୁସିହୋଇ କହିଲେ—ଆମେ ଏହି ବାରଣ୍ଡାରେ ବସିବୁ, ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କୁ ଆମେ ଆସିଲୁଣି ବୋଲି ବଗୁତ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ପୂଜାରେ ବାଧା ପଡ଼ିବ ।

ପାଛୋଟି ନେବାକୁ ଆସିଥିବା ଭଦ୍ରଲୋକ ହସ ହସ ହୋଇ କହିଲେ—ନା ଆଜ୍ଞା ! ଭିତରକୁ ଆସନ୍ତୁ ! ବାହାରେ ବସିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଇତ୍ୟାଦି ଏଠି ରହିଲାଦିନୁ ବଡ଼ ସାବଧାନରେ ଚଳିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି କି ନା !

ଗଗନବାବୁ ତାଙ୍କ କଥାର ମର୍ମ ବୁଝି ଭିତରକୁ ପଶିଗଲେ । ଅଫିସ ଘରଟି ବେଶ୍ ଆଧୁନିକ ଧରଣର ସାଜସଜା । ଯେଉଁ କୋଠରୀରେ ପଡ଼ିଥିବା ଗଦି ଚେୟାରଗୁଡ଼ିକ ବେଶ୍ ଦାମିକା ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଘରର କାନ୍ଥ ଗୁଡ଼ିକ ଆଜକାଲିକା ରୁଚିସମ୍ପନ୍ନ ଛବିରେ ଶୋଭା ପାଉଛି । ଗଗନବାବୁ ଗୋଟିଏ ଗଦି ଆରାମ ଚେୟାରରେ ବସିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟି ଚେୟାରରେ ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ଓ ଜେଲର-ବାବୁ ବସିଲେ ।

କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ଉକ୍ତ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କ ଆଦେଶରେ ଜଣେ ଗୃହକର ତିନୋଟି ଗ୍ରେଟ ଗ୍ରେଟ ଟେବୁଲ ସେମାନଙ୍କ ଆଗରେ ପକାଇ ଦେଲା । ସେହି ଭଦ୍ରଲୋକ ହାତଯୋଡ଼ି ହସ ହସ ହୋଇ ନରମ ଗଳାରେ କହିଲେ, ଡାକ୍ତରବାବୁ ଆପଣମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଟିକିଏ ଜଳଖିଆର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରି ପୂଜାରେ ବସିଛନ୍ତି । ଡେରି ହେଲେ ଉଠି ମୋ ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହେବେ । ହାତ ଧୁଅନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା !

ଗଗନବାବୁ ଭଦ୍ରତା ସ୍ୱରରେ କହିଲେ—ଡାକ୍ତରବାବୁ ପୂଜାରୁ ଉଠିଥିଲେ ଭଲ ହୋଇଥାନ୍ତା, ଆଚ୍ଛା ଆଣନ୍ତୁ ।

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦୁଇଜଣ ଲୋକ ତିନୋଟି ଥାଳିରେ ଅନେକ ପ୍ରକାର ସୁ-ସ୍ୱାଦୁ ଜଳଖିଆ ଆଣି ରଖି ଦେଇଗଲେ । ଜଳଖିଆ ଖିଆ ସରିଲା ପରେ ପାନ ଓ ସିଗାରେଟ୍‌ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦେଇ ସେ ଭଦ୍ରଲୋକ ଭିତରକୁ ଗଲେ ଓ କିଛି ସମୟ ପରେ ଫେରି ଆସି ଗଗନବାବୁଙ୍କୁ ଜଣାଇଲେ, ଡାକ୍ତରବାବୁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଠାକୁର ଦର୍ଶନ କରିବାପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରୁଛନ୍ତି । ମୋ ସଙ୍ଗରେ ଆସନ୍ତୁ ।

ଗଗନବାବୁ ସେ ଭଦ୍ରଲୋକର ବ୍ୟବହାରରେ ଏତେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ପାଟିରୁ କଥା ନ ସରୁଣୁ ଗଗନବାବୁ ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ଓ ଜେଲରବାବୁଙ୍କୁ ଡାକି ଦର୍ଶନ କରି ଯିବାପାଇଁ ଉଠି ଠିଆ ହେଲେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଅଫିସ ଘରୁ ଗୋଟିଏ ଦରଜା ପାର ହୋଇ ଅନ୍ୟ ଦରଜାରେ ପହଞ୍ଚିଲାକ୍ଷଣି ସେହି ଭଦ୍ରଲୋକ ବଡ଼ ନରମ ଗଳାରେ କହିଲେ—ଆଜ୍ଞା, ଠାକୁର ଖଞ୍ଜାକୁ କୌଣସି ଚମଡ଼ାର ଜିନିଷ ଯାଏ ନାହିଁ । ଚମଡ଼ା ଖୋଳରେ ଥିବା ପିସ୍ତଲଗୁଡ଼ିକ ଏଇଠି ରଖି ଦିଅନ୍ତୁ । ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ଚୋରଙ୍କୁ ଗୁଳି କରିବାପାଇଁ ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଦୁଇନଳିଆ ବନ୍ଧୁକ ଅଛି ।

ଗଗନବାବୁ ନିଜକୁ ନିଜେ ଚମକି ପଡ଼ି କହିଲେ—ଆରେ, ଆପଣ ମନେ ନ କରିଥିଲେ ଚମଡ଼ା ସହିତ ପିସ୍ତଲ ଆମ ସଙ୍ଗରେ ନେଇ ଯାଇଥାନ୍ତୁ । ଏହା କହି ତାଙ୍କର ପିସ୍ତଲଟି ସେ ବାବୁଙ୍କ ହସ୍ତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ଓ ଜେଲର-ବାବୁ ମଧ୍ୟ ନିଜ ନିଜର ପିସ୍ତଲ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ଟିକିଏ ସାବଧାନରେ ରଖିବାକୁ କହିଲେ ।

ଉକ୍ତ ଭଦ୍ରଲୋକଟି ହସିଦେଇ କହିଲେ—ମୁଁ ଏ ଗୁଡ଼ିକ ଏହି କାନ୍ଥ ଆଲମାରିରେ ରଖିଦେଉଛି ।

ଗଗନବାବୁ ପ୍ରଭୃତି ଗୋଟିଏ ଦରଜା ପାର ହେଲାକ୍ଷଣି ହଠାତ୍ ପଛରୁ କବାଟ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା ଏବଂ କବାଟ ବନ୍ଦ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ ଘରଟି ଠୋ ଠୋ ବନ୍ଧୁକ ହସରେ ପୂରି ଉଠିଲା ।

ଗଗନବାବୁ ପ୍ରଭୃତି ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ଚାରିଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲାକ୍ଷଣି ଜଣେ ସୁନ୍ଦରୀ ଯୁବତୀ ହସି ହସି ଆଗେଇ ଆସି କହିଲା—କହୋ ଜେଲର ବାବୁ, ଚୋର ଚିହ୍ନଟ କରିବାପାଇଁ ଆସିଛନ୍ତି, ନୁହେଁ ? ନିଜେ ଯେ ଏଇକ୍ଷଣି ବଳି ଚଢ଼ିବେ, ଘରେ କହିଦେଇ ଆସିଛନ୍ତି ତ ?

Digitized by srujanika@gmail.com

ଜେଲରବାବୁ ଅବାକ୍ ହୋଇ ସେହି ଯୁବତୀଟିକୁ ଚାହିଁ ଅନୁମାନ କରିନେଲେ—ଏ'ତ ସେହି ଯୁବତୀ, ଯିଏ ତାଙ୍କୁ ରାଏ ସାହେବ ବିପ୍ରଚରଣଙ୍କ କନ୍ୟା ବୋଲି ଜେଲ୍ ବୁଲିଲା ବେଳେ ଶ୍ରୀରମଣଙ୍କ କଥା ପଚାରୁଥିଲା ।

ଗଗନବାବୁ ଓ ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁଙ୍କର ଆଉ କିଛି ବୁଝିବାରେ ବାକି ନ ଥିଲା । ଜେଲରବାବୁ ଘରର କୋଣଅଁରେ କାନ୍ଥକୁ ଆଉଜି ରହିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଉ ଉପାୟ କ'ଣ ? ସମସ୍ତେ ଯେ ଡକାୟତ ଦଳର କବଳରେ ପଡ଼ିଯାଇ ସାରିଲେଣି । ଗଗନବାବୁ ଓ ଶ୍ରୀବତ୍ସ-ବାବୁ ଗୋଟାଏ ହୋସ୍ଟେଲର କାଠପିତୁଳା ପରି ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲେ ବି, ତାଙ୍କ ଦେହରୁ ରକ୍ତ ଯେପରି ଶୁଖି ଯାଉଥିଲା ।

କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ଜଣେ ଲୋକ ଆଖିରେ ଗୋଟାଏ କଳାପଟି ବାନ୍ଧି ହାତରେ ଗୋଟାଏ ପିସ୍ତଲ ଧରି ଗଗନବାବୁ ଓ ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ସ୍ଥାନକୁ ଆସିଲା ଏବଂ ଖଣ୍ଡେ ଚୌକି ଟାଣି ଆଣି ବସି, ଗଗନବାବୁ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କୁ ପାଖରେ ପଡ଼ିଥିବା ଚୌକିରେ ବସିବାକୁ ଆଦେଶ ଦେଲା ।

ଗଗନବାବୁ ପ୍ରାନ୍ତ ପୋଲିସ ବିଭାଗର କର୍ତ୍ତା ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିରୁପାୟ ହୋଇ ଅପୂର୍ବୀତ ହୋଇଥିବା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶିଶୁଟି ଭଳି ଆଦେଶ ଦେଉଥିବା ଲୋକର କଥା ମାନି ତିନୋଟି ଚୌକିରେ ବସିଲେ । ଗଗନବାବୁଙ୍କ ଭିତରଟା କାନ୍ଦି ଉଠୁଥାଏ, ଆଖି ଆଗରେ ନାଚି ଯାଉଥାଏ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ, ପିଲା ଛୁଆମାନଙ୍କର ମୁଖ । ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ଓ ଜେଲରବାବୁଙ୍କର ଅବସ୍ଥାତ ଛାଡ଼ ।

ତା' ପରେ ସେହି ଲୋକ ଗଗନବାବୁଙ୍କଠାରୁ ଉତ୍ତର ପାଇବା ଆଶାରେ କର୍କଶ ସ୍ୱରରେ ପଚାରିଲା—ତୁମେ ଏ ଦଳକୁ ଧରିବାପାଇଁ

Digitized by srujanika@gmail.com

ଏବଂ ଏ ଦଳର ଅନିଷ୍ଟ କରିବାପାଇଁ ଯଥାସାଧ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି; କିନ୍ତୁ ଏଇକ୍ଷଣି ତୁମେ ପଡ଼ିଛ ସେହି ଡକାୟତ ଦଳ କବଳରେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମଠାରୁ କ'ଣ ଚାହଁ ?

ଗଗନବାବୁ ଟିକଏ ନୀରବ ରହି ଉତ୍ତର ଦେଲେ—ତୁମର ଦଳ ଚତୁର ପଣିଆରେ ଚୋଳସବୁ ଜିତିଛି । ଆମେ ଚାହୁଁ ମୁକ୍ତି ।

ଗଗନବାବୁଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ସେହି ଲୋକଟି ଠୋ ଠୋ ହୋଇ ହସି ଉତ୍ତର ଦେଲେ—ଜୀବନକୁ ଏତେ ଡ଼ର ! ଆଚ୍ଛା, ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଯଦି ତୁମକୁ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଏ, ତାହାହେଲେ କାଲି ସକାଳକୁ ଆମକୁ ସବୁ ଜୀବନରେ ରଖିବ ତ ? ବର୍ତ୍ତମାନ ମରଣ ମୁଖରେ ରହି ହୁଏତ କିଛି ଅନିଷ୍ଟ ନ କରିବାପାଇଁ କହିବ, କିନ୍ତୁ ମୁକ୍ତ ହେଲା ପରେ···? ତୁମ ପ୍ରତି ଏ ଦଳର ଅନ୍ତରରେ ପ୍ରତିଶୋଧର ନିଆଁ ଜଳୁଛି । ଏଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଯଦି ମୁଁ ଟିକଏ ଇସାରା ଦେବି, ତାହାହେଲେ ତୁମମାନଙ୍କର ଗଣ୍ଡି ଦେହରୁ ମୁଣ୍ଡ ଛିଡ଼ିଯିବ ! କହୋ ଜେଲରବାବୁ, ମୋତେ ଚିହ୍ନି ପାରୁଛ ? ମୁଁ ସେହି ବଦ୍ରିଚରଣ । ତୁମେ ସେଦିନ ମୋ ପ୍ରତି ଅଜାଣତରେ ଯେଉଁ ଭଦ୍ରତା ଦେଖାଇଛ, ସେଥିପାଇଁ ତୁମ ପ୍ରତି ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାକୁ ମନ ବଳୁ ନାହିଁ । ତୁମର ବା ଦୋଷ କ'ଣ ?

ଗଗନବାବୁ ପ୍ରକୃତ ନୀରବରେ ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋତି ବସି-ରହିଥାନ୍ତି । ଉକ୍ତ ଭଦ୍ରଲୋକଟି ସେହି ଘରେ ବୁଲୁଥିବା ଜଣକୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ—ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କୁ ଏଠାକୁ ନେଇ ଆସ ।

ଲୋକଟି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆଦେଶ ପାଳନ କରି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ, ପ୍ରିୟନାଥବାବୁ ଓ ସୁରେଶବାବୁଙ୍କୁ ଆଣି ସେ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ପ୍ରଭୃତି ଏ ଢଙ୍ଗରେ ଗଗନବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖି ଅବାକ୍ ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲେ ।

ସେହି ଲୋକଟି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ କହିଲେ—କ'ଣ ଦେଖୁଛ ? ଚିହ୍ନି ପାରୁ ନାହଁ ? ତୁମର ହାକିମ ପୋଲିସ ସାହେବ ।

ଗଗନବାବୁ ଟିକଏ ମାତ୍ର ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ନୀରବ ରହିଲେ । ତାହାର ମୁଖରେ ଭାଷା ନାହିଁ ।

ହଠାତ୍ ସେ କୋଠରୀକୁ ମାଳକଣ୍ଠ ପଶି ଆସି ବସିଥିବା ଲୋକଟିକୁ ଜଣାଇଲା—ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ, ଠିକ୍ ବେଳ ହୋଇ ଯାଇଛି ।

ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ ଘଣ୍ଟାକୁ ଅନାଇଲେ ବାରଟା ବାଜିବ । ତେଣୁ ତରତର ହୋଇ ଚେୟାରରୁ ଉଠି ପଡ଼ି ଗଗନବାବୁ ପ୍ରଭୃତି ସେହି ଘରେ ଥିବା ଛ' ଜଣକୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ—ମୋର ପଛେ ପଛେ ଆସନ୍ତୁ ।

ଗଗନବାବୁ ପ୍ରଭୃତି ନିରୁପାୟ ହୋଇ ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଚାଲୁଥିଲେ ବ ନିଶ୍ଚିତ କରି ଧବ ନେଇଥିଲେ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେମାନଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରାଯିବ ।

ଗୋଟିଏ କୋଠରୀ ପାର ହୋଇ ଅନ୍ୟ କୋଠରୀରେ ସମସ୍ତେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେହି କୋଠରୀରେ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଗାଲିଚା ବିଛା ହୋଇଥିଲା । ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଜଣେ ଲୋକ ସେହି ଗାଲିଚାଟି ଉଠାଇ ଦେବାକ୍ଷଣି, ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ ଗୋଟିଏ ସ୍ପ୍ରିଙ୍ଗ ଲୁହାକୁ ଗୋଡ଼ରେ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଚାପିଦେଲେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେହି

Digitized by srujanika@gmail.com

ଗାଳଗୃ ତଳେ ଥିବା ସୁଦୃଢ଼ ପଥର ଚଟାଣ ଦୁଇଭାଗ ହୋଇ ଦୁଇ ପାଖକୁ ଅପସରି ଗଲା । ତା' ତଳକୁ ତଳ ପାହାଚ ।

ଗଗନବାବୁ ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରାଣ ଭୟରେ ଥରୁଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେହି କୌଶଳପୂର୍ଣ୍ଣ କାମ ସେମାନଙ୍କ ମନରେ ଆହୁରି ଦ୍ୱିଗୁଣ ଭୀତି ଜନ୍ମାଇଲା ।

ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ ପାହାଚକୁ ପାହାଚ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇଲେ । ଗଗନବାବୁ ପ୍ରଭୃତି ନିର୍ବାକ ହେଲକୁ ଅର୍ଗଳ କାଠକୁ ନେଲାପରି ଥରଥର ପଦରେ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇଲେ ।

ଛୋ' ସ ତଟି ପାହାଚ ପରେ ସୁନ୍ଦର କୋଠରୀଟିଏ । ଚୂଆ ଚନ୍ଦନ ଫୁଲ ଗନ୍ଧରେ ସେ ଘରଟି ମହକ ଉଠୁଛି । ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ ଗଗନବାବୁଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସମ୍ମୁଖକୁ ହସ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରି କହିଲେ—ଏ ଦଳର ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ କାଳୀ ମା'ଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କର ।

ଗଗନବାବୁ ପ୍ରଭୃତି ଆଗକୁ ଚାହିଁ ଚମକି ପଡ଼ିଲେ । କିଛି ଦୂରରେ ମୁଣ୍ଡ ମାଳଶୋଭିତା ଖଡ଼୍‌ଗଧାରିଣୀ କାଳୀ ମୂର୍ତ୍ତି । ବେକରେ ମନ୍ଦାର ଫୁଲର ହାର । ସମ୍ମୁଖରେ ପୂଜକ ହିସାବରେ ଜଣେ ଅତି କ୍ଷୀଣକାୟ ବୃଦ୍ଧ । ହସ୍ତରେ ମନ୍ଦାରଫୁଲ, ବେଲପତ୍ର ଧରି ପୂଜାରେ ମଗ୍ନ । ସମସ୍ତେ ଭାବିନେଲେ ଏଇ ବେ ଧହୁଏ ସ୍ୱାମୀବାବା ।

ସମସ୍ତଙ୍କର ସେହି ଜୀବନ୍ତଭଳି କାଳୀ ମୂର୍ତ୍ତି ଦର୍ଶନ କରି ଅଜଣା ଭୟରେ ଗୁଡ଼ି ଥରୁଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀଙ୍କ ଆଦେଶ ମାନି ମୁଣ୍ଡ ତଳେ ଲଗାଇ ନମସ୍କାର କଲେ । ତା'ପରେ ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ ଆଦେଶ କଲେ—ସମସ୍ତେ ଏହି ଗାଳିଗୃହରେ ବସ । ଆଜି ଅମାବାସ୍ୟା

Digitized by srujanika@gmail.com

ରାତି ଏବଂ ସ୍ୱାମୀବାବାଙ୍କର ଶେଷ ଦିନ । ମା'ଙ୍କ ଆଗରେ ଆଜି ଠିକ ଏ ପରେ ନରବଳି ଦିଆଯିବ ।

ଗଗନବାବୁ ପ୍ରଭୃତି ନରବଳି କଥା ଶୁଣି ସେମାନଙ୍କୁ ଲାଗୁଥିଲା ସତେ ଯେପରି ତାଙ୍କ ପିଣ୍ଡରୁ ପ୍ରାଣବାୟୁ ଆପେ କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ଉଡ଼ିଯିବ । ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ କହିବା ମୁତାବକ ସେମାନେ ଗାଲିଚୁ ଉପରେ ବସି ରହିଲେ ।

ହଠାତ୍ କିଛି ସମୟ ପରେ ସ୍ୱାମୀବାବାଙ୍କର ଧ୍ୟାନ ଭଗ୍ନ ହେଲା । ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀଙ୍କ ଇସାରାରେ ସେ ଘରେ ପ୍ରାୟ ୩୦ଜଣ ଲୋକ ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଗଲେ । ଜଣେ ଭୀଷଣକାୟ ପୁରୁଷ ଅର୍ଗଳି ପାଖରେ ଠିଆହୋଇ ସିନ୍ଦୂର ମଖାହୋଇ ରଖା ହୋଇଥିବା ବିରାଟ କଟାରୀକୁ ହସ୍ତରେ ଟେକି ଧରିଲା । ସେଣ୍ଟ କୋଠରୀଟି ନିଶବ୍ଦ । ଗଗନବାବୁ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କର ନିଶ୍ୱାସ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ବହୁଥିଲା ।

ପଲକମାତ୍ରେ ଚାରିଜଣ ପୁରୁଷ ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକକୁ ଶୂନ୍ୟେ ଶୂନ୍ୟେ ଟେକି ସେଣ୍ଟ ଅର୍ଗଳି ପାଖକୁ ଘେନି ଆସିଲେ । ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ସୁନ୍ଦରୀ, ବୋଧହୁଏ ବାଳିକା ହେବ । ଛଟପଟ ହୋଇ ଚିତ୍କାର କରୁଥାଏ । କିଏ ଶୁଣୁଛି ସେ ଚିତ୍କାର !

ଗଗନବାବୁ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କର ପୋଲିସ ଅନ୍ତର ନେଇ ସେହି ନିଷ୍ପାପ ବାଳିକାକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବାକୁ ମନ ଛଟପଟ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଉପାୟ ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଜଣେ ପିସ୍ତଲ ଧରି ଜଗି ରହିଛି । ଯଦି ପାଟି ଭୁଣ୍ଡ କରି, ସ୍ୱାମୀବାବାଙ୍କ ପୂଜାରେ ବାଧା ବିଘ୍ନ ଘଟାଅ, ତାହାହେଲେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମାରି ଦିଆଯିବ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ସେହି ବାଳକାଟିକୁ ଟେକି ଆଣି ତାର ବେକକୁ ଅର୍ଗଳି ଭିତରେ ପୂରାଇ ଦିଆଗଲା । ବାଳକାଟି ଶେଷ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ବି ଗୋଡ଼ ଓ ହାତ ପାଖରୁ ଦି'ଜଣ ଲୋକ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ମାଡ଼ି ଧରିଥିଲେ ।

ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚମିନଟ କାଳ ସ୍ୱାମୀବାବା ମନ୍ତ୍ର ପାଠ କରି ସେହି ବାଳକାଟି ଉପରେ ମନ୍ଦାର ଫୁଲ ଦେଇ ଧ୍ୟାନ ମଗ୍ନ ହେଲେ । ଖଡ଼୍ଗ ଉତ୍ତୋଳନ କରି ଠିଆ ହୋଇଥିବା ଘାତୁକ ସ୍ୱାମୀବାବାଙ୍କ ଇସାରାକୁ ଚାହିଁ ରହିଥିଲା ।

ଗଗନବାବୁ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ହାତ ଆଗ ଅପେକ୍ଷା ଅନେକ ଗୁଣରେ ଉଠୁଥାଏ ପଡ଼ୁଥାଏ ।

ସ୍ୱାମୀବାବା ଧ୍ୟାନ ଭଗ୍ନ ହୋଇ ବେଲପତ୍ର ସେହି ବାଳକାଟିର ଉପରକୁ ପକାଇ ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶୁଭିଲା ବିକଟ କରୁଣ ଚିତ୍କାର ।

ଗଗନବାବୁ ଓ ଶ୍ରୀବତ୍ସବାବୁ ପ୍ରଭୃତି ସେହି ହୃଦୟବିଦାରକ କରୁଣ ଦୃଶ୍ୟ ଆଉ ଦେଖି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଆଖି ଆପେ ଆପେ ବୁଜି ହୋଇଗଲା ।

ତା'ପଛକୁ ହାହାକାର କରି କରି କାନ୍ଦଣା ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଗଗନବାବୁ ପ୍ରଭୃତି ଅନାଇଁ ଦେଲେ ଆଉ ଜଣେ ଯୁବତୀକୁ ମାଳତୀ ଧରି ଧରି ଆସୁଛି । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ସେହିଆଡ଼କୁ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଇଲାକ୍ଷଣି ହତଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲେ—ଏ କିଏ ଚୁନି ! ତାକୁ ମାର ନାହିଁ, ତାକୁ ମାର ନାହିଁ !

ଚୁନି ବି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ସ୍ୱର ଶୁଣି ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲା, ତାଙ୍କୁ ମାର ନାହିଁ—ତାଙ୍କୁ ମାର ନାହିଁ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ସ୍ୱାମୀବାବା ଏହି ଲୋକମାନଙ୍କରେ ପଛକୁ ଟିକିଏ ବନ୍ଦ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଇ ଛାଡ଼ିଦେବାକୁ ଇସାରା ଦେଲେ ଏବଂ ଆଶୀର୍ବାଦ କଲା ଭଳି ଉପରକୁ ହାତ ଉଠାଇଲେ, ବୋଧହୁଏ ତାଙ୍କ ଦଳ ପ୍ରତି ଏ ଆଶୀର୍ବାଦ । ତା'ପରେ ସ୍ୱାମୀବାବା ଧ୍ୟାନମଗ୍ନ ହେଲେ ।

ସ୍ୱାମୀବାବା ଧ୍ୟାନମଗ୍ନ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଖିରେ ଲୁହ ଭରିଗଲା । କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା, କାହିଁକି ଏମାନେ କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି ? ଗଗନବାବୁ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ବିସ୍ମୟର ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ । ଏଥିମଧ୍ୟରେ ଟୁନି ଗୋଟାଏ ହୋସରେ ଆସି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ ମୂର୍ଚ୍ଛା ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲାଣି ।

ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ କେତେବେଳେକେ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି ଗଗନ-ବାବୁଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହିଲେ—ସ୍ୱାମୀବାବାଙ୍କର ଆଜି ଶେଷଦିନ । ଅନେକଦିନ ଆଗରୁ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ସେ ତାଙ୍କର ମରଣର ଦିନ ଜଣାଇ ଦେଇଥିଲେ । ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଧ୍ୟାନରେ ବସିଲେ, ଆଉ ଉଠିବେ ନାହିଁ । ଆଗରେ ସେହି କୁଣ୍ଡରେ ସ୍ୱାମୀବାବାଙ୍କର ପବିତ୍ର ଶରୀର ବର୍ତ୍ତମାନ ଭସ୍ମ କରି ଦିଆଯିବ ।

ଗଗନବାବୁ ପ୍ରଭୃତି ନିଜ ନିଜର ଭବିଷ୍ୟତ କଥା ଭାବି ଭାବି ମରିବ ।

ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ ପୁଣି କହିବାକୁ ଲାଗିଲେ—ତୁମର ଆଜି ବଡ଼ ସୌଭାଗ୍ୟ । ଇଚ୍ଛା କରିଥିଲେ ତୁମକୁ କି ସେହି ଅର୍ଗଳ ଭିତରେ ପୂରାଇ ବଳି ଦିଆ ଯାଇଥାନ୍ତା, କିନ୍ତୁ ଆଉ ତୁମମାନଙ୍କୁ ମାରି ଲାଭ କ'ଣ ? ସ୍ୱାମୀବାବାଙ୍କର ନିୟମ ଥିଲା ତାଙ୍କ ପରେ ପରେ ଏ ଦଳକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବାକୁ । ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଏ ଦଳ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ରାତି ପାହିଲାବେଳକୁ ଏ ଦଳର କେହି ଜଣେ ହେଲେ ଲୋକ ଏଠି

Digitized by srujanika@gmail.com

ନ ଥିବେ । ଏ ବିପୁଳ ସମ୍ପତ୍ତି—ଏ କୋଠାବାଡ଼ି କେବଳ ପଡ଼ି ରହିଥିବ । ଏ କୋଠାବାଡ଼ି ମୋର । କିନ୍ତୁ ମୋର ନାମ ଜାଣି ତମର କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ନାମ ଫାଟକରେ ଲେଖା ଯାଇଛି, ସେହି ନାମରେ ମୁଁ ଏଠି ପରିଚିତ । ମୁଁ ସ୍ୱାମୀବାବାଙ୍କର ଶିଷ୍ୟ ।

ଏତେବେଳେ ଗଗନବାବୁ ସାହସ ବାନ୍ଧି କହିଲେ—ମୋ ଦ୍ୱାରା କ'ଣ ଆଉ ଆପଣଙ୍କର ଉପକାର ହୋଇ ପାରିବ ?

ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ କହିଲେ—ଉପକାର ଆଉ ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ମୋର ଗୋଟିଏ କଥା ମନେ ରଖିବେ—ମୁଁ ଆଜି ତମର ଜୀବନ, ତମର ପିଲା ଛୁଆଙ୍କ ପାଇଁ ଦାନ କରୁଛି । ତୁମେ ସେହି ଉପକାରର ପ୍ରତିବଦଳରେ ଏ ଘରେ ଥିବା ବିପୁଳ ସମ୍ପତ୍ତି, ଏ କୋଠାବାଡ଼ି ବିକିରି ପ୍ରଚୁର ଧନ କୌଣସି ସତ୍ ଅନୁଷ୍ଠାନକୁ ଦାନ କରିବ । ମୁଁ ତମକୁ ସେ କ୍ଷମତା ଦେଇ ଯାଉଛି । ଏହା କହି ପକେଟରେ ଥିବା ଖଣ୍ଡେ କାଗଜ ଗଗନବାବୁଙ୍କ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ ।

ଗଗନବାବୁ ଖୁସିହୋଇ କହିଲେ, ଧନ୍ୟବାଦ ! ତୁମେ ଏ ଦଳକୁ ଭାଙ୍ଗି ଦେଇଥିବା ସୁଖର କଥା । ଏଥର ତୁମେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଲୋକ ସେବା କର, ତୁମର କିଛି ଅନିଷ୍ଟ ହେବ ନାହିଁ ।

ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ କ୍ଷୀଣ ହସି କହିଲେ—କେଉଁ ବିଶ୍ୱାସରେ ସେ କଥା ଆଉ ହେବ ? ମୁଁ ଅନେକ କିଛି କରିଛି, ଆଉ ମୋର କିଛି ଆଶା ଆକାଂକ୍ଷା ନାହିଁ । ହଁ ଗୋଟାଏ କଥା କହିବାକୁ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲି, ମୋତେ ଆଉ ଅକାରଣ ଖୋଜି ସମୟ ନଷ୍ଟ କରିବ ନାହିଁ । ଦୁନିଆରେ ମୋର କେହି ନାହିଁ, ମୋର ସନ୍ଧାନ ବି କେହି ପାଇ ପାରିବେନାହିଁ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ତାପରେ ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହିଲେ—ତୁମେ ଦିନେ ଏ ଦଳର ସର୍ବନାଶ କରିଛ, ତୁମର ସର୍ବନାଶ କରିବାକୁ କିଏ କାହିଁକି ଚାହୁଁନ୍ତା ? କିନ୍ତୁ ଶେଷ ବେଳରେ ଛାଡ଼ି ଦିଆଗଲା । ତୁମେ ତୁମର ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ କର । ମୋ କଥାରେ ବିଶ୍ୱାସ କର, ଏ ଦଳ ଝିଅକୁ ହରଣଚାଳ କରି ଆଣିଥିଲେ ବି ତା ଦେହକୁ ଦିନେ ହେଲେ କୌଣସି ପୁରୁଷ ମୋର ଆଦେଶରେ ଛୁଇଁ ନାହିଁ । ସେ ସତୀ । କିଛି ଭାବ ନାହିଁ ।

ହଠାତ୍ ଗୋଳମାଳରେ ସେ ଘର ପୂରି ଉଠିଲା । ସମସ୍ତେ ଅନାଇଁ ଦେଖିଲେ, ସ୍ୱାମୀବାବା ଢଳି ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ଏଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ମଧ୍ୟରେ ସେହି କାଳୀ ମୂର୍ତ୍ତି କେଉଁଆଡ଼େ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହୋଇ ଯାଇଛି । କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ! ସ୍ୱାମୀବାବାଙ୍କର କି ଅଲୌକିକ ଶକ୍ତି ।

ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି ସ୍ୱାମୀବାବାଙ୍କୁ ଶୀଘ୍ର ଚନ୍ଦନକାଠ ଦିଅରେ ସେହି ଘର ଭିତରେ ଥିବା କୁଣ୍ଡରେ ସତ୍କାର କରିବାପାଇଁ ଆଦେଶ ଦେଲେ ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ହାତର ପରଶ ବାଜି ଝିଅର ସେତେବେଳକୁ ଚେତନା ଆସିଥିଲା । ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ ଗୋଟାଏ ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ି ବ୍ୟଥା-ଭରା ସ୍ୱରରେ କହିଲେ—ସବୁ ଶେଷ ହୋଇଛି, ଏଥର ଚାଲନ୍ତୁ ।

ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ ପାହାଚ ଦେଇ ଉପରକୁ ଚାଲିଲେ । ଗଗନବାବୁ ପ୍ରଭୃତି ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ । ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ କୋଠରୀକୁ ନେଇ ଯାଇ କହିଲେ – ଏ ଦଳରେ ରହିଯାଇଥିବା ଅବଶିଷ୍ଟ ଲୋକ-ଙ୍କର ନିରାପଦତା ପାଇଁ ତୁମମାନଙ୍କୁ ଆଜି ଏ ଘରେ ଶୋଇବାକୁ ହେବ । କେହି କିଛି ଭାବ ନାହିଁ, ଏହି ସୁନ୍ଦର ଗାଲିଚା ଉପରେ ଶୋଇଯାଅ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ସେହି ସୁସଜ୍ଜିତ ଲମ୍ବା ଗାଲରୀପରି କୋଠରୀରେ ଟୁନି ଟେ.ଠାଏ ପାଖକୁ ଶୋଇଗଲେ, ଅନ୍ୟମାନେ ଟିକିଏ ଗୁଡ଼ି ଗୁଡ଼ି ଶୋଇ ରହିଲେ ।

ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ ଘଣ୍ଟାକୁ ଅନାଇ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲେ । ଆଉ ମୋଟେ ଦେଢ଼ଘଣ୍ଟା ସମୟ ବାକି ।

ତା'ପରେ ସେ ଜଣେ ଲୋକକୁ ତାଙ୍କର ଡାକ୍ତରୀ ବାକ୍ସଗୁଡ଼ିକୁ ଆଣିବାକୁ କହିଲେ । ଲୋକଟି ବାକ୍ସ ଆଣିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ ବାକ୍ସ ପିଟାଇ ଇଞ୍ଜେକ୍‌ସନ ସିରିଞ୍ଜରେ କ'ଣ ଔଷଧ ପୂରାଇ ଗଗନବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ କହିଲେ—ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତୁ, କିନ୍ତୁ ଅନିଷ୍ଟ ହେବନାହିଁ । ମୋତେ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଇନ୍‌ଜେକ୍‌ସନ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଟୁନି ସହିତ ଆଉ ପାଞ୍ଚଜଣଙ୍କୁ ଇନ୍‌ଜେକ୍‌ସନ ଦିଆ ସରିଲା । ତା ପରେ ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କହିଲେ— ଏ ଘରେ ଥିବା ବିପୁଳ ସମ୍ପତ୍ତି, ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଲାଗିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକ ଯେପରି ସତ୍ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୁଏ । ଯିଏ ଜୀବନ ଦାନ କରନ୍ତି, ତା ବଦଳରେ ଆପଣମାନଙ୍କ ବିବେକରେ ଏତିକି କରିବା କ'ଣ ଉଚିତ ନୁହେଁ ? ମଟରଖଣ୍ଡିକ ଷ୍ଟେସନରେ ଥୁଆ ହୋଇଥିବ । ମୋ ଜୀବନରେ ଏ ପବିତ୍ର ଉତ୍କଳଭୂମି ଦେଖିବା ସ୍ୱପ୍ନ ପରି । ଆମେ ଏଥର ଚାଲିଲୁ । ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀଙ୍କ ଆଖି ଲୁହ ଛଳଛଳ ହୋଇ ଉଠିଲା ।

ସେତେବେଳକୁ ଗଗନବାବୁ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ଦେହ ଝିମିଝିମି ହୋଇ ଆସୁଥାଏ ।

ମାଳତୀ ଓ ଅନ୍ୟ କେତେ ଜଣ ଆସି କହିଲେ—ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ ସବୁ ଠିକ୍ ନ୍ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ ତାଙ୍କର ଡାକ୍ତରୀ ବାକ୍ସଟି ଉଠାଇ ନେଇ ନେଇ କହିଲେ—ଦେହ ଝିମିଝିମି ପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନ୍ତୁ ନାହିଁ। ଇନ୍ଜେକ୍-ସନ ଦେବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ଆପଣମାନଙ୍କର ଚେତା ଏଇ ପନ୍ଦର ମିନଟ ଭିତରେ ବୁଡ଼ିଯିବ। ପୁନର୍ବାର ଚେତା ଆସିବ କୁ ବାରଘଣ୍ଟା ଡେରି, ବୁଝିଲେ ? ମୋର ଅନୁରୋଧ ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ ପାଳନ କରିବେ। ବିଦାୟ !

ଗଗନବାବୁଙ୍କୁ ଲାଗୁଥିଲା ସେ ଯେପରି ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଛନ୍ତି। ଅନ୍ୟମାନେ ଅଚେତନ ହୋଇ ସାରିଲେଣି।

ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ ଓରଫ ଡାକ୍ତରବାବୁ ଶେଷଥର ପାଇଁ ଅଶ୍ରୁସଜଳ ନୟନରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ସଦଳବଳେ ମଟରରେ ଆସି ବସିଲେ। ମଟର ଛୁଟିଚାଲିଲା ଷ୍ଟେସନ ଆଡ଼େ।

କଲିକତା ଆଡ଼ୁ ମାଡ୍ରାସମେଲ ଆସିବାକୁ ଆଉ ପାଞ୍ଚମିନଟ ଡେରି।

—ସମାପ୍ତ—

ମୁଦ୍ରାକର—ଶ୍ରୀ ଅରକ୍ଷିତ ଦାସ,
ଦାଶରଥି ପ୍ରେସ, ବାଲୁବଜାର, କଟକ-୨ —୧୯୭୦

Digitized by srujanika@gmail.com

ଦାଶରଥି ପୁସ୍ତକାଳୟ - ବାଲୁବଜାର, କଟକ-୨

Digitized by srujanika@gmail.com